

CD-i

Onafhankelijk tijdschrift
over de wereld van CD-i

**PETER
GABRIEL**

XPlore this!

FILMS • MUZIEK • GAMES • SPECIAL INTEREST • KINDEREN

ALIVE

Noodgedwongen kannibalisme

CURSUS

Massage Romantique

DE BERENSTAIN BEREN

Opa beer vertelt

LINGO

20.000 X stress

ANP
Korting op alle
hoogtepunten
van 1994

8 710966 009987

**PHILIPS
INVENTS**

De Matchline 100 Hertz met Digital Scan

Philips vindt de Matchline 100 Hertz met Digital Scan uit. Een televisie met het meest rustige beeld dat u ooit

heeft gezien. Want door de 100 Hertz techniek wordt elk beeldje 100 keer per seconde op de buis geschreven in plaats van 50 maal zoals bij een gewone televisie. Het resultaat is een scherp beeld zonder trillingen. Met CrystalClear voegt Philips hier nog een nieuwe dimensie aan toe. Het trillingsvrije beeld wordt nog verder geperfectioneerd met een hoger contrast en een nog scherper beeld.

Dankzij dit rustige beeld dat staat als een dia kunt u zich voor de televisie totaal ontspannen, zonder uw ogen in te spannen. **MATCH** **LINE**

Zo wordt ontspannen tv kijken nog rustiger voor uw ogen.

**PHILIPS
INVENTS
FOR
YOU**

Bel voor meer informatie de Philips Consumentenlijn:
06-8406 (20 cent per minuut).

Philipscdi.com

PHILIPS

Word abonnee en ontvang elke maand een CeeDee

bespaak
f 217,-

PConsument is het enige Nederlandse computertijdschrift dat zich op de gewone computer-gebruiker richt. Zonder techno-jargon en ingewikkelde kretten, maar geschreven in helder Nederlands en gericht op wat u met uw computer allemaal kunt doen.

- ◆ PC Consument is het snelst groeiende PC blad van Nederland.
 - ◆ PC Consument is gelieerd aan de SilverClub.
 - ◆ De SilverClub heeft het grootste assortiment CD-ROM's van Nederland.
 - ◆ Als PC Consument-abonnee kunt u tegen clubprijzen CD-ROM's kopen.
 - ◆ De SilverClub kent geen bestelverplichting.
 - ◆ Bij elk nummer van PC Consument zit een CD-ROM.
 - ◆ Elke maand dus minimaal 400 MB software cadeau!
 - ◆ Maar dat is nog niet alles.
- Abonnees hebben een streepje voor.

Abonneer u nu en u krijgt van ons:

Losse nummers van PC Consument kosten 14,95. Dat is dus 149,50 gulden per jaar. Als abonnee betaalt u slechts 90,- gulden per jaar. U bespaart dus maar liefst 59,50 gulden. Een abonnement op PC Consument levert u 217,- gulden op.

- ★ 10 maal per jaar PC Consument
- ★ 10 maal per jaar een CD-ROM
- ★ Een gratis lidmaatschap op de SilverClub
- ★ De CD-ROM Silverclub Collectie deel 1 (t.w.v. 39,- gulden)
- ★ De CD-ROM Silverclub Collectie deel 2 (t.w.v. 39,- gulden)
- ★ Quantum Gate (8Mb geheugen nodig) **OF** Critical Path (t.w.v. à 79,50 gulden)*

***ZOLANG DE VOORRAAD STREKT**

REDACTIONEEL

Zoals altijd weer veel nieuws over CD-i, en voor het eerst nu ook nieuws op CD-i. Het ANP heeft in samenwerking met Philips het nieuws van het afgelopen jaar op één schijfje geperst. De recordtijd waarin Dit was 1994 gemaakt is, geeft mij het gevoel dat er weer een brug genomen is: CD-i kan een snel medium zijn, een nieuwsmedium zelfs. Als ik even verder fantaseer over dit soort mogelijkheden zie ik een rij van verschillende schijfjes voor me. Bijvoorbeeld de voetbaljaardisc: de hele voetbalcompetitie met de mooiste omhalen, hardste kopballen, spectaculairste reddingen en, natuurlijk, met alle getallen en schema's. Doe mij ook maar een filmjaardisc met filmclips, interviews, de Oscaruitreiking, alle Nederlandse speelfilms van het afgelopen jaar en een goed overzicht met uitgebreide zoekfuncties. En als we dan toch cultureel bezig zijn: de hoogtepunten op het gebied van beeldende kunst, muziek en podiumkunsten in Nederland. Dit blijft natuurlijk dagdromerij. Daarom des te meer complimenten aan redactie, vormgevers, programmeurs en producent die ons daadwerkelijk en nu al deze jaardisc –met korting(!)– bieden.

SF

Sybrand Frietema de Vries

INHOUD

CONSUMER ELECTRONIC SHOW

De Consumer Electronic Show (CES) wordt jaarlijks in Las Vegas gehouden. Alle nieuwtjes op het gebied van electronica worden daar uitvoerig vertoond. Wij zijn speciaal op zoek gegaan naar de nieuwste snuffjes op CD-i-gebied. Geruchten over Digital Video Disc, strategische samenwerkingen die ten grondslag liggen aan de allernieuwste industrie-standaard: wij houden u op de hoogte.

Pagina 11

DIT WAS 1994

Automatisch leidt de jaardisc je naar het hoofdscherm, waar je uit negen verschillende onderwerpen kunt kiezen: business, persoonlijk, (on)recht, oorlog en vrede, sport, cultuur, mens en macht, de rampen en tot slot nota bene. Zonder tussenkomst van allerlei andere gebeurtenissen kun je je geheel en al richten op het onderwerp van jouw keuze. Wanneer je met de cursor op een van de vakjes gaat staan, loopt onder in beeld een tekst voorbij die meldt welke items dat onderwerp behandelt.

Pagina 16

LINGO

Nederland, Zweden, Frankrijk, Duitsland, Israël en Slovenië hebben één ding gemeen: elke avond is er Lingo op de buis. Dit razend populaire woordspelletje wordt inmiddels in 12 landen uitgezonden. Lingo, groot gemaakt door het Amsterdamse tv-productiebedrijf ID-TV heeft er nu nog een afzetkanaal bijgekregen: CD-i.

Pagina 20

Foto: Kippa International Press & Photo agency

Postbus 3389, 2001 DL Haarlem, Telefoon: 023-325307, Telefax: 023-316472. **REDACTIE EN MEDEWERKERS:** Sybrand Frietema de Vries

(Hoofdredactie), Klaas Smit; Lennie Pardoel (Eindredactie); Saskia Wildeboer (Secretariaat en Traffic); Rom Helweg; Rob Smit; Ron Heijmans; Boudewijn Büch; René Janssen; Sander Hartog.

VORMGEVING: Ernst Bernson (Art Director), Carola Hoff, Rob Koetsier. **FOTOGRAFIE:** Gé Duits. **BOEKHOUDING:** Esther Boeke!

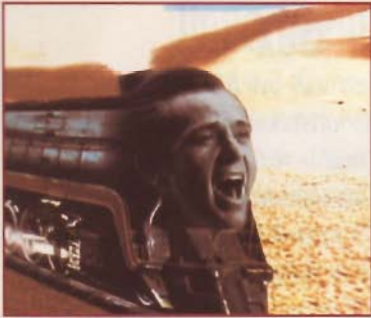
UITGEVER: Wouter Hendrikse. **DIRECTIE:** A.W. Efers. **ABONNEMENTEN:** CD-i Magazine, Postbus 22855, 1100 DJ Amsterdam-Zuid-Oost, Telefoon: 06-82 12252 (40 cent per minuut). **ADVERTENTIES:** Retra PubliciteitsService, Sander Retra, Marlou den Drijver, Postbus 333, 2040 AH Zandvoort, Telefoon: 02507-18480, Telefax: 02507-15002.

PREPRESS EN DRUK: Nederlands Drukkerij Bedrijf, Zoeterwoude. **DISTRIBUTIE NEDERLAND:** BetaPress, Gilze. **DISTRIBUTIE BELGIË:** IlmaPress.

CD-i Magazine is een uitgave van het Haarlems Uitgeef Bedrijf BV. Zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever mag niets uit deze uitgave op enigerlei wijze worden overgenomen.

IMPRESSIONISTEN

In 1905 werden 315 werken door de galeriehouder Paul Durand-Ruel tentoongesteld. Dit was een zeer belangrijke tentoonstelling, omdat alle impressionisten nog eens tezamen bekeken konden worden. De makers van deze CD-i hebben uit deze tentoonstelling de tien naar hun idee meest toonaangevende impressionisten geselecteerd. *Pagina 28*

PETER GABRIEL

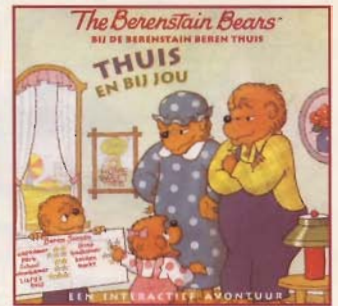
Peter Gabriel heeft eigenlijk nooit echt in de toppen van de hitlijsten gestaan. Toch is er niemand bij wie de naam Gabriel geen bel doet rinkelen. Gabriel staat bekend als een van 's werelds beste muziekproducenten, maar staat daarnaast ook telkens vooraan als het gaat om verdediging van mensenrechten, hulp bij rampen of fondsen ter bestrijding van fatale ziekten. Peter Gabriel is een kunstenaar pur sang. Zijn videoclip laten alle andere muziekfilmmpjes ver achter zich. *Pagina 30*

CHAOS CONTROL

In het eerste level heeft de speler vooral een verdedigende taak bij de evacuatie van de burgers van New Babylon. De eerste scène van dit level speelt zich af rond het Vrijheidsbeeld, dat er zo realistisch uitziet dat je het bijna aan kunt raken. Hoewel, daar heb je eigenlijk geen tijd voor en bovendien moet je je vizier goed in de gaten houden. *Pagina 34*

BERENSTAIN

Het is verbazingwekkend hoe snel kinderen het medium CD-i-speler door hebben. Is er een roller-controller in huis dan is er helemaal geen uitleg meer nodig. De blauwe bal, waarmee gerold kan worden, is gemaakt voor een kinderhand en de rode knoppen aan weerszijden ervan nodigen uit tot fikse petsen. Maar ook met een andere afstandsbediening kan er makkelijk op de actieknoppen gedrukt worden. *Pagina 44*

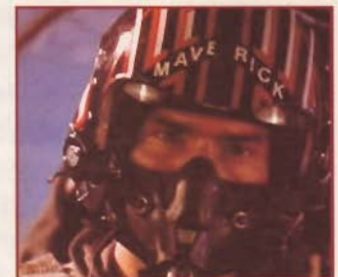
GORDON

Toen de zanger Gordon met zijn eerste nummer in de Nederlandse hitparade verscheen kon hij nooit vermoeden tot welke hoogte zijn ster zou rijzen. 'Kan Ik Nog Even Bij Je Zijn' werd een grandioos succes. Zijn nieuwste Engelstalige CD lijkt ook weer de toppen te gaan bestijgen en er worden zelfs liedjes van hem gebruikt voor programma's in het buitenland. Onlangs gaf hij zijn eerste echte Galaconcert in de RAI in Amsterdam. Met niets minder dan het Metropole Orkest, liet hij zich van zijn beste kant zien. *Pagina 50*

FILMS

Beverly Hills Cop II, Patriot Games, Naked Gun 1 en 2 1/2, Fatal Attraction, Top Gun en Alive verschijnen binnenkort met Nederlandse ondertiteling. *Pagina 58*

- **BRIEVEN** Pagina 6 ● **NIEUWS** Pagina 8 ● **CONSUMER ELECTRONIC SHOW** Pagina 11 ● **DIT WAS 1994** Pagina 16
- **LINGO** Pagina 20 ● **POPDOCUMENTEN** Pagina 23 ● **KARAOKE** Pagina 26 ● **HOUSE** Pagina 27
- **IMPRESSIONISTEN** Pagina 28 ● **PETER GABRIEL** Pagina 30 ● **CHAOS CONTROL** Pagina 34 ● **LEMMINGS** Pagina 37
- **TIPS & TRUCS** Pagina 40 ● **BERENSTAIN** Pagina 44 ● **ROBBEDOES** Pagina 46 ● **PLAYBOY** Pagina 48
- **GORDON** Pagina 50 ● **MUZIEK** Pagina 54 ● **FILMS** Pagina 58 ● **PROFESSIELEEL** Pagina 62 ● **BÜCH** Pagina 66

Brieven

Stalen zenuwen

Ik heb twee vragen.

Ten eerste, is het mogelijk om in België een abonnement te nemen op uw blad?

Ten tweede vind ik dat de makers van The Apprentice een grote pluim verdienen voor de graphics, de prachtige muziek, om niet zeggen de gehele afwerking. Zeker het eindmuziekje na ieder level. Jullie verslaggever moet ik gelijk geven: om The Apprentice te spelen moet je stalen zenuwen hebben want op den duur raak je een beetje gefrustreerd. Moet er een award uitgereikt worden voor de beste CD-i game van het jaar dan mag deze van mij naar The Apprentice gaan.

Kris Uyttersprot, Welle (België)

Natúúrlijk is het mogelijk een abonnement te nemen op ons blad. U kunt een briefje sturen naar de abonnementenadministratie of met hen bellen, maar verreweg het makkelijkste, ook voor ons, is als u de bon 'België: Ik word abonnee', elders in het blad, invult en ongefrankeerd naar ons terugstuurt. U ontvangt dan vanzelf een factuur.

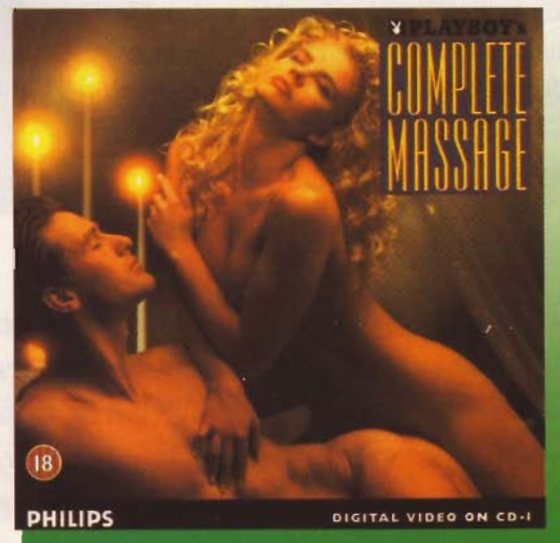
Meer lezers schrijven ons over hun persoonlijke favorieten. Wij zijn van plan om aan het eind van het jaar de lezers de mogelijkheid te geven hun stem uit te laten brengen over het beste wat er uitgekomen is en daar een 'award' aan te koppelen. Hoe dat precies in z'n werk gaat, laten we tegen die tijd weten. U bent niet de enige die vindt dat The Apprentice een prijs verdient. Op de Milia beurs in Cannes zijn ze dezelfde mening toegedaan: The Apprentice is daar genomineerd voor een Milia Award.

Sex

Ik heb nu 3 uitgaven van uw blad, en ik moet zeggen: het bevat me uitstekend. Uw blad is uiterst informatief en van mooie foto's voorzien. Ik heb echter wel een vraag: wanneer kan ik de eerste erotische en/of sexfilms op CD-i zien? Of is dit een genre films waaraan men liever de handen niet wil branden?

Frans Schoonbrood, Vaals

U wordt op uw wenken bediend: in dit nummer bespreken we Playboy's Complete Massage disc. Deze cursus in massage-technieken wordt door onze medewerker Rom Helweg een 'prachtige, fantasie prikkelende' disc genoemd. Over of er meer erotische CD-i's zullen verschijnen, kunnen we niets met zekerheid zeggen. Op Video CD echter zijn diverse nieuwe uitgevers, van oorsprong vaak videodistributeurs, op dit moment bezig veel titels uit te brengen. Naast kindertitels, cursussen en andere titels die voorheen slechts op VHS uitkwamen, zijn er nu ook enkele erotische films verschenen op Video CD. Zo komt Polygram Video bijvoorbeeld binnenkort uit met de erotische klassieker 'Histoire d'O'. Het ligt overigens niet in onze bedoeling om dergelijke titels uitgebreid te bespreken. Wel zullen we melden welke titels er in dit genre verschijnen.

Brieven

Ondertiteling

Ik ontvang uw blad 1 à 2 dagen later dan het in de winkel te koop is. Als abonnee vind ik dat ik het blad toch minimaal op dezelfde dag zou moeten ontvangen. Kunt u daar meer aandacht aan besteden. Een andere vraag: sinds kort brengt Philips speelfilms uit met Nederlandse ondertiteling. Bij een goede kwaliteit beeld vind ik die ondertitels juist hinderlijk. Waarom kan ik niet kiezen uit twee versies? Kunt u nagaan of er een mogelijkheid bestaat om toch aan deze uitgave te komen (voor het zelfde bedrag als de Nederlandse uitgave) zonder naar Engeland te hoeven reizen?

G. Dijkman

Het blad wordt, zodra de hele oplage gedrukt is, direct als drukwerk per post verzonden en ter distributie verspreid over de winkels in Nederland en België. Het kan zijn dat het blad daardoor in bepaalde gevallen eerder in de winkel ligt dan op de voordeurmat. Het ligt, uiteraard, geenszins in onze bedoeling abonnees achter te stellen, het is een kwestie van logistiek.

Op uw vraag of er van speelfilms originele versies blijvend worden aangeboden, is geen eenduidig antwoord mogelijk. Per titel maken producent en Nederlandse distributeur afspraken over de formaten die verschijnen. In het begin was het meer regel dan uitzondering dat de Engelstalige versies gedistribueerd werden. Sinds een aantal maanden worden meer en meer speelfilms ondertiteld aangeboden. Ook deze maand vindt u die op de filmpagina's achter in dit blad.

Overigens is het technisch mogelijk om een CD-i van uitschakelbare ondertiteling te voorzien, maar gebeurt het zelden. Het is onder andere gebeurd met de speelfilm 'Daens' en met de verzameling sketches Monty Python's 'More Naughty Bits'. Titels van deze mogelijkheid voorzien zijn dan geen Video CD's (dat zit niet in de standaard voor Video CD), maar echte CD-i's (Digital Video on CD-i). Of deze techniek bij meer speelfilms gebruikt gaat worden, is

nog de vraag. Wij vermelden dat expliciet als we een film bespreken.

Vershil

Hoe kan het dat de titelcatalogus in uw blad niet overeenkomt met het aanbod in de winkels (in de winkels liggen meer titels dan in de catalogus vermeld staan). Ook zijn titels die nog verwacht worden al te verkrijgen in de winkel.

L.O.A. Lak BV, Goirle

De titelcatalogus wordt door Philips uitgebracht en eens in de twee maanden als speciaal katern in ons blad gevoegd. In de titelcatalogus staan alleen de CD-i's en Video CD's die Philips Interactive Media Benelux distribueert. Omdat er meer en meer niet-Philips-titels uitkomen, waaronder veel Video CD's, staan er in de winkel titels die niet in de titelcatalogus voorkomen. Wij bespreken deze uiteraard wel in ons blad. Nieuwe Philips CD-i's verschijnen voortdurend, en de titelcatalogus geeft daar elke twee maanden een overzicht van. Het is daarom goed mogelijk dat, wanneer u de titelcatalogus onder ogen krijgt, sommige 'wordt verwacht'-titels intussen al leverbaar zijn geworden. Maar dat lijkt ons geen probleem.

NIEUWS

Oprichting International CD-i Association.

Amerika en Europa gaan samen

Op de jaarlijkse vergadering in San Jose in de Verenigde Staten heeft de CD-i Association besloten haar krachten te bundelen met haar Europese equivalent tot de International CD-i Association (ICDIA). De ICDIA stelt zich ten doel iedereen te ondersteunen die werkt in het gebied van CD-i. Niet alleen de producenten, maar ook de gebruikers. Er zullen conferenties en seminars georganiseerd worden met het doel producenten met elkaar in contact te brengen. Leden van de ICDIA krijgen een subsidie op het bijwonen van deze conferenties.

Awards

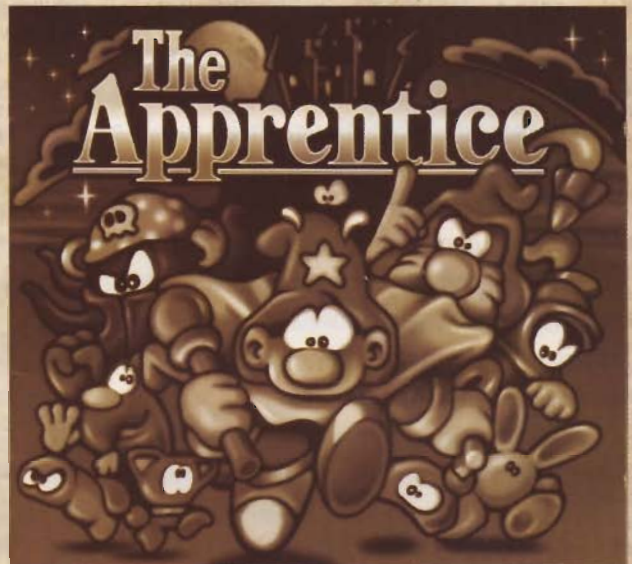
De jonge International CD-i Association heeft in San Jose dan ook meteen maar de prijswinnaars van de ICDIA Awards bekend gemaakt. Gezien de variëteit van aanmeldingen, is gebleken, dat de CD-i-industrie zich mag verheugen in een groeiende en bloeiende belangstelling. Voor ieder onderdeel was er een gouden en een zilveren Award uitgereikt.

De CD-i's werden weer onderverdeeld in categorieën, verdeeld in twee hoofdgroepen, die voor de professionele markt en die voor de consumentenmarkt.

Winnaars waren er in de categorieën Beste Kinder-titel (Merlin's Apprentice), Beste Game voor volwassenen (Mad Dog McCree) en Beste Muziek-score (Uptown Blues).

Tovenaarsleerling in Cannes

In Cannes, tijdens het Milia congres, is het Nederlandse spel The Apprentice ('tovenaarsleerling', niet te verwarren met het Amerikaanse Merlin's Apprentice) genomineerd voor een Milia Award, als enige Nederlandse titel. 'De' Milia is een jaarlijks mul-

timedia-festival waar producenten uit de hele wereld elkaar ontmoeten. Bij het ter perse gaan van dit nummer was de uitslag nog niet bekend.

Gids AutoRai 95 op CD-i

Om de twee jaar wordt het grootste evenement op autogebied in de RAI te Amsterdam gehouden, namelijk de AutoRAI. Dit jaar is het weer zover en gaat de AutoRAI 1995 van start. De ongelooflijke hoeveelheid informatie die de standhouders en bezoekers tijdens dit evenement te verwerken krijgen, zal dit jaar op één simpele schijf verzameld zijn. Alle bezoekers en deelnemers kunnen dan gebruik maken van één van de 25 zuilen met een CD-i-installatie waarop het programma zal lopen. De CD-i bevat informatie van alle standhouders, een plattegrond, en een overzicht van alle evenementen die er te vinden zijn. Daarnaast is er een compleet overzicht te vinden van alle specificaties van alle op de Nederlandse markt aanwezige modellen.

NIEUWS

Hiervoor is gebruik gemaakt van de informatie van het RAI Data Centrum.

Bovendien is er een speciale stand ingericht in de Randstadhal, waar alle informatie over de CD-i zelf is op te vragen. Mensen kunnen hier kennis maken met het medium en worden zo op een eenvoudige manier wegwijs gemaakt door één van de grootste beursevenementen van Nederland.

Na de AutoRai verschijnt er een consumentenversie van de CD-i, die gewoon in de winkel te koop zal zijn.

Ontdek het (on)bekende Nederland

De Koninklijke Toeristenbond ANWB en Het Nederlands Bureau voor Toerisme hebben samen een CD-i ontwikkeld zodat de kijker eens nader kennis kan maken met het land waarin we leven. Door middel van meer dan vijftig mooie tochten per boot, auto, te voet, per bus of met de trein kun je Nederland leren kennen. Het is daardoor niet alleen een ontspannende CD-i –het is immers net alsof je een dagje uit gaat– maar ook een educatieve CD-i.

Nederlanders staan bekend om hun voortdurende gevecht tegen en met het water. Veel van de informatie die op de CD-i staat heeft dan ook te maken met het water in en om Nederland.

De kijker kan zich vanuit de luie stoel in, op en boven

het water begeven om inzicht te krijgen in de functie en de loop van het water door Nederland. Je kunt middels een simpele klik delen van Nederland droogleggen.

Met de schijf kun je ook voorbereidingen treffen voor uitstapjes naar meer dan honderd attracties en bezienswaardigheden.

In totaal zijn er op de CD-i meer dan 1500 foto's en 100 gedetailleerde kaarten te zien, is er meer dan vier uur gesproken woord en speciaal gecomponeer-

NIEUWS

de muziek te horen en kun je middels Digital Video ook weer terug naar de elfstedentocht, Johan Cruyff bij Ajax, of naar een stukje van de film Amsterdamned. Ook Rembrandt, zuurkool met vette jus en koffieshops blijven niet onbesproken.

Deze disc is zowel geschikt voor CD-i spelers met als zonder Digitale Video Cartridge.

Medio maart zal de CD-i 'Ontdek het (on)bekende Nederland' te koop zijn bij alle ANWB-kantoren, en ook gewoon in de winkel. In ons volgend nummer volgt een uitgebreide bespreking.

The Crow

Van de speelfilm The Crow, een 'gothic urban fantasy' zoals dat zo fraai heet, wordt nu een interactieve versie gemaakt. The Crow wordt een multi-platform videogame. In dezelfde stijl en met dezelfde rock soundtrack.

The Crow was een grote bioscoophit afgelopen zomer in de Verenigde Staten. Vooral toen het morbide nieuws naar boven kwam dat de hoofdrolspeler Brandon Lee tijdens de opnamen per abuis een echte kogel in het lichaam kreeg. Uit eerbetoon aan de acteur is de film toch gedistribueerd. Afgelopen november is de film in Nederland uitgebracht.

Wanneer het spel uitkomt, is nog niet bekend, maar we houden u vanzelfsprekend op de hoogte.

Laatste nieuws

Sony's Sade op Video CD

Philips Media Distribution gaat Sony muziek-Video CD's distribueren. De schijfjes zijn geproduceerd door het Londense OmniMedia, een relatief jong bedrijf dat gespecialiseerd is in de productie van de betere CD-ROM's en Video CD's. De allereerste artiest die van deze deal gaat profiteren is de zangeres Sade met een Video CD die haar beste werk bevat. Your Love is King, Is it a Crime?, Smooth Operator, Love is Stronger than Pride en nog tien andere hits die je zo meeneuriert, staan nu overzichtelijk op een schijfje. Andere titels die snel zullen volgen zijn The Clash (This is Video Clash), de The (Infected - The Movie) en Judas Priest (Metal Works 73-93). Deze titels zijn afkomstig van Sony Music. Het mag opmerkelijk genoemd worden dat Sony en Philips op deze manier samenwerken aan dit nieuwe medium. Alweer een positief teken.

Nieuwtjes uit Las Vegas

CES

De Computer Electronics Show (CES) wordt jaarlijks in Las Vegas gehouden. De grote conferentiehallen zijn dan vier dagen bevolkt met consumenten en producenten, journalisten en tv-ploegen, nep-Elvissen die heupwiegend de deugden van Las Vegas bezingen, fotomodellen die zich bevallig tegen volledig met high-end audio apparatuur volgebouwde limo's aanvleien, overall computers, speeltjes en spelletjes, veel elektronische hebbedingetjes en, natuurlijk, CD-i nieuws. Wij renden voor u de stands langs en lieten ons op de persconferenties en in wandelgangen uitvoerig voorlichten over nieuwe CD-i's.

Sybrand Fritsma de Vries

CapDisc in de prijzen

Een van de bedrijven die veel mooie titels maakt, nu al zo'n 25 verschillende, is CapDisc. Het bedrijf viel afgelopen december tijdens de prijsuitreiking van de CD-i Association of North America flink in de prijzen. Een van de meest bekende titels van CapDisc is Mad Dog McCree, dat ook terecht een Golden Award voor beste 'volwassen' spel kreeg. In de categorie beste kinderspel kreeg CapDisc een zilveren plak met 'Kingdom - The Far Reaches'.

Overname van Russisch talent

Bij monde van John Gray, de president-directeur, maakte CapDisc tijdens een besloten persconferentie op de CES niet zonder trots wereldkundig dat men een van oorsprong Russisch bedrijf heeft overgenomen, Animation Magic uit Sint Petersburg, dat in tekenfilmanimaties gespecialiseerd is. Een van de titels waarvoor Animation Magic eerder tekende was het futuristische CD-i vechtspel Mutant Rampage: Bodyslam. De eerste vrucht van deze nieuwe samenwerking is een nieuwe CD-ROM titel, Jon Dark - Psychic Eye. Een video-presentatie zag er veelbelovend uit: een driedimensionale waanwereld waarin je als de onderzoeker/spookja-

ger Jon Dark te maken krijgt met verschillende tegenstanders en deze vindingrijk moet zien uit te schakelen. Helaas wordt dit spel nu gemaakt voor PC CD-ROM, maar later zal dit spel naar CD-i 'vertaald' worden. Voor CD-i betekent dat, met de nieuwe Russische partner erbij, er het één en ander te verwachten valt van CapDisc.

60 creatieven permanent bezig met bedenken en vormgeven van spelletjes

Omdat nu duidelijk de stap is gezet richting origineel artwork & nieuw spelconcept, kunnen we binnen afzienbare tijd een hele serie nieuwe spelen verwachten die speelbaar zijn én er goed uitzien. Er zijn nu permanent zo'n 60 artiesten bezig.

Nieuwe titels op CD-i

John Gray liet desgevraagd weten dat CD-i de volledige aandacht heeft: 'Jon Dark - Psychic Eye is welliswaar een spel waarvan we de CD-ROM versie het eerst uitbrengen. Tot dusverre was het eerst CD-i en daarna CD-ROM. Ons bedrijf heeft er baat bij dat we voor twee platforms tegelijkertijd ontwikkelen.' Maar om aan te geven dat CapDisc geen gras laat groeien over de CD-i ontwikkelingen, liet John Gray twee nieuwe titels op CD-i zien: 'Kingdom: The Far Reaches' en 'NFL Instant Replay'. 'Kingdom: The Far Reaches' is een mooi rollenspel met veel muziek en animaties, echt iets voor kinderen. Bij NFL Instant Replay wordt de speler echte situaties uit de Amerikaanse Football competitie op video voorgelegd en

moet de speler als scheidsrechter de beslissing geven. Ik begreep al niet zoveel van Amerikaans Football en na kort met deze disc gespeeld te hebben blijken de regels inderdaad zeer ingewikkeld. NFL Instant Replay zal waarschijnlijk niet in Nederland te verkrijgen zijn.

Philips

Meer dan 100 titels in aantocht

Philips Media komt met grote plannen voor 1995 in de vorm van het uitbrengen van een dikke honderd titels. Allereerst zal er op Video CD een groot aantal films verschijnen, vaak tegelijkertijd met de VHS koopvideo. Gouwe oude films als de complete Star Trek serie en de resterende James Bond titels, 'Mississippi Burning' met onder andere Gene Hackman en Woody Allen's 'Annie Hall'. Maar ook nieuwe titels als dé hit van vorig jaar, 'Four Weddings and a Funeral', de derde Tom Clancy verfilming 'Clear and Present Danger' en de nieuwste 'Star Trek: Generations' komen nu snel uit op Video CD. Ook op het gebied van spelletjes komt er het een en ander uit: 'The Crow' (waarover elders in dit nummer meer), 'Thunder in Paradise' met Terry "Hulk" Hogan, en het vervolg op 'Voyeur', de moeder van interactieve speelfilm op CD-i. RapJam Volume One zal de eerste zijn van een intrigerende serie hip hop basketball games met medewerking van onder andere de rapartiesten Queen Latifah, Public Enemy, Naughty by Nature en LL Cool J. Hoe een 'hip hop basketball game' er precies uit ziet, gaat ons voorstellingsvermogen overigens te boven, maar we zijn benieuwd!

Voorraanstaande engers

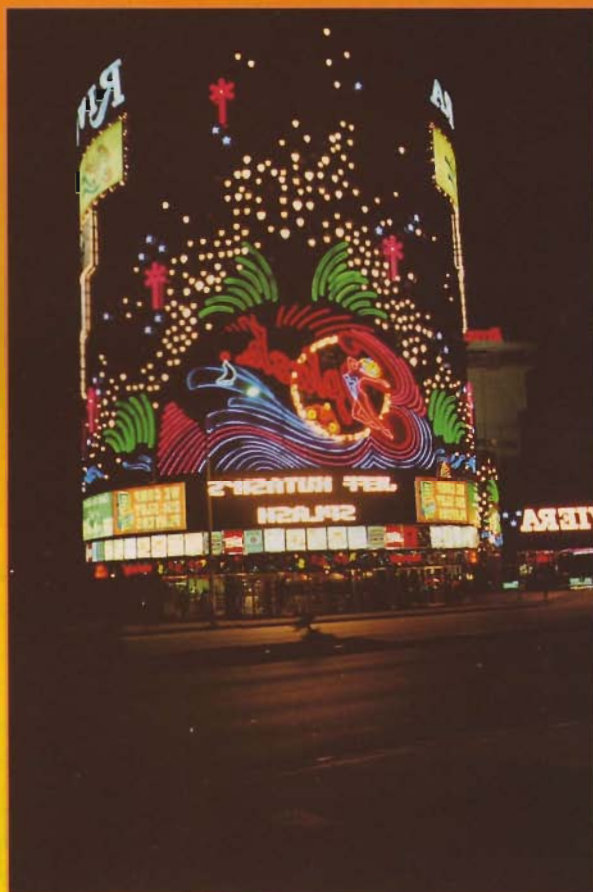
Dit eerste echt interactieve thriller-spel wordt op dit moment gemaakt door het Amerikaanse Philips Media Games in samenwerking met Full Moon

Entertainment. In 'Puppet Wars' spelen voorraanstaande engers als Frankenstein en graaf Dracula een hoofdrol. Om het geheel een trans-Sylvanische tintje te geven wordt de film op

locatie in Roemenië geschoten. De interactieve ontwerper van de veelgeprezen Titanic disc, Jay Woelfel, is nu als regisseur aangetrokken bij deze nieuwe mix van film en spel. Of het een nieuwe kunstvorm gaat worden, blijft nog even in het ongewisse: het spel komt pas in 1996 op de markt.

The Cranberries

Ook van het muziekfront zijn er positieve geluiden te horen. Een titel die ons meteen aanspreekt is een disc van 'The Cranberries'. Deze Ierse groep met het prangende stemgeluid van zangeres Dolores O'Riordan had de laatste maanden een aantal prachtige singles (onder andere het beklemmende Zombie) in het hitparade.

Nu maar hopen dat deze titels, die eerst in Amerika gelanceerd worden, snel in Nederland verkrijgbaar zijn.

Z

oals Michael P. Schulhof, president van Sony Amerika, in zijn openingsrede van de Consumer Electronics Show (CES) in Las Vegas duidelijk maakte, moeten we als consument voorbereid zijn op nieuwe ontwikkelingen, zowel op het gebied van beeld & geluid als op het voor de meesten onder ons nog vrij vage informatietijdperk. Deze nieuwe generatie elektronische systemen gaat onze maatschappij in vele opzichten veranderen, volgens Sony's topman en hij noemde Digital Video Disc als voorbeeld. Een aantal technieken zal zich zeker doorzetten maar het is moeilijk, zelfs voor de betrokken bedrijven, om op lange termijn te zien wat wel gaat verkopen en wat niet. Laat staan dat we als consument weten wat en wie we moeten geloven. Technisch gezien is er heel veel mogelijk: nog betere Digital Video, de informatiesnelweg met alle denkbare diensten, breedbeeld high definition televisie, pay-per-view distributie van films, noem maar op; alles lijkt technisch haalbaar. Alleen, en dat is de belangrijkste vraag, wat is er voor ons consumenten nu eigenlijk van belang?

In dit artikel blikken we in de digitale toekomst en proberen we de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van CD-i te inventariseren.

Sybrand Frietema de Vries

DVD: groot nieuws

Het grote nieuws op de CES was de aankondiging door Sony & Philips van het Digitale Video Disc (DVD) systeem. Op het eerste gezicht lijkt het erop dat deze nieuwe speler uit de lucht komt vallen, omdat de voornaamste bedrijven (Sony, Philips, Matsushita) in december afgelopen jaar nog duidelijk maakten dat er geen verrassingen op het gebied van hardware te verwachten waren.

Indrukwekkend

Groot was mijn verrassing toen ik begin januari in een kleine verduisterde hotelkamer ergens in Las Vegas tijdens een officieuze persbijeenkomst een 'sneak preview' van het nieuwe systeem mocht meemaken. Omringd door glunderende hotshots van zowel Sony als Philips werd dit jongste kindje getoond aan een select groepje journalisten. Gebruik makend van splitscreen (twee verschillende beelden naast elkaar, op één televisiescherm) konden we, achtereenvolgens de VHS tape, de laserdisc en de D1 master (het video origineel op uitzendkwaliteit) naast de DVD versie van 'In the

Line of Fire' zien, met Clint Eastwood in achtervolging op John Malkovitz. Het zag er fantastisch uit en doorstond de vergelijking met de D1 master: dezelfde kleuren, geen gekke digitale vertekeningen en het Dolby Surround geluid was indrukwekkend. Met name Sony toonde zich tijdens de presentatie erg enthousiast over dit produkt als dé opvolger van VHS. In 1996 zou de speler, en meteen veel speelfilms, op de markt moeten komen. Philips toonde zich veel voorzichtiger in het scheppen van verwachtingen.

Twee stappen vooruit

Waar bestaat dit fantastische systeem uit? DVD is een dubbele stap vooruit. DVD is een onderdeel van het door Sony en Philips opgestelde High Density Multimedia Compact Disc platform. Allereerst wordt de CD capaciteit uitgebreid: de hoeveelheid informatie die op een schijfje staat wordt vervieftvoudigd, vijf- tot tienmaal.

Gebruikmakend van deze grotere capaciteit zullen alle CD-achtigen opgewaardeerd worden. De audio CD zal dan een nieuwe standaard krijgen, dat wil zeggen: nog beter geluid. Ook de CD-ROM krijgt

Digitale Video Disc

Digitale Video Disc

een opvolger. Over dat laatste is men nog in gesprek met IBM, Apple, Compaq en Microsoft.

Op zich is dit niet erg nieuw, er wordt al jaren gesproken over capaciteitsuitbreiding. Technisch werkt het zo: men brandt nog kleinere putjes nog dichter bij elkaar op de schijf en maakt bij het aflezen gebruik van een ander type laser dat gevoeliger is. Voor de CD-industrie is dit een niet zo'n grote aanpassing, omdat het drukproces van deze discs niet wezenlijk verschilt van dat van de 'oude' discs.

MPEG-2 in aantocht

De tweede stap die gelijk genomen wordt, en die is zo mogelijk nog groter, is de nieuwe Video compressie-standaard MPEG-2. In feite is MPEG-2 nog geen standaard, de eigenlijke standaard moet een dezer maanden gepubliceerd worden, maar Sony en Philips nemen alvast een voorschot. Met deze nieuwe digitale techniek kan een nog mooiere videokwaliteit bereikt worden, ook in Europees HDTV-formaat, met geluid van CD-kwaliteit en met nasynchronisatie en/of ondertiteling in verschillende talen. Daarnaast, en dat is voor de filmstudio's van groot belang, is er een kopieerbeveiliging. MPEG-2 is veel uitgebreider dan MPEG-1, de huidige standaard voor Video CD, en heeft aan de capaciteit van een normale CD niet genoeg. Het is duidelijk dat dit nieuwe video systeem het breekijzer moet zijn voor de acceptatie van de nieuwe CD standaard. Audio CD, CD-i, Photo CD en CD-ROM zullen dan volgen.

Consequenties voor Video CD en CD-i

De vraag is of deze dubbele stap vooruit niet een te grote is. Er zijn een tweetal redenen aan te voeren waarom invoering niet zo snel zou kunnen gaan als Sony nu wil.

Allereerst, Sony en Philips zijn niet de enigen die bezig zijn met een standaard. Ook Toshiba is bezig met een nieuw systeem voor Video op een nieuw type CD. Goldstar heeft zelfs al een werkend produkt (4x DVD eveneens gebaseerd op MPEG-2), zo liet men zien op de CES, maar men vertelde er direct bij dat het niet op de

markt zal komen omdat geen enkel ander bedrijf er achter staat. Ik vond het videobeeld overigens duidelijk minder van kwaliteit dan dat van Sony/Philips.

Ten tweede is het van groot belang te weten wat de grote filmstudio's uit Hollywood gaan doen en wanneer. Men is als de dood voor het gevaar dat er meerdere, niet-uitwisselbare

systemen zich gaan doodconcurreren. Studio Time Warner kiest natuurlijk partij voor mede-eigenaar Toshiba en Sony's TriStar en Columbia Pictures zijn in het andere kamp te vinden. Op dit moment kijkt de rest van de studio's aarzelend naar elkaar.

Voor de consument betekent dit dat hij zal moeten wachten tot er zekerheid is over een nieuwe standaard. 'Oude' Video CD's blijven gelukkig afspeelbaar op de nieuwe spelers van het Sony/Philips-systeem en dat kan niet anders dan een groot pluspunt genoemd worden.

1996? 1998?

Tijdens een perslunch toonde Vice President Simon Turner van Philips Media London zich op vragen over de introductie van DVD vele malen voorzichtiger dan Sony: er is geen aanleiding te verwachten dat volgend jaar zo'n speler als massaproduct verkrijgbaar zal zijn. Hoewel er al vaker is gezegd dat uiteindelijk het CD-i systeem een update zal krijgen is dat zeker niet in 1996 en waarschijnlijk pas in 1998; als het systeem dan wordt uitgebreid, blijven de bestaande schijfjes, zowel Video CD's als CD-i's, trouwens afspeelbaar (zogenaamd backwards compatible) op de nieuwe generatie spelers, zo belooft Philips bij monde van de heer Turner. Voor CD-i bezitters een geruststelling.

Nu genieten

MPEG-2 zal er zeker komen, in een of andere vorm, maar naar mijn bescheiden mening zal het nog wel even duren voordat de consument daar wat van ziet. We kunnen blijven turen in de toekomst in de hoop iets aan zekerheid te kunnen ontdekken maar ondertussen verschijnen er veel mooie CD-i's en zo mogelijk nog meer Video CD's waarvan nú al te genieten valt.

Op zich is dit niet erg nieuw, er wordt al jaren gesproken over capaciteitsuitbreiding

Voor de consument betekent dit dat hij zal moeten wachten tot er zekerheid is over een nieuwe standaard.

Deze actie wordt u aangeboden door Philips Media BV

DIT WAS 1994

Stel uw eigen jaar samen met 'Dit was 1994'. Chronologisch, thematisch of geografisch, u bepaalt hoe u 1994 nogmaals wilt beleven. Geheel onder redactie van het ANP, met filmfragmenten uit de archieven van de NOS en belangrijke buitenlandse nieuwszenders kunt u 30 minuten film in eigen volgorde afspelen. 'Dit was 1994' is nu al een collectors item en staat garant voor uren plezier en herinneringen ophalen.

- Meer dan 180 nieuwsfeiten op één CD-i
- Meer dan 40 filmfragmenten
- Meer dan 500 foto's
- Meer dan 100 radionieuwsdienstfragmenten
- 180 quiz-vragen

Tegen inlevering van de bon -zie elders in dit blad- krijgt u bij uw CD-i-leverancier f 20,- korting bij aankoop van de CD-i-titel 'Dit was 1994' met een winkelwaarde van f 99,95.

**U betaalt dus slechts
f 79,95**

Deze waardebon geeft geen recht op verzilvering. Geldig t/m 30 april 1995*. Uitgegeven door Philips Interactive Media Benelux BV

* Alleen geldig in Nederland

PHILIPS

Stel je eigen jaaroverzicht samen

DIT 1994

Januari, de eerste maand van het nieuwe jaar, was voor uitgevers van boeken altijd al een erg drukke maand. Het jaar ervoor is nog maar net afgesloten of vele duizenden mensen willen graag weten en lezen wat er ook al weer gebeurd is dat afgelopen jaar. In record tempo worden in die eerste maand van een nieuw jaar boeken met oud nieuws in elkaar gezet, zoals *Kroniek '94* en *Het aanzien van 1994*. Maar met de komst van CD-i is het monopolie van jaarboeken voorbij; op één schijfje en interactief kun je nu geheel naar eigen inzicht het afgelopen jaar nog eens de revue laten passeren.

Klaas Smit

En wat is zo'n jaar eigenlijk lang. Vaak als ik een onderwerp aanklikte dacht ik "dat gebeurde toch in 1993?". En, wat gebeurt er veel in één jaar. Het verbazingwekkende daarbij is, dat al die nieuwsfeiten op een schijfje passen, zonder dat er belangrijke zaken zijn vergeten.

Het al oude boek

Al heel lang is het mogelijk een boek met een compleet jaar erin aan te schaffen. Voor de helft gevuld met tekst en voor de helft met foto's. Keurig gerangschikt op maand en binnen die maanden op dag. Vanaf 1 januari tot en met 31 december kun je het jaar opnieuw beleven. Het nadeel daarvan is dat je aardig goed moet hebben onthouden wat er op welk moment gebeurd is. Een ander nadeel is dat al het nieuws door elkaar staat. Een voordeel is dat er vrij uitgebreide beschrijvingen in zo'n boek zitten. Maar goed, daar is het dan ook een boek voor.

De recentere video

Sinds de NOS in de laatste week van december een jaaroverzicht uitzendt, is het mogelijk dit op video op te nemen. Het mooie van een video zijn de bewegende beelden die voor zich spreken of waar gesproken tekst en uitleg bij zit. Het nadeel is net als bij boeken dat het alleen een chronologisch beeld van het jaar biedt. Een ander nadeel is de moeilijkheid waarmee je een specifiek onderwerp op kunt zoeken; vooruit spoelen of terug spoelen, het blijft gokken.

WAS 1994

Het nieuwste medium

Vanaf 1994 komt aan alle genoemde nadelen een eind. Het ANP presenteert Dit was 1994, een jaar-overzicht op CD-i. En daarbij zijn alle voordelen van CD-i uitgebuit. Op elk gewenst moment kun je ingrijpen en exact aangeven waar je naar toe wilt en wat je wilt zien of horen. Als je daar 'te lui voor bent activeer je de knop Speel Alles en 1994 glijdt aan je voorbij.

Zoekmogelijkheden

Tot één van de grote voordelen van CD-i behoort de manier van zoeken in het enorme aanbod van informatie. En dit voordeel is door de makers geheel uitgebuit. Allereerst kun je je op drie manieren toegang verschaffen tot 1994: chronologisch, geografisch en thematisch. De eerste van de toegangsmogelijkheden is bekend. Per maand kun je kiezen uit het helemaal bekijken ervan of uit een deel van de nieuwsfeiten. Handig als je wilt weten wanneer welk evenement ook al weer plaats greep.

De tweede toegangsmogelijkheid, de geografische, is nieuw. Alleen op de CD-i zit deze manier van zoeken en het is een geweldige vondst van de makers. Op het hoofdscherm klik je op een wereldbol die vervolgens beeldvullend op je tv-scherm verschijnt. Met een cursor die de vorm van een vliegtuig heeft aangenomen, kun je de wereld rond vliegen. Enkele plaatsen op de wereld zijn voorzien van symbolen: een vuur, gekruiste degens of een voetbal. Door op een van deze tekens te klikken verschaft je jezelf toegang tot de desbetreffende informatie. Een voetbal staat voor sport, de degens staan voor politieke aangelegenheden en het vuur staat voor rampen.

Hoofdscherm

De derde zoekmogelijkheid is helemaal fantastisch, dat is het zoeken op onderwerp. Automatisch leidt de jaardisc je naar het hoofdscherm, waar je uit negen verschillende onderwerpen kunt kiezen: business, persoonlijk, (on)recht, oorlog en vrede, sport, cultuur, mens en macht, de rampen en tot slot nota bene. Zonder tussenkomst van allerlei andere gebeurtenissen kun je je geheel en al richten op het onderwerp van jouw keuze. Wanneer je met de cursor op een van de vakjes gaat staan, loopt onder in beeld een tekst voorbij die meldt welke items dat onderwerp behandelt. Laten we als voorbeeld sport nemen. Onder in beeld komt dan de volgende tekst voorbij schuiven Sport... Ajax weer kampioen... Gullit niet naar WK... Brazilie wereldkampioen voetbal... Senna verongelukt... Ritsma wint EK schaatsen... etc. Als je het betreffende vakje daadwerkelijk aanklikt, krijg je een overzichtsscherm waar je een keuze kunt maken uit binnenlands of buitenlands nieuws. Buitenlands nieuws herbergt zo'n 20 items. Een item dat voorzien is van een tv-schermpje betekent dat er bewegende beelden en gesproken commentaar bij zitten. Staat er geen tv-schermpje bij dan krijg je alleen een foto, gesproken commentaar en te lezen tekst. Als je wilt kun je het gesproken commentaar uitzetten. Heb je de tekst gelezen dan blader je gewoon een pagina vooruit.

Sport belicht

Het item Debuut Verstappen in Formule 1 laat de chaotische start op het Duitse circuit van Hockenheim zien, waar binnen 15 seconden al zo'n tien auto's van de baan vliegen. Ook het bijna fatale ongeluk van Verstappen in de pits wordt getoond.

Groninger Museum geopend

1994

Koningin Beatrix opende op 29 oktober het nieuwe Groninger Museum. De nieuwbouw is grotendeels een ontwerp van de Italiaan Alessandro Mendini.

Zijn ontwerp bestaat uit drie simpele geometrische gebouwen, losstaand in het water. Ze zijn met elkaar verbonden door gangen die ook als brug dienen. Een loop- en fietsbrug verbindt het museum met de oevers van het kanaal.

Als je die enorme vlammenzee ziet, verbaast het je opnieuw dat hij daar levend uitgekomen is. In memoriam schenkt aandacht aan het fatale ongeluk van de coureur Ayrton Senna, aan de val van de Oostenrijkse skiesteier Ulrike Meyer en aan de moord-aanslag op de Colombiaanse voetballer Escobar. Maar ook vrolijker berichten zijn in deze categorie opgenomen. Zo kun je nogmaals beleven hoe Rintje Ritsma in 1994 ook al Europees kampioen werd, hoe Regilio Tuur de wereldtitel veroverde in de categorie super-vedergewicht en hoe uitzinnig blij hij daarmee was. Waarom deze twee overwinningen, behaald op eigen bodem, in de categorie Buitenland zijn opge-

Hongersnood in Afrika

1994

Het AID is een hulporganisatie van de Amerikaanse regering, de grootste voedseldonor ter wereld. De Amerikaanse regering vreest dat de zeer ernstige hongersnood van 1984-1985 zich herhaalt. Burgeroorlogen en droogte zijn de voornaamste redenen dat 22,6 miljoen Oostafrikanen met de hongerdood worden bedreigd.

nomen is mij niet geheel duidelijk. Eigenlijk doet dat er ook niet toe; het is al prachtig dat je de bewegende beelden nog eens terug kunt zien.

Oorlog en vrede

De jaardisc is zo opgezet dat de negen onderwerpen jaarlijks terug kunnen keren. Oorlog en vrede is daar een van. In elk jaar zal wel iets gebeuren dat onder deze noemer valt, de kans is alleen erg groot dat de inhoud van dat 'iets' steeds verandert. Hoewel, de oorlog en pogingen tot vrede in voormalig Joegoslavië staan al een aantal jaren in overzichtswerken. Laten we hopen

De heer Khargi, hoofd bulletins en nieuwsdiensten van het ANP, vertelde ons dat het idee voor de CD-i al eind 1993 is ontstaan. Philips was zeer geïnteresseerd in het maken van een schijf met nieuwsfeiten erop. Een jaaroverzicht had hun voorkeur, omdat zo iets een soort sentiment journey is. Bovendien kon op die manier worden aangetoond dat er in snel tempo een CD-i tot stand gebracht kan worden. Op het Broadcast Congres in Amsterdam kwam de heer Khargi in gesprek met Karen Schroten, projectmanager van Philips Interactive Media Benelux BV. In het begin van 1994 zijn er nog een aantal gesprekken gevoerd en uiteindelijk ontstond uit deze samenwerking het definitieve plan. Zo konden de medewerkers van het ANP vanaf oktober '94 fulltime aan de slag. Er moest behoorlijk geselecteerd worden, want niet alles van een jaar kan op een schijf. Zes weken voor het eind van het jaar zijn alle betrokkenen dag en nacht in de weer geweest om de jaardisc af te krijgen.

Het ANP hield zich bezig met de inhoud, Lost Boys stond garant voor het technisch vernuft,

dat dit uitzonderingen zijn en dat het onderwerp vrede steeds meer ruimte in beslag zal nemen. Eén van de items in Oorlog en vrede is de bloedige stammenstrijd in Ruanda. En hier komt het gemak van thematisch zoeken direct om de hoek kijken. Zonder dat je vooraf hoeft te weten dat de strijd tussen de Hutu's en de Tutsi's in april is begonnen, kun je direct het onderwerp oproepen. Daar wordt dan verteld en getoond

dat het neerhalen van een vliegtuig op 6 april met de presidenten van Ruanda en Burundi, de aanleiding is geweest voor de burgeroorlog en genocide in Ruanda. Dit thematisch zoeken is zo handig, omdat toch niemand meer uit z'n hoofd weet wanneer de strijd begonnen is?!

Two's Company heeft vormgegeven en Philips zorgde voor het concept, de investeringen, de produktie en de distributie. En volgens de heer Khargi liep de samenwerking tussen de vier bedrijven boven verwachting goed. Ook Karen Schrotten noemt dit project uniek, in positieve zin. Wel moest er erg veel gebeuren in zeer korte tijd, dus wanneer zou blijken dat deze disc aanslaat bij een groot publiek en er volgend jaar weer een kan worden gemaakt, dan zal er eerder begonnen worden met het verzamelen en selecteren van materiaal. Waarschijnlijk wordt het dan per maand bijgehouden.

Karen Schrotten vertelde ons dat er nagedacht wordt over andere CD-i's die nieuwsfeiten bevatten. We kunnen daarbij denken aan bijvoorbeeld Dit was 1994 Sport. Een hele schijf gewijd aan sportevenementen met veel achtergrondinformatie. Het uiteindelijke ideaal dat Karen Schrotten voor ogen staat: "als er de ene week een overstroming plaatsvindt, dan moet daarover eigenlijk de volgende week een CD-i in de winkel liggen".

Nota bene

In Nota bene zijn twee items opgenomen die Dat gebeurde ook... heten. Hierin staan wat leuke nieuwsfeitjes en soms knulligheidjes uit het afgelopen jaar. Een voorbeeld:

"De nieuwe cd van The Beatles met opnames van ruim

bericht over twee geldtransport-rijders die bij een benzinepomp gingen tanken, neergeslagen werden en hun auto met 11 miljoen gulden weg zagen rijden. Toch wel knullig.

Quiz

Test je kennis van het afgelopen jaar met de jaardisc quiz. Je kunt dit spel alleen of met z'n tweeën spelen. Kies daarvoor een van de symbolen, gepersonifieerd door Phil, Inge, Lola en Will. Bij elke vraag heb je de keus uit drie antwoorden. Heb je het antwoord goed, dan krijg je een punt en mag je verder met de volgende vraag. Beantwoord je de vraag fout, dan gaat de beurt naar de volgende speler. Speel je het spel alleen dan krijg je bij het fout beantwoorden van een vraag geen punt, maar mag je wel verder met de volgende vraag. Je kunt het spel niet bewaren om het op een later moment te vervolgen. Leuk is het wel!

Conclusie

Hiervoor is een zeer kleine greep gedaan uit het aanbod op de jaardisc. Op dat ene schijfje staan meer dan 180 nieuwsfeiten, meer dan 40 filmfragmenten uit de archieven van de NOS met een totale speelduur van 30 minuten, meer dan 500 foto's en meer dan 100 radio-nieuwsdienstfragmenten uitgesproken door bekende nieuwslezers. Kortom, een uiterst complete CD-i die eigenlijk in iedere huiskamer aanwezig zou moeten zijn. Mocht je van plan zijn Dit was 1994 aan te schaffen, doe dat dan voor 30 april 1995. Tot die datum geldt een speciale actie, wat inhoudt dat er f 20,- korting gegeven wordt.

dertig jaar geleden, vloog de deur uit. Het album bevat 56 songs die The Beatles in de jaren zestig opnamen voor de BBC. In Italië verdrong de legendarische groep hiermee zelfs Paus Johannes Paulus II van de eerste plaats van de hitparade. De paus had een cd gemaakt met delen uit de rozenkrans en enkele gregoriaanse hymnen".

Een leuk nieuwsfeitje, toch. Of wat dacht je van het

Dit was 1994

Naslag
Nederlands
f 99,95

Philips Interactive Media Benelux BV

Let's Lingo!

LINGO

Niet het spel, maar de ballen

exit
help

start spel

Nederland, Zweden, Frankrijk,

Duitsland, Israël en Slovenië hebben

één ding gemeen: elke avond is er

Lingo op de buis. Dit razend populaire

woordspelletje wordt inmiddels in 12

landen uitgezonden. Lingo, groot

gemaakt door het Amsterdamse tv-pro-

duktie-bedrijf ID-TV heeft er nu nog een

afzetkanaal bijgekregen: CD-i. De echte

fanaten hoeven nu niet meer te wacht-

ten tot de avond, maar kunnen op elk

gewenst moment hun vijf-, zes- of

zevenletter-woordenkennis toetsen, al

dan niet met gewenste stress.

Je moet wel

De grote kracht van Lingo is dat de kijker er (of-ie wil of niet) aan mee gaat doen. Het komt maar al te vaak voor dat de huiskamer een woord eerder weet dan de kandidaat op tv. De stress-factor speelt op tv natuurlijk een belangrijke rol. Het aardige van CD-i Lingo is dat die stress-factor (een aflopend klokje) al dan niet geactiveerd kan worden. Hoe raar het ook klinkt, als het klokje meeloopt wordt het raden van het juiste woord een stuk moeilijker. Vooral ook omdat een stem je aanspoort op te schieten. Net zoals op tv. De CD-i versie van Lingo is daarom zo realistisch omdat deze stem van François Boulanger is.

Extra's

CD-i zou CD-i niet zijn als er niet tal van extra's mogelijk waren. Na de introductie van de schijf komt men in het hoofdmenu terecht. In dat hoofdmenu zit een aantal knoppen, waarvan 'Instellingen' en 'Start spel' de belangrijkste zijn. Onder het menu 'Instellingen' zit ook weer een aantal buttons. Zo kan er worden gekozen of men wil spelen met of zonder bedenktijd (ook het aantal seconden bedenktijd is weer regelbaar), of men alleen, tegen iemand anders of twee tegen twee wil spelen. Ook een belangrijke knop is 'Gridkeus'. Hier kan worden gekozen uit de lengte van de woorden. Kennen we op televisie slechts vijf-letter-woorden door de week en zesletter-woorden op zaterdag, de CD-i versie van Lingo biedt ook nog de mogelijkheid van zeven-letterige woorden. En

Wouter Hendrikse

neemt u van mij aan dat dat knap moeilijk is. Ook kan er nog gekozen worden uit verschillende categorieën woorden. De opties zijn moeilijk, eenvoudig, fauna en flora, huis en huishouden en muziek.

In totaal 'kent' de CD-i zo'n 20.000 woorden. Zelf bedachte woorden (u moest eens weten hoe inventief men wordt tijdens zo'n spelletje Lingo) worden genadeloos afgestraft met de opmerking 'U kunt kiezen uit 20.000 woorden en dan neemt u nog de foute. Over en sluiten.'

Tegenstand

Het spelen tegen een andere tegenstander is verreweg het leukste. Vooral ook omdat het 'afpik-element' er in zit. Wie niet binnen de gestelde tijd het juiste woord heeft geraden, verliest de beurt aan de tegenpartij die dan bovendien een bonusletter krijgt. Als een woord goed is geraden wordt de speler geprezen met een applaus, een animatie of een opbeurende zin van de presentator. Het winnende team krijgt aan het eind van een spel de mogelijkheid 'ballen' te graaien. In het beeld verschijnt een half ronde bak met daarin 25 blauwe, drie rode en drie groene ballen. Wordt een rode bal gepakt dan is dat domme pech, een groene daarentegen betekent kans op de jackpot. Deze wordt namelijk bij drie ballen van deze kleur uitgekeerd. Op de blauwe ballen staat een nummer dat van de Lingo-kaart wordt afgestreept.

Ook in je eentje

Zoals gezegd, Lingo kan ook alleen worden gespeeld. Hierin wijkt Lingo op CD-i iets af van zoals wij dat kennen. Als je in tijdnood komt te zitten, krijgt de speler geen tips, maar een blanco regel, bonusletters worden niet gegeven en als u het woord helemaal niet raadt, krijgt u geen punten en komt het volgende woord te voorschijn. Ook een echte finale ontbreekt.

De maker zelf aan het woord

Eigenlijk is de Amsterdamse televisie-maker Pieter van Huystee verantwoordelijk voor het internationale succes van Lingo. Van Huystee, momenteel directeur van de serieuze ID-TV dochter Belbo, is tv-spelletjesbedenker bij uitstek. Al eerder bedacht hij populaire tv-games als Triviant (gebaseerd op het befaamde Trivial Pursuit) en Boggle. Ondanks het feit dat Van Huystee Lingo groot heeft gemaakt, is het idee niet uit zijn brein ontsproten. De bedenker van Lingo is de (hoe kan het eigenlijk ook anders) Amerikaan Ralph Andrews. "Andrews kan het beste omschreven worden als de 'eminence grise' van de

game-shows. Deze man heeft er tientallen bedacht en gemaakt en was daar erg rijk mee geworden. Andrews heeft op een gegeven moment een zakelijke vergissing gemaakt, waardoor-ie z'n geld is kwijtgeraakt. Om uit die financiële problemen te komen heeft hij Lingo bedacht", aldus Van Huystee.

Alhoewel de Amerikaanse tv-gigant NBC een proefprogramma opnam, werd het in de VS nooit op de buis gebracht. De reden: het was te moeilijk voor de Amerikaanse huisvrouw. "Dat was koren op de molen van Andrews, die met het idee naar Canada vertrok. Hij kreeg het daar al snel op de buis, juist omdat het voor Amerikanen te moeilijk zou zijn. In

"Ik heb toen de rechten gekocht voor 10.000 dollar"

totaal zijn er toen 50 afleveringen gemaakt, maar ook daar ging het financieel weer mis. Kandidaten werden niet betaald en dergelijke. Het programma is toen gestopt en kreeg het predikaat 'dead-game'. Dit is vakjargon voor een tv-spelletje dat een slecht aura heeft, waar iedereen liever vanaf blijft."

Een beetje geluk

Het bleef een tijd stil rond Lingo, totdat Van Huystee door de VARA werd gevraagd een nieuw tv-spel te verzinnen. "Dat heb ik toen gedaan, maar mijn creatie werd door een kijkers-panel van de VARA compleet de bodem ingetrapt. Het moge duidelijk zijn dat ik daar nogal gefrustreerd over was. Toch ben ik die middag blijven kijken naar de verrichtingen van m'n collega's. Een van hen had ergens Lingo opgeduikeld en het panel reageerde zeer enthousiast. Ik baalde als een stekker. Twee weken later was ik echter op de MIP in Cannes (een grote internationale tv-beurs) en raakte in gesprek met een van de aanbieders. Tja, en hoe gaat dat dan, je vraagt of ze nog iets leuks hebben. Die man kwam met Lingo. Ik was daar nogal verbaasd over en zei hem dat dat er al was. Dat klopt, zei die man maar we hebben met dat

Nederlandse productie-bedrijf nog steeds geen contract af kunnen sluiten. Ik heb toen de rechten voor 10.000 dollar gekocht voor ID-TV."

Nogmaals naar de VARA

Ik ben vervolgens weer naar de VARA gegaan en heb ze verteld dat wij de rechten hadden. We kregen toen 26 dagen om de eerste aflevering te maken. Het basisconcept hebben we wat omgegooid, en na dag en nacht werken kon de eerste aflevering de lucht in. Vanaf de eerste dag is het een groot succes. Mijn tante Beppie Westenberg, die onder meer Hints maakt en al jaren in omroepland meedraait, zei me al meteen dat we een hit hadden. Een hit die minstens vijf jaar zou blijven bestaan. Ze heeft gelijk gekregen en zelfs beter dan dat. Lingo behoort nu tot de vijf grootste tv-games ter wereld en het werd dus hoog tijd dat ook een ander medium zich er mee zou gaan bemoeien. Het is goed dat dat CD-i is, omdat het een internationaal medium is en Lingo internationaal aan alle kanten is doorgebroken."

De redactie is al verslaafd

Om de waarheid te zeggen is Lingo nu ook pas op de redactie goed doorgebroken. Tijdens het bekijken van het programma gaat iedereen onbewust mee zitten te doen. Onwillekeurig vormen zich tijdens de lunchpauze teams, die elkaar te vuur en te zwaard bestrijden. Nu kent de redactie een onevenredig groot aantal doctorandussen. In de Nederlandse taal wel te verstaan. Dat deze studie niet meer is wat het ooit geweest is, blijkt wel uit het feit dat hoofdredacteur Sybrand Frietema de Vries en ondergetekende (wij hebben nooit hoeven doorleren) onze 'hoog geleerde' collega's keer op keer in het stof doen bijten ('We laten ze maar in die waan', de drs. red.) Wij voelen ons inmiddels zo sterk dat we op een uitnodiging wachten van de VARA. CD-i Lingo is namelijk niet alleen erg leuk, het is ook nog een uitstekende trainingsmodule. U bent gewaarschuwd.

POP

documenten

THE DIAMONDS RULE AS THE UNDISPUTED "KINGS OF COVERS." THEY MINE 16 HITS BETWEEN 1956-61.

Golden Oldies Jukebox

Mercury Records heeft in het verleden een serie van 3 CD's uitgegeven onder de titel 45's on CD. Hieruit heeft Philips weer

geput bij het samenstellen van Golden Oldies Jukebox, een interactieve verzameling hitsingles uit de jaren 1957-1969. Omdat de CD-i gemaakt is voor de Amerikaanse markt zullen niet alle nummers een belletje doen rinkelen bij de Nederlandse luisteraars, maar desondanks is er genoeg aardig materiaal om de liefhebbers van jaren vijftig en zestig pop aan hun trekken te laten komen.

Het openingsscherm is vormgegeven als een jukebox en biedt een aantal verschillende mogelijkheden. Je kunt gewoon alleen naar de muziek luisteren, zoals bij een audio-CD maar dan met een foto van de betreffende artiest(en) op het scherm, maar je kunt ook de songteksten op je TV-scherm krijgen of kiezen voor achtergrondinformatie. Die achtergrondinformatie maakt de CD-i eigenlijk het leukst. Bij ieder nummer wordt er iets verteld over de gebeurtenissen op het gebied van mode, sport en politiek uit het jaar waarin dat nummer in de hitparade stond, waardoor je je een heel aardig beeld kunt vormen van een tijdperk dat ondertussen alweer zo'n dertig jaar in het verleden ligt. Ik moet daarbij wel vermelden dat de CD-i uitsluitend samengesteld is uit een soort keurige schoolmeisjespop en dat iedere vorm van progressieve rock of undergroundmuziek ontbreekt. Kortom, het is een neerslag van hoe oppassende Amerikaanse ouders gewild zouden hebben dat Amerika er in de jaren vijftig en zestig had uitgezien. Desondanks zie ik die beperking niet als een bezwaar, het is gewoon één van de vele visies die er op het verleden mogelijk is en de CD-i geeft toch een aardig tijds-

beeld in vogelvlucht. Zelfs de Amerikaanse middle-of-the-road pop heeft een ontwikkeling doorgemaakt van recht-toe-rechtaanliedjes met country-invloeden naar liedjes waarin de psychedelische invloeden van de jaren zestig te horen zijn.

De CD-i bevat twintig nummers die direct vanaf de oorspronkelijke moederbanden gekopieerd zijn, waardoor je de muziek nu in je luie stoel thuis kunt horen zoals hij in de oorspronkelijke periode alleen in de af luisterruimtes van de diverse geluidsstudio's heeft geklonken. De CD-i bevat Golden Oldies van The Diamonds, Ricky Nelson, Big Bopper, Connie Francis, Sheb Wooley, Johnny Preston, Mark Dinning, Dickey Lee, The Angels, The Hondells, The Gentrys, Sam the Sham and the Pharaohs, Lou Christie, Keith, Swingin' Medallions, The Hombres, The Cowsills, Spanky and Our Gang, Friends & Lover en Steam (die overigens zelf nu allemaal ook wel behoorlijke Golden Oldies geworden zijn).

James Brown: Non stop hit machine 1965-1971

Van 1965 tot 1971 domineerde James Brown de hitparade met nummers als Sex machine, Mother Popcorn, Hot pants en Papa's got a brandnew bag. Deze en nog meer hits zijn terug te vinden op bovengenoemde CD-i, dertien nummers in totaal waarvan twaalf studio-opnames en één live-opname. Het aardige is dat het niet alleen de klakkeloos

mulerende omgeving aan ten grondslag gelegen moet hebben. Alle nummers (tien in totaal) zijn afkomstig van het Belgische Igloo-label, en niet alleen is de muziek van hoge kwaliteit, de opnamekwaliteit is dat ook. Ik heb de CD-i herhaalde malen zowel via de audio-installatie als via de koptelefoon beluisterd en ik heb zelden jazz gehoord die zo perfect opgenomen is.

Zoals de titel al aangeeft bevat Hot & Cold hedendaagse Belgische jazz van verschillende stijlen. Er komen maar liefst drie gitaristen op de CD-i voor, te weten Philip Catherine, Paolo Radoni en Serge Lazarevitch, die gelukkig uiteenlopende stijlen van spelen hebben. Opmerkelijk is ook de muziek van het trio Loos-Ryerson-Houben, dat een bezetting heeft van twee (dwars)fluiten en een piano, en van het Trio Bravo, waarin de tuba de stuwende kracht is, aangevuld met sax en drums. Ronduit eigenzinnig gaat het

Pirly Zurstrassen Septet te keer, dat muziek maakt die nog het best omschreven kan worden als een kruising tussen Willem Breuker en de Mothers of Invention. De meeste muziek op Hot & Cold is echter van het genre dat we zo langzamerhand traditioneel zijn gaan noemen:

melodieuze, harmonieuze muziek van een combo met sax, piano, bas en drums.

Voor mij persoonlijk is het hoogtepunt het Philip Catherine Trio (gitaar, bas, drums), dat met het zéér relaxte Alone niet alleen geluid tot prachtige muziek weet te ordenen, maar bovendien de ruimte lijkt te kunnen vergroten en de tijd te vertragen. Echt verwonderlijk is dat niet: Catherine heeft samen met trompettist Chet Baker en bassist Jean-Louis Rassinfosse een CD gemaakt (Strollin') die zo spaced-out is dat Pink Floyd of Klaus Schulze daarbij in het niet vallen.

Dank zij de i van CD-i kun je bij Hot & Cold van een nummer, op het moment dat het afgespeeld wordt, de bladmuziek, de hoestekst van de oorspronkelijke CD en een foto, biografie of discografie van de betreffende artiest(en) opvragen. Daarnaast heb je de complete discografie van het Igloo label tot je beschikking. De enige minpuntjes van de CD-i zijn het feit dat je de keuzemenu's niet van je televisiescherm kunt verwijderen om de prachtige achtergronden als screensaver te gebruiken, en de slechte Engelse vertalingen in het bijgevoegde boekje.

Rob Smit

Golden Oldies' Juicebox

Muziek/Pop • Engels • f 49,95 Befr 899
Philips Interactive Media Benelux BV

James Brown - Non Stop Hit Machine

Muziek/Soul • Engels • f 49,95 Befr 1.199
Philips Interactive Media Benelux BV

Hot & Cold - Het Beste van de Belgische Jazz

Muziek/Modern jazz • Frans/Engels • f 39,95 Befr 799
Philips Interactive Media Benelux BV

Karaoke Klassics deel 3 en 4

Oefening baart meer karaoke

In ons decemnummer heb ik al een en ander geschreven over de nieuwe Karaoke-serie Karaoke Klassics. Een vijfdelige serie met de meest uiteenlopende genres van liedjes. Deel drie en vier zijn vanaf nu verkrijgbaar. Deel drie bevat 10 songs voor de mannelijke solist, en deel vier geeft de dames de kans om hun stem te verheffen.

Rom Helweg

Niets dan lof over de opzet van deze CD-i's. De muziek die als achtergrond dient is uitstekend geproduceerd en de mogelijkheden die de disc tentoonspreidt zijn onuitputtelijk. Met verschillende mogelijkheden om niet alleen mee te zingen, maar ook mee te spelen op je eigen instrumenten. Voor verschrikkelijk veel plezier, en voor oefening heeft de CD-i alles in huis.

Male Standards

Deel drie is speciaal bedoeld voor de mannelijke solisten. Vooral zij, die fan zijn van het repertoire van de jaren veertig en vijftig, komen hierbij ruimschoots aan hun trekken. Denk maar aan liedjes van Frank Sinatra, Dean Martin, Paul Anka en vele anderen. Ook op deze Karaoke-CD-i staan allerlei tips voor de zanger, waarmee het lied tot in de details perfect gezongen kan worden.

Vooral de ouderen onder ons maar zeker ook veel jongere heren kennen de liedjes allemaal. Denk maar aan het Majestueuze "My Way", het prachtige "As Time Goes By", het grootse "New York, New York" of het swingende "Chicago". Dat wordt dus weer eens je smoking uit de motteballen halen en de blits maken zoals de sterren van vroeger dat ook deden. Tip voor de gebruiker: het valt af te raden om met een te krap kostuum Lee Towers na te doen. Als mensen zich dan al geroepen voelen om zijn versie van het stuk te imiteren, laat het ellebogenwerk dan achterwege!

Contemporary Pop Female

Deel vier is gereserveerd voor The great lady's of contemporary pop. Wie wil niet in de huid kruipen van Bette Midler, Diana Ross, Gloria Estefan, Annie Lennox of onze eigen Anita Meyer? Het wordt weer tijd voor prachtige, swingende, ontroerende songs als The Rose, Crazy For You, of het hartverscheurende Save The Best For Last. Trek je mooiste kleren aan en steel de show in je eigen huiskamer.

Niet in audio CD-speler

Helaas is de serie Karaoke Klassics niet afspeelbaar op je audio CD-speler. Je zult dus, wanneer je naar een feestje gaat, eerst thuis moeten oefenen zodat je de tekst uit je hoofd kent. Het wachten is nu nog op -voorlopig- het laatste deel van Karaoke Klassics. Deze CD-i is speciaal bedoeld voor feestelijke gelegenheden. Verjaardagen, bruiloften en house-warming-parties zijn nog nooit zo leuk geweest.

Karaoke Klassics

Male Standards,
Contemporary Pop Female
Engels à f 59,95 XDRA

Thuis uit je dak

Toen een jaar of zes geleden
'Smiley' officieel begraven werd,

leek de Acid House op sterven na
dood. Smiley, het lachebekje,
waarvan ik destijds dacht dat het
om een fel gekleurd ronde soort
drop ging, was het symbool voor
een nieuwe generatie dansmu-
ziek. Een generatie die inmiddels
niet meer weg te denken valt.
De House heeft het overleefd.
Sterker nog, het heeft kinderen
gebaard zoals Techno-House,
Speed-House, Hardcore-House en
meer varianten. De muziek con-
centreert zich niet zozeer op
zang of melodie, maar juist meer
op Beat en Atmosphere. Daarom
leent deze inmiddels tien jaar
oude Dance-Trend zich uitste-
kend voor CD-i.

Antistatic

In ons decembernummer hadden we het in het kort al over de CD-i 'Antistatic'. Een combinatie van beeld en geluid, in de meest abstracte vorm. Computerbeelden brengen je in een soort van transcendentale sfeer die goed bij de muziek past. Net als met de muziek gaat het niet zozeer

om het kijken naar wat er precies gebeurt op het scherm, maar meer het ervaren van de sfeer.

Escape

Op dit gebied zijn er twee CD-i's op de markt gebracht. De eerste heet Escape, een CD-i met acht verschillende tracks. Escape bevat de meer 'traditionele' House. Nog niet al te snel, maar erg sfeergevoelig. De beelden die erbij horen zijn kaleidoscopisch opgebouwd. Dat is onge-

veer te vergelijken met zo'n ronde koker die we als kinderen kregen, waarin je het beeld wat je ziet, tevens in acht verschillende spiegelbeelden ziet. Oppassen dat je niet duizelig wordt, of is dat misschien een beetje de bedoeling?

Natuurlijk is House eigenlijk een muzieksoort die je alleen in een discotheek zou moeten horen door twee keer tweeduidend Watt versterkers, of op de geluidsinstallatie van je knetterende scootertje. Toch bereik je een dergelijk effect ook

wel op je eigen stereo-installatie. Een hoofdtelefoon is hierbij niet echt een overbodige luxe.

Headcrash

De tweede en allernieuwste CD-i heeft de titel 'Headcrash' meegekregen. Het zal niet veel hoofdbreken kosten wat dat inhoudt. Pure Hardcore. Voor de echte Housefans die iekker willen verzuipen in een mengelmoes van beeld en geluid. Maar dat is nog niet alles. CD-i zou niet zo heten als er geen zekere mate van interactiviteit in verwerkt is. Hierin kun je de beelden die de muziek begeleiden zelf samenstellen. De computersferen zijn te variëren in kleur, snelheid van verandering, achtergrond, enzovoort. Je kunt helemaal je eigen sfeer bepalen door op het Mix-menu te klikken.

Collector's item

Headcrash is een CD-i voor de liefhebber. Als je een House-fanaat bent, en je mist de sfeer van de discotheek of party, is dit een onmisbare titel voor in je verzameling. Niet alleen voor CD-i-gebruikers, maar ook voor mensen die alleen maar een gewone CD-speler bezitten, want daarop is Headcrash ook af te spelen.

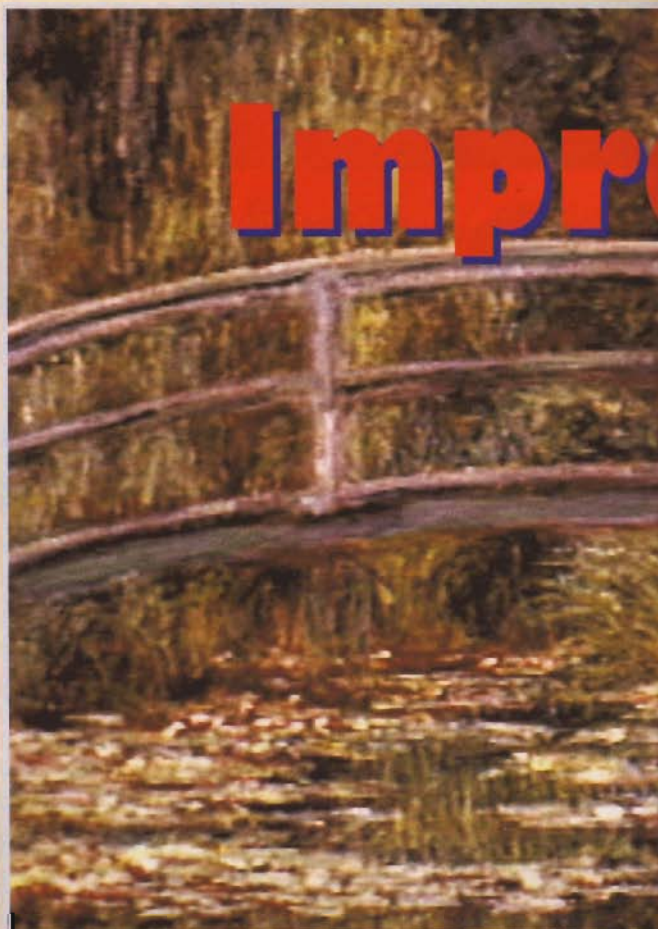
Antistatic, Escape, (Headcrash
verschijnt binnenkort) Muziek
Per stuk. f49,95 Bfr. 899
Philips Interactive Media Benelux BV

Er zijn zo langzamerhand heel wat CD-i's over kunst verschenen. Het impressionisme is zelfs toebedeeld met twee discen. De schijf die hier bekeken wordt, gaat over de Franse impressionisten en is voorzien van Nederlandse teksten.

De andere disc *The world of impressionism* bespreekt niet alleen de impressionisten uit Frankrijk, maar ook uit andere landen.

Hoewel minder uitgebreid dan zijn Engelstalige tegenhanger is deze Nederlandstalige zeker niet minder mooi en onderhoudend te noemen.

Lennie Pardoel

Het is eind negentiende eeuw en een belangrijke stroming in de kunst zowel op beeldend als muzikaal gebied openbaart zich. Door middel van voorgelezen brieven, recensies, foto's en schilderijen wordt de kijker op de hoogte gebracht van leven en werk van een aantal impressionistische schilders en kan er geluisterd worden naar bijpassende composities.

Toonaangevend

In 1905 werden 315 werken door de galeriehouder Paul Durand-Ruel tentoongesteld. Dit was een zeer belangrijke tentoonstelling, omdat alle impressionisten nog eens tezamen bekeken konden worden. De makers van deze CD-i hebben uit deze tentoonstelling de tien naar hun idee meest toonaangevende impressionisten geselecteerd en die weer onderverdeeld in een groep die vooral begon te werken voor 1880 en een groep die zich ontwikkelde na 1880. Ook is er aandacht besteed aan vier componisten.

Galeriebezoek

De CD-i is zo vormgegeven dat je het idee krijgt in een galerie te wandelen. In de galerie zijn drie zalen ingericht. Er zijn twee zalen waarin uitsluitend schilderijen hangen, ik zal deze zalen voor het gemak een 'vroeg' en een 'late' zaal noemen. In beide zalen hangen vijf schilderijen aan de muur. Zet je de cursor op een schilderij in actie dan start het: - weliswaar gecomprimeerde - levensverhaal van de betreffende schilder. Wanneer dit levensverhaal afgelopen is, verschijnt er onderin het beeld een opengeslagen catalogus. Met een klik is het mogelijk in de catalogus te duiken en schilderijen van dichtbij te zien. Wat inhoudt dat je ook details kunt opvragen. In de derde zaal naast de 'vroeg' en de 'late' zaal staan vier muziekstandaards met daarboven schilderijen. In deze zaal kan er een keuze gemaakt worden uit composities van Debussy, Ravel, Fauré en Satie en uit schilderijen van Renoir, Monet, Degas en Cézanne, zodat die tegelijkertijd te beluisteren en te bekijken zijn.

De 'vroeg' zaal

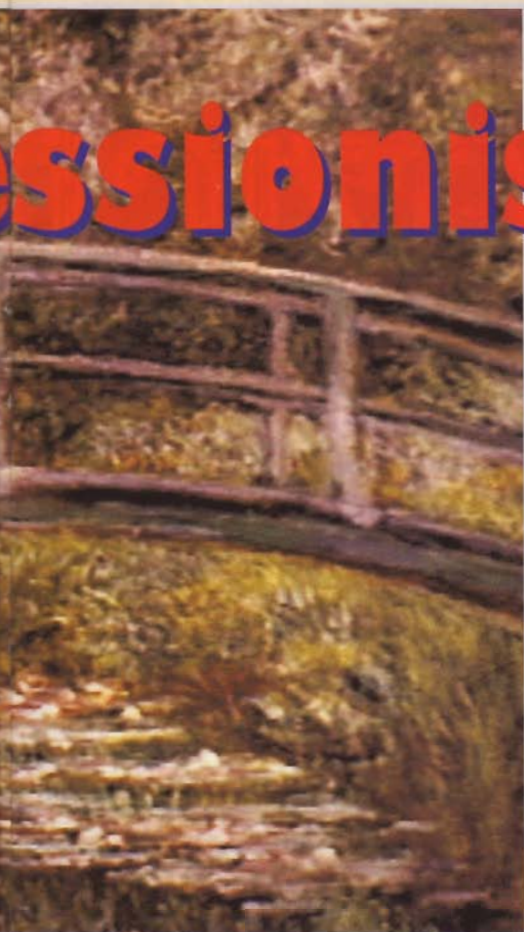
De mooiste impressionistische schilderijen zijn misschien wel door Claude Monet gemaakt. Maar dat is persoonlijk natuurlijk. Aan hem danken we trouwens de naam van de impressionisten. In Engeland schilderde hij namelijk een zonsopgang op de Thames, dat schilderij noemde hij *Impression, soleil levant* (1872).

Hoewel dit vooral door de naam een belangrijk schilderij is, kan dit niet zijn mooiste werk genoemd worden. Meer typerend voor zijn oeuvre zijn de 'tuinschilderijen'. Hierom werd hij al geprezen door de criti-

Sferen schilderen zich op het netvlies

Impressionisten blijven imponeren

cus George Moore. Deze recensent waardeerde vooral de heldere lichtval op de jurken van de Dames in een tuin (1866-1867). En inderdaad wanneer je dit doek ziet, lijkt het moment van schilderen zo sprankelend getroffen.

Op latere leeftijd kocht Monet een huis in Giverny met een groot stuk land erbij. Hij legde er prachtige tuinen aan, die overigens nog steeds te bewonderen zijn. Het schilderij Brug over een vijver met waterlilies (1899) zoals afgebeeld, getuigt hiervan. Andere schilders in deze zaal zijn Édouard Manet, Camille Pissarro, Berthe Morisot en Frédéric Bazille.

De 'late' zaal

De gele pijl rechts in beeld zorgt er - mits aangeraakt - voor dat de 'late' zaal betreden kan worden. Boven elkaar aan de muur hangen schilderijen van Paul Cézanne, Pierre-Auguste Renoir, Henri de Toulouse-Lautrec, Georges-Pierre Seurat en Edgar Degas. De balletdanseressen van Edgar Degas zullen waarschijnlijk nooit gaan vervelen. Hij had een voorliefde voor de minder elegante kanten van

hun beroep. George Moore de recensent merkte op dat Degas 'geen vlakken maar karakters' tekent. Dit is inderdaad nu juist zo aantrekkelijk van zijn werk. Het is net alsof je achter de gezichten van de vermoeide dansende meisjes kan kijken. Zijn Danseressen, roze en groen (circa 1890) laat dit duidelijk zien.

Degas was niet onbemiddeld geboren en behoorde tot de Hautes-bourgeoisie. Hierdoor had hij in tegenstelling tot bij-

voorbeeld Toulouse-Lautrec veel meer de mogelijkheid te schilderen wat en wanneer hij maar wilde. Misschien is hier het enorme verschil in werk wel door te verklaren. Het valt overigens op dat de schilders in de 'late' zaal veel meer van elkaar verschillen dan die in de 'vroeg' zaal.

De muziekzaal

Volgens de introductietekst in de optie 'overzicht' zouden drie componisten zorgen voor de achtergrondmuziek. Helaas is hier vergeten de componist Gabriel Fauré te noemen. Terwijl er in de muziekzaal toch echt een muziekstandaard met zijn naam staat. Fauré heeft prachtige muziek geschreven, vooral voor de dwarsfluit begeleid door de piano. Van

iedere componist is er een compositie gekozen, van Fauré is dit Morceau de Concours.

Klik je nu achtereenvolgens op de standaard en op het erboven hangende schilderij dan hoor en zie je vanzelf je favoriete combinatie.

Enige kanttekeningen

Hoewel de teksten op een onderhoudende manier ingesproken zijn en de schilderijen prachtig op het televisiebeeld verschijnen, ontstond sterk de behoefte aan wat meer diepgang. Zou het niet mogelijk geweest zijn een totale lijst van werken bij te voegen? De opmerking dat de samenstellers van deze CD-i de zalen van de galerie 'zorgvuldig gereconstrueerd' zouden hebben, is uiteraard een enigszins misplaatste opmerking, al mag dit foutje ze vergeven worden. Tenslotte moet natuurlijk in ogeschouw genomen worden dat kunst-CD-i's nog maar in een beginfase zijn en dat de talloze mogelijkheden nog moeten worden uitgewerkt. Want CD-i is dan wel een fantastische uitvinding, het ontwerpen en uitvoeren ervan is allesbehalve simpel.

De Franse
impressionisten

Kunst en cultuur. Nederlands.
f 89,95 Befr 1.799
Philips Interactive Media Benelux BV

PREVIEWS

Meesterwerk van Peter Gabriel

De vele gezic

Peter Gabriel heeft eigenlijk nooit echt in de toppen van de hitlijsten gestaan. Toch is er niemand bij wie de naam Gabriel geen bel doet rinkelen. Gabriel staat bekend als een van 's werelds beste muziekproducenten, maar staat daarnaast ook telkens vooraan als het gaat om verdediging van mensenrechten, hulp bij rampen of fondsen ter bestrijding van fatale ziekten. Peter Gabriel is een kunstenaar pur sang. Zijn videoclippen laten alle andere muziekfilmpjes ver achter zich. Voor diegenen die zich ook maar enigszins interesseren voor de achtergronden van dit kunstfenomeen (en wie doet dat niet?) komt er binnenkort een CD-i uit met alles van, door en over Peter Gabriel: XPlore. Wij hebben alvast een kijkje mogen nemen.

Rom Helweg

Peter Gabriel stond van meet af aan bekend om zijn grote interesse in vernieuwende technologie in de muziek. Hij was de eerste producent die de beschikking had over een 'Fairlight'-synthesizer. Toen -tien jaar geleden- was dat al een investering van anderhalf miljoen gulden. Hij kon hiermee alle muziek die hij had via 36 sporen opnemen op de computer, zodat hij met ieder geluid, akoestisch of digitaal, kon doen wat hij wilde. Zo kon hij bijvoorbeeld muziek maken met het geluid van het

neerzetten van een koffer, het slaan op een holle buis of een willekeurig ander geluid. Geluiden konden bijvoorbeeld digitaal worden 'omgekeerd' om een gewenst speciaal effect te verkrijgen.

Deze digitale kennis heeft geresulteerd in een absoluut nieuw, maar toch herkenbaar geluid. Peter Gabriel is uit duizenden te herkennen. Mocht je als leek nu denken dat Gabriel zich alleen maar met computermuziek bezighield, dan heb je het mis. Als niemand anders is Peter Gabriel op de hoogte van akoestische instrumenten en geluiden.

Doolhof

De CD-i is een doolhof door de wereld van Peter Gabriel. Zoals een goed doolhof betaamt, moet je daarin af en toe eens flink de weg kwijt raken. Het voordeel daarvan is, dat je dan op je dwaalspoor weer allerlei aspecten van de CD-i tegenkomt, waarvoor je anders misschien niet gekozen zou hebben. De schijf staat zo boordevol met informatie dat je in principe niet eens zou weten waar je zou moeten beginnen. Ik ging maar op mijn gevoel af en begon op wat iconen te klikken.

Daar kwam een klein plaatje met Mister Gabriel Himself, die me vriendelijk vroeg een puzzeltje op te lossen. Zijn gezicht was uit elkaar getrokken en dat moest dus weer in elkaar. Vervelend

iten van XPIore

alleen dat er ook wat onderdelen van andere gezichten tussen de verschillende ledematen lagen, maar daar was snel overheen te komen. Na het gezicht in elkaar te hebben gezet, bleken de aparte onderdelen ieder een afzonderlijke functie te vervullen.

Menu's in het gezicht

Klik op het Oogmenu, en je krijgt een overzicht van vier verschillende clips met hun achtergrond. Ga je naar de neus, krijg je inzicht in de achtergrond van de muziek van Peter Gabriel, en mag je een kijkje nemen op het 'Gabriel Residence'. Ga je kijken in het 'Mondmenu' kom je terecht in het 'Geheime leven van Peter Gabriel'. Via de oren kom je terecht in het Muziekmenu, en dat lijkt me logisch.

De Gabriel Residence is een lustoord voor iedere muzikant. Een prachtig Engels landhuis midden in het Britse groene hart. Je mag hier eens rondkijken en zien waar je terecht komt. Zo kom je bijvoorbeeld in de repetitiestudio terecht waar Gabriel met zijn band aan het oefenen is voor de volgende opnames. Ga je verder zwerven over het landgoed, kom je terecht bij andere gebouwen, maar daar schijnen we nog niet in te mogen. Een man vraagt ons vriendelijk om een koffer. Koffer? Nou ja,

die komen we nog wel tegen. Het begint meer en meer op een 'Quest'-spel te lijken!

Vershil van uitdrukking

Het geheime leven van Peter Gabriel wordt voor je ontrafeld in het 'Mondmenu'. Je ziet foto's van de ster in wording. Vervolgens begint het gezicht te veranderen tot dat van de hedendaagse ster en weer te veranderen tot het uiteindelijke lot van zijn hoofd, het doodshoofd. Wat kunnen mensen (ook tijdens hun leven) een verschil van uitdrukking hebben in hun gezicht. Alle gezichten gaan in elkaar over op een vloeiende manier die typerend is voor de stijl van zijn clips. Naast dat paspoort zie je een pasje liggen en kijk eens aan. Er verschijnt een koffer in beeld, waar je door een simpele klik het pasje in kunt stoppen. Nu weer snel terug naar het landgoed van Peter Gabriel, maar waar zat dat ook al weer?

Je komt per abuis terecht in het menu van de clips. Niet getreurd, want hier zitten de Gabriel-fans op te wachten. Vier clips worden getoond, en dat zijn op zich al kunstwerken met enorme K's. De clips slingeren je heen en weer door de mogelijkheden van moderne Videotechnologie. Niet zuinig is er gebruik gemaakt van computers, om Gabriel bijvoorbeeld als bodybuilder te laten zien, een non te laten veranderen in een dame van lichte zeden of een prachtige jongedame in doodsangst te laten luisteren naar een zingende kikker. Bij iedere clip is een kort stukje gemonteerd als een zogenaamd 'Making of...'-filmpje. Interviews met regisseurs, special effects artiesten, kortom alles wat je altijd al had willen weten.

De oren brengen je in een muziekmenu, in de meest brede zin van het woord. Van ieder album dat Gabriel ooit heeft uitgegeven staat hier de discografie, hoor je een klein stukje van

Dankzij Kodak Photo CD en Philips CD-i

Uw foto's nu extra voordelig op uw TV*

* Alleen voor abonnees

Als trotse bezitter van een Philips CD-i-speler heeft u misschien nog lang niet alle mogelijkheden van het apparaat ten volle uitgebuit. Eén van die mogelijkheden om uw kijkplezier te vergroten is het interactief bekijken van uw eigen foto's op uw TV scherm. Dat kan heel eenvoudig met Kodak Photo CD.

Wij van Kodak willen de abonnees van CD-i Magazine daar voordelig kennis mee laten maken en hebben daarom een aantrekkelijke aanbieding voor u. Ook als u Photo CD al gebruikt heeft geldt deze voordelige aanbieding.

Tijdelijk ontvangt u nu een Photo CD met 20 van uw leukste, mooiste of interessantste beelden erop voor slechts f 25,-.

Meer CD-i-plezier voor maar f 25,-

Het is nu mogelijk om uw kleinbeeldnegatieven of dia's (35 mm) op Photo CD van Kodak te laten 'overschrijven'. Daarna kunt u uw favoriete foto's haarscherp en met briljante kleuren thuis op de televisie 'afspelen' met behulp van uw nieuwe CD-i-speler. Bovendien kunt u deze beelden met de afstandsbediening oproepen, in- en uitzoomen, draaien en uitsneden maken. Zelfs interactieve manipulatie is mogelijk met behulp van de CD-i-software 'Caricature'.

Zo bestelt u uw eerste Photo CD

U brengt minimaal 20 kleinbeeldnegatieven, in kleur of zwart-wit, of kleurendia's (35 mm) naar de dichtstbijzijnde fotospecialzaak, herkenbaar aan nevenstaand logo, met het verzoek

deze op Photo CD te laten zetten door Kodak Fotoservice. Bijgaande bestelsticker plakt uw fotohandelaar op de opdracht-envelop. Bij aflevering betaalt u dan slechts f 25,- voor uw Photo CD, inclusief de eerste 20 daarop overgeschreven beelden.

Meer informatie en tips

- Kodak Fotoservice schrijft uw mooiste beelden op Photo CD vanaf kleinbeeld kleurenegatieven of -dia's (35 mm).
- Op een Photo CD is ruimte voor ± 100 beelden.
- Voor iedere opdracht tot bijschrijving van beelden worden minimaal 20 beelden in rekening gebracht, ook al bestelt u minder. U kunt daarom beter opdracht geven voor minstens 20 overschrijvingen per keer.
- Zorg ervoor dat uw negatieven of dia's zo schoon mogelijk en onbeschadigd zijn, want op Photo CD wordt alles overgenomen. Dat is mooi zolang het om de prachtige kleurweergave van de afbeeldingen gaat, maar stof, krassen, vuil, vingerafdrukken of zelfs kreukels kunnen het geheel nadelig beïnvloeden. Bewaar uw negatieven en dia's dus altijd zeer zorgvuldig.
- Indien u negatieven en dia's tegelijk wilt laten overschrijven bepaalt u in overleg met uw fotohandelaar welke u het eerst op de CD wilt hebben; de negatieven of de dia's. De keuze is vrij.
- Maak met de Philips CD-i 'Caricature' en Photo CD de leukste interactieve karikaturen van familie, vrienden of huisdier. Gewoon met de afstandsbediening een avond lachen om uw eigen show.
- Nabestellen kan altijd zolang de Photo CD nog geen 100 beelden bevat. Ook bij nabestellen geldt: zorg ervoor dat de Photo CD en de 35 mm negatieven of dia's goed schoon zijn en zorgvuldig verpakt.
- Kunt u bij u in de buurt geen fotospecialzaak vinden om dit aantrekkelijke aanbod uit te laten voeren? Bel dan voor het dichtstbijzijnde adres: **01828 - 23111**.

de belangrijkste tracks, zie je de cover. Maar dat is nog niet alles, er zijn songteksten integraal opgenomen met een gedeelte van de muziek die daar bij hoort.

Wereldinstrumenten

Peter Gabriel zou zijn naam niet aan een product geven als er geen educatief gedeelte in zou staan. Zoals ik al zei, heeft Gabriel verschrikkelijk veel verstand van akoestische instrumenten uit alle werelddelen, en is hij in staat daar ook iets goeds over te vertellen. Bovendien, en dat is bijna uniek, kun je ook zelf laten horen hoe het desbetreffende instrument klinkt. Inderdaad, LATEN horen. Wanneer je op het instrument klikt, hoor je de klank van het instrument als je op die plaats slaat, tokkelt of strijkt. Al was het alleen maar om je even kennis te laten maken met etnische muziek. Misschien is deze muziek ook wel een drijfveer geweest voor Peter Gabriel om zich voortdurend in te zetten voor Amnesty International, waaraan hij al meerdere stukken heeft gewijd.

Beeld en geheugen

Alle hoeken en gaten van het geheugen zijn benut om de grote hoeveelheid informatie op te slaan. Dat grandioze geheugenverbruik lijkt jammer genoeg wel ten koste te zijn gegaan van de beeldkwaliteit. Vooral wanneer er teksten staan afgebeeld, vallen sommige letters helemaal dicht, en dat lijkt me eerlijk gezegd niet de bedoeling te zijn geweest. Ook in de 'Making of...'-filmpjes zijn de beelden op een zodanige manier in een kader gezet, dat sommige titels wegvallen of maar gedeeltelijk te zien zijn.

Handleiding

Ik heb hier alleen nog maar de voorlopige demonstratieversie gezien, een voorrecht waar ik me toch wel vereerd door moet voelen. Hier zat geen handleiding bij. Misschien zit die wel bij de definitieve versie. Tot die tijd zal ik het gewoon moeten doen met hier en daar een klikje wagen. Er zit niets tussen wat slecht is, integendeel. Vervelen zul je je niet.

Peter Gabriel heeft mijns inziens met de CD-i Xplore laten zien, dat hij in staat is het onmogelijke te verwezenlijken.

Misschien is Gabriel in mindere mate muzikant dan kunstenaar. Toch is het voor mij als muzikant niet te veel om te zeggen, dat dit een van de belangrijkste, en meest interessante schijven is, die ik tot nog toe heb gezien.

Boordevol informatie

Zoals je merkt, staat er ongelooflijk veel informatie op de CD-i. Het is wel moeilijk om te bepalen of ik nu alles heb besproken, wat ik me eigenlijk niet voor kan stellen. Er lijkt achter ieder item nog een aantal ongeopende deuren te zitten.

Vernietig Kesh Rahn en red de aarde

De eerste schietspellen die voor CD-i verschenen waren nogal simpel van opzet en uitvoering. De graphics waren niet om over naar huis te schrijven en de actie was verre van adrenaline-verhogend. Met de komst van de Digital Video Cartridge ontstonden echter nieuwe spel mogelijkheden, en Chaos Control bewijst dat een goed schietspel absoluut tot de mogelijkheden behoort op CD-i. Infogrames (het bekende Franse softwarehuis dat diverse pc-hits op z'n naam heeft staan), heeft met Chaos Control een fantastische prestatie geleverd.

René Janssen

Chaos Control

Het spel begint met een eenvoudig hoofdmenu, met daarop de opties Introduction, Options, New Game, Continue en Quit. De Continue-optie kan in het begin nog niet geselecteerd worden, pas na het voltooien van een level kan vanaf het laatst voltooide level verder worden gespeeld. Options bevat slechts een keuzemogelijkheid, namelijk het aanpassen van de snelheid waarmee het vizier over het scherm beweegt (slow of fast). Vreemd genoeg heeft Chaos Control geen optie om het spel gemakkelijker (of juist moeilijker) te maken. Misschien wordt dat in de definitieve versie nog veranderd, de versie die wij mochten testen moest het echter zonder doen. Omdat we ook nog geen handleiding hadden, waren we blij met de Intro-optie. Eén klik hierop en we vielen bijna achterover van verbazing. Ongelooflijk mooie computer rendered graphics, briljante Star Wars-muziek en een (zeker voor een schietspel) behoorlijk origineel en uitgebreid scenario zorgen ervoor dat je al tijdens de intro in de juiste stemming komt.

Pioneer 10

Het verhaal gaat ongeveer als volgt. Op 3 maart 1972 wordt de ruimtesonde Pioneer 10 gelanceerd, met aan boord een cryptische boodschap waarin eventuele buitenaardse wezens worden uitgenodigd voor een bezoekje aan de Aarde. Om het potentiële ruimtetoeisten nog wat eenvoudiger te maken, bevat de boodschap ook de exacte ruimtecoördinaten van onze planeet. Op zich natuurlijk een prima idee, als

je er tenminste vanuit gaat dat buitenaardse wezens altijd aardig zijn en zonder bijbedoelingen op visite komen. Een beetje naïef dus, maar in 1972 wist men blijkbaar nog niet beter. Jaren later, in 2050 om precies te zijn, is de sonde in een onbekend ruimtestelsel terecht gekomen. Plotseling ontvangt men op Aarde geen signaal meer van de sonde. Men denkt in eerste instantie aan een defecte zender, tenslotte is de sonde al behoorlijk oud en versleten. Er blijkt echter iets heel anders aan de

hand te zijn. De sonde is namelijk onderschept door een oorlogsschip van de Kesh Rahn, een bijzonder agressief ras dat vooral bekend staat om zijn bloedige oorlogen en geavanceerde wapens.

Jessica Darkhill

Het eerste deel van de intro bestaat uit ultrarealistische computer rendered graphics, maar als we terugschakelen naar de Aarde veranderen de beelden plotseling in tekenfilmachtige animaties. We maken kennis met Luitenant Jessica Darkhill van de Orbital Defense Forces. Zij en haar vader, de commandant van de ruimtebasis New Babylon, hebben al eerder kennis gemaakt met de Kesh Rahn. Kort na het onderscheppen van de Pioneer 10 vernietigden de Kesh Rahn namelijk Mars, als een soort voorproefje van wat de Aarde te wachten stond. Bij de strijd om Mars moesten Jessica en haar vriend Majoor Morgan het onderspit delven, Morgan kwam daarbij zelfs om het leven. Het enige dat nog tussen de Kesh Rahn en de Aarde staat, is de ruimtebasis New Babylon. Deze basis wordt echter van oorsprong door burgers bevolkt en is nauwelijks in staat zich te verdedigen. Jessica wordt dan ook door haar vader aangewezen om aan het hoofd van het Vijfde Squadron de evacuatie van de burgerbevolking naar Manhattan te leiden, voordat de Kesh Rahn de basis aanvallen. Op zich zijn de animaties in dit deel van de intro ook vrij goed, maar ze halen het niet bij de veel fraaiere beelden van de ruimte-sonde en de Kesh Rahn-schepen. Een storend aspect

in deze testversie is het feit dat de lippen van de figuurtjes niet synchroon bewegen met de gesproken teksten. Sterker nog, het lijkt meer of ze ergens op staan te kauwen dan te praten. Hoe dan ook, na de minutenlange intro (die met een druk op een actieknop eventueel kan worden overgeslagen) is het de hoogste tijd voor wat actie.

Interactieve film

Chaos Control lijkt wat dat betreft trouwens meer op een interactieve film dan een echt schietspel. De computer bestuurt namelijk Jessica's jet, het enige dat de speler hoeft te doen is een vizier over het scherm bewegen en op de juiste momenten op de vuurknop drukken. Toch blijkt dit goed te werken, vooral vanwege de fantastische driedimensionale graphics, de razendsnel van alle kanten op je af komende vijanden en de kakofonie van geluid die de actie begeleidt. Het spel bestaat uit drie levels, die ieder weer bestaan uit een drietal scènes. Tussen de levels door wordt via een uitgebreid animatie-filmpje de sfeer voor het volgende level neergezet.

Vrijheidsbeeld

In het eerste level heeft de speler vooral een verdedigende taak bij de evacuatie van de burgers van New Babylon. De eerste scène van dit level speelt zich af rond het Vrijheidsbeeld, dat er zo realistisch uitziet dat je het bijna aan kunt raken. Hoewel, daar heb je eigenlijk geen tijd voor en bovendien moet je je vizier goed in de gaten houden. Daarmee hebben we meteen trouwens een van de punten van het spel genoemd die nog verbeterd moeten worden, want het kleine vizier raakt af en toe volledig zoek in de drukte. Ook de (vergeleken met de rest van de graphics) lelijke ontploffingen zitten af en toe behoorlijk in de weg. Het vizier kan drie kleuren aannemen: standaard is het groen, maar zodra het rood wordt heb je een vijand in het vizier. Pas echter op als het vizier geel wordt, want in dat geval ben je op een eigen schip aan het vuren. Midden in een hectisch gevecht valt het echter niet mee om daar op te letten, dus het is maar goed dat

een computerstem je af en toe waarschuwt (don't shoot tanks!). De vijanden waarmee je in het eerste level te maken krijgt zijn onder andere insectachtige ruimteschepen, vliegende robots en grondinstallaties. Boven in het beeld staat de score, onderin

een energiebalk die kleiner wordt naarmate je meer vijanden laat ontsnappen. Het is trouwens niet noodzakelijk om alle vijanden neer te schieten, daarvoor zijn er gewoon te veel. Wel moet je proberen zoveel mogelijk tegenstanders te elimineren, waarbij het ook nog van belang is je te concentreren op de gevaarlijkste soorten. De bediening is heel simpel: actieknop 1 vuurt een laser af, knop 2 pauzeert het spel. Het is natuurlijk heel verleidelijk om gewoon je vinger constant op de vuurknop te houden en het vizier als een dolle over het scherm te bewegen, maar dat werkt niet. Je wapen raakt dan namelijk oververhit, zodat je tijdelijk niet meer kunt schieten. Een metertje onder in het beeld geeft aan hoe lang je nog kunt schieten voordat het wapen het begeeft.

In de straten van Manhattan

De tweede scène van het eerste level speelt zich af rond de beroemde Hudson-brug, waar de Kesh Rahn-troepen het evacuatiekonvooi opwachten. In de derde scène vlieg je door de straten van Manhattan, tussen de wolkenkrabbers door! Dit level ziet er heel indrukwekkend uit, al heb je nauwelijks de tijd om de omgeving te bewonderen. De straten wemelen namelijk van de vijanden, maar er rijden ook eigen tanks rond die je juist niet moet neerschieten. Aan het eind van deze scène wacht een soort eindbaas, in de vorm van een vliegende robot met een laserwaard en een schild. Al te moeilijk te verslaan is deze echter niet, het hele eerste level is sowieso niet echt moeilijk.

Computervirus

Na het verslaan van deze eindbaas is het weer tijd voor een uitgebreide animatie. We zien daarin onder andere hoe Jessica wordt gepromoveerd tot Major en de leiding krijgt bij een grootscheepse tegenaanval. Jessica heeft inmiddels bovendien een belangrijke ontdekking gedaan. De Orbital Defense System-computer blijkt de Kesh Rahn te hebben geholpen tijdens het gevecht om Mars! Na een uitgebreid onderzoek blijken de Kesh Rahn een virus in de computer te hebben ingebracht, dat met normale viruskillers niet te verwijderen is. Om de tegenaanval een kans van slagen te geven, moet het virus eerst vernietigd worden. Kapitein Nakamura is de grote expert op dit gebied en uit een gesprek met haar blijkt dat er slechts één manier is om het virus te bestrijden. Jessica's brein moet via het zogenaamde Virtual Control System met de computer worden verbonden, waarna ze via haar geest de strijd aan kan binden met het virus. Er kleven echter nogal wat risico's aan dit plan, want de Kesh Rahn kunnen op vergelijkbare wijze Jessica's brein aanvallen. Het gevolg is onvoorspelbaar: Jessica kan als ze getroffen wordt een lichte schok krijgen, maar ze kan ook sterven. Toch zit er niets anders op, Jessica moet het risico nemen en de strijd met het virus aangaan.

Conclusie

We zijn nog lang niet uitverteld over Chaos Control, een supersnel schietspel dat volop gebruik maakt van CD-i's Digital Video-mogelijkheden. De graphics zijn bij vlagen niet van echt te onderscheiden en de Star Wars-achtige

muziek sluit fantastisch aan op de sfeer van het spel. Een paar opmerkingen hebben we echter wel. Om te beginnen kun je weinig meer doen dan schieten, het sturen wordt volledig aan de CD-i overgelaten. Bovendien is het vizier zoals gezegd af en toe slecht zichtbaar en met al die supersnel op je af komende vijanden kan dat een probleem zijn. Alles bij elkaar is dit na Burn:Cycle echter opnieuw een topper die zich zonder problemen kan meten met de beste pc- en console-spellen.

Groenharige lemmingen storten zich massaal in zee

Hou ze tegen!

Lemmings moeten wel tot de eigenaardigste scheppingen van de natuur behoren. Ze hebben wel iets weg van een zelfmoordsekte, maar dan in het dierenrijk. Waarom de beestjes zich iedere keer weer massaal in zee storten vanaf een rots is onduidelijk, maar waarschijnlijk is het een soort natuurlijke oplossing voor een jaarlijks terugkerend overbevolkingsprobleem.

René Janssen

Een gruwelijke dood

In totaal bestaat het spel uit 120 levels, verdeeld over vier groepen van dertig. De vier groepen zijn Fun, Tricky, Taxing en Mayhem en lopen uiteraard op in moeilijkheid. De eerste levels worden gebruikt om de speler een beetje kennis te laten maken met het spelidee en de diverse mogelijk-

heden (en vooral onmogelijkheden) van de lemmings. Het principe van ieder van opzij bekeken level is steeds hetzelfde. Er wordt een aantal lemmings losgelaten uit een of meer luikjes, in een tempo dat je eventueel zelf nog iets kunt aanpassen. Vervolgens beginnen ze in ware lemming-stijl (met oogkleppen op dus) een bepaalde richting op te lopen. Als je niets doet, blijven ze ook gewoon doorlopen, net zolang totdat ze bijvoorbeeld in een afgrond storten of op een andere manier een gruwelijke dood sterven. Zodra ze ergens tegenaan lopen, draaien ze zich om en vervolgen hun weg in de tegenovergestelde richting. Kortom, ze hebben wat hulp nodig om te overleven en die hulp komt uiteraard in de persoon van de speler.

Hoofdmenu

Lemmings begint met een hoofdmenu met vijf opties. De eerste mogelijkheid spreekt voor zich: via een klik op Play wordt het spel gestart. Je kunt echter ook New Level kiezen, waarna je een password kunt invoeren. Via zo'n password kun je eventueel op een ander level starten, zodat je niet steeds helemaal opnieuw hoeft te beginnen. Met een klik op het muzieknoden-pictogram kun je schakelen tussen achtergrondmuziek of geluidseffecten tijdens het spelen. Via de level-optie kan het speelniveau worden gekozen, terwijl met Quit het spel geheel verlaten wordt. Wie Lemmings nog nooit heeft gespeeld, kan het beste beginnen met

het spelen van de Fun-levels. De eerste levels van deze groep dienen namelijk als een soort kennismaking met de spelprincipes, en introduceert stuk voor stuk de diverse commando's die je aan de lemmings kunt geven. Heb je het spel al vaker gespeeld, dan kun je deze levels beter overslaan en direct op een van de hogere levels beginnen.

Valsnelheid

Na het instellen van de diverse opties kan er echt worden gestart. Eerst verschijnt echter nog een info-scherm, met daarop de naam en het nummer van het level, plus een miniatuurkaartje waarop je kunt zien hoe het level er ongeveer uit ziet. Ook kun je hier zien welk percentage lemmings er gered moet worden om het password voor dit level te verdienen. Het is dus niet nodig alle in een level gedropte lemmings te redden. Er zijn zelfs levels waarin het onvermijdelijk of zelfs absoluut noodzakelijk is om een of meer beestjes op te offeren voor de goede zaak, maar daarover later meer. Ook zie je op het info-scherm de valsnelheid waarmee de lemmings op het scherm worden gedropt, hoeveel er in totaal door het luik komen en de tijd die je hebt om het benodigde percentage te redden van een zekere dood. Een valsnelheid van 1 wil bijvoorbeeld zeggen dat er iedere paar seconden een lemming wordt gedropt, 99 betekent een complete stortvloed van lemmings.

Pictogrammen

Het grootste deel van het speelscherm bestaat uit het zijaanzicht van het level, waarover de lemmings vrolijk rondparaderen. Op ieder level vind je een ingang en een uitgang. De ingang is het luik (soms zijn er zelfs meerdere) waardoor de lemmings vallen. De uitgang is het uitein-

delijke doel waar zoveel mogelijk lemmings naar toe moeten worden geleid. De weg tussen ingang en uitgang is meestal echter niet eenvoudig en bevat allerlei obstakels waar de lemmings doorheen, overheen of onderlangs moeten worden geleid. Een level is vrijwel altijd meerdere schermen groot, zodat je af en toe het scherm naar links of rechts moet laten scrollen door de cursor naar de rand van het scherm te bewegen. Als je daarbij actietoets 2 ingedrukt houdt, gaat het scrollen sneller. Als je snel van de ene kant van een level naar de andere kant wilt gaan, is er nog een andere mogelijkheid. Onderin het scherm zie je namelijk een miniatuurkaartje van het level. Door hier op te klikken ga je direct naar die lokatie. Op de minikaart kun je de lemmings herkennen als gele stipjes. Een kader geeft aan welk deel van het level thans zichtbaar is op het speelscherm. Op het speelscherm bevindt zich verder nog een aantal pictogrammen, waarop je kunt klikken met een door de joystick bestuurd cursor. De pictogrammen geven de diverse beschikbare commando's aan die je kunt uitdelen aan de lemmings. Door op een pictogram te klikken en vervolgens op een lemming, geef je dat beestje een commando. Uiteraard volgt de lemming dat blindelings op, want zo stompzinig zijn de groenharige wezentjes wel.

Obstakels en valstrikken

De meeste hindernissen hebben de vorm van verschillende grondsoorten, zoals stenen, tegels, zand of rotsen. Er zijn echter ook obstakels met bijzondere eigenschappen, zoals muren waar de lemmings maar in één richting door heen kunnen lopen. Dit wordt dan aangegeven via pijlen die de richting aanwijzen. Ook zijn sommige obstakels ondoordringbaar, bij-

voorbeeld wanneer ze van staal zijn gemaakt. En dan hebben we het nog niet eens gehad over de talloze valstrikken waarvoor de lemmingen worden geplaatst en waar ze zonder jouw tussenkomst blindelings intrappen. Maar zoals gezegd heb je diverse commando's tot je beschikking om de lemmingen te helpen. Via een klik op een pictogram kun je individuele lemmingen als het ware omtoveren in super-lemmingen met speciale vaardigheden. Door op een slimme manier om te gaan met de commando's kun je voorkomen dat de lemmingen in een afgrond storten en kun je ze veilig naar de uitgang loodsen.

Beperkt aantal

Twee van de pictogrammen zijn bedoeld om de valsnelheid te verhogen of te verlagen. Het eerste komt bijvoorbeeld van pas als er een veilige weg naar de uitgang is gebaad maar de tijd begint te dringen. Het tweede kun je gebruiken om wat bedenktijd te scheppen, zonder dat je constant te maken krijgt met nieuwe lemmingen die op het scherm worden gestort. De overige pictogrammen zijn allemaal bedoeld om

bepaalde vaardigheden aan de lemmingen te geven en ze dus te veranderen in super-lemmingen. Nu is de truc dat je op de meeste levels maar een beperkt aantal vaardigheden hebt om uit te delen. Een getal in het pictogram geeft aan hoe vaak je dit commando nog kunt geven. Het

klimcommando gebruik je bijvoorbeeld om een lemming opdracht te geven een wand te beklimmen. Wil je dat de lemming weer een andere functie krijgt dan moet een nieuw commando gegeven worden.

Blokkers, bommen en bruggenbouwers

Blokkers worden gebruikt om andere lemmingen tegen te houden. Met name bij afronden moeten blokkers worden ingezet, omdat anders de hele groep blindelings van een rots af duikt. Een van de vreemdste pictogrammen is het bommetje, dat het zelfvernietigingssysteem van een geselecteerde lemming inschakelt. Boven het hoofd van deze lemming verschijnt dan een timer, die aftelt van tien naar nul. Zodra de timer de nul bereikt, ontploft de lemming in een wolk van confetti. Dit lijkt een heel wrede methode, maar soms is het absoluut noodzakelijk. Wanneer een lemming tijdelijk is gebruikt als blokker, moet hij op een gegeven moment bijvoorbeeld weer worden verwijderd omdat de andere lemmingen anders niet verder kunnen lopen naar de uitgang. Het leven van de ene lemming weegt in dat geval dus minder zwaar dan dat van de rest van de groep. Bruggenbouwers komen goed van pas wanneer een afgrond moet worden overgestoken. De te bouwen brug loopt altijd in dezelfde hoek omhoog, in de richting waarin de lemming aan kwam lopen toen hij het brug-commando kreeg. Een bouwende lemming heeft slechts twaalf tegels en moet dus eventueel steeds opnieuw aan het werk worden gezet, net zolang totdat de brug de andere kant van de afgrond heeft bereikt. Zodra de tegels op zijn, begint de lemming weer verder te lopen, desnoods rechtstreeks de afgrond in. Ook wordt gestopt met bouwen zodra de brug tegen een obstakel botst of als de bouwer zijn hoofd stoot.

Meppers en mijnwerkers

Meppers graven horizontaal, net zolang tot ze door een obstakel heen zijn. Niet ieder obstakel is hiervoor geschikt, meppers kunnen bijvoorbeeld niet door staal heen graven. Mijnwerkers graven ook, maar dan diagonaal, terwijl normale gravers verticaal (dus recht omlaag) graven. Het paws-pictogram zet het spel in de pauze-stand, zodat je even rustig de tijd hebt om na te denken of het level te bekijken. Het laatste pictogram is armageddon, dat gebruikt wordt om alle lemmingen te laten ontploffen. Dit pictogram wordt alleen gebruikt als je iets fout hebt gedaan en nooit meer het gewenste aantal lemmingen kunt redden, of als je in een bijzonder gemene bui bent natuurlijk.

Conclusie

Lemmings is een briljant puzzelspel, zelfs nu het al een paar jaar oud is. Omdat er maar liefst 120 levels zijn, raak je ook niet snel uitgespeeld. Zodra je alle levels toch hebt bedwongen, is de grootste pret er wel van af. Maar voordat het zover is zijn we waarschijnlijk wel een paar maanden verder.

Lemmings

Games/Actie
f 79,95 Bfpr 1.499

Philips Interactive Media Benelux BV

Tips Trucs

In Space Ace wordt de Aarde aangevallen door de kwaadaardige Borf. Met behulp van zijn krachtige Infanto Ray probeert deze alien alle Aardbewoners te ver-

bepalen of dat slim is, want als Space Ace heb je het moeilijker dan als Dexter en volg je een andere route in het spel. Het levert echter wel meer punten op en je krijgt al na ieder twee-

anderen in hulpeloze kinderen, om zo de macht te veroveren. Superheld Space Ace doet samen met zijn vriendin Kimberly een heldhaftige poging Borf tegen te houden. Als ze bij Borf's ruimtestation aankomen, wordt Ace echter geraakt door de Infanto Ray en verandert hij in zijn zwakke alter ego Dexter. Kimberly wordt bovendien ontvoerd door Borf.

De besturing

Het spel is opgebouwd uit enkele tientallen scènes, waarin je op het juiste moment de juiste beweging met de joystick of afstandsbediening moet maken. In sommige scènes kan Dexter veranderen in Space Ace. Je moet zelf

de level een extra leven, in plaats van pas na ieder derde level. Verder is het nog van belang te bedenken dat scènes soms in spiegelbeeld worden gespeeld, zodat je de bewegingen opeens tegenovergesteld moet uitvoeren (links wordt rechts en omgekeerd. Omhoog en omlaag blijven echter hetzelfde). We geven in de onderstaande beschrijvingen van een aantal scènes zowel de routes voor Ace als voor Dexter.

Level 1: Dexter route

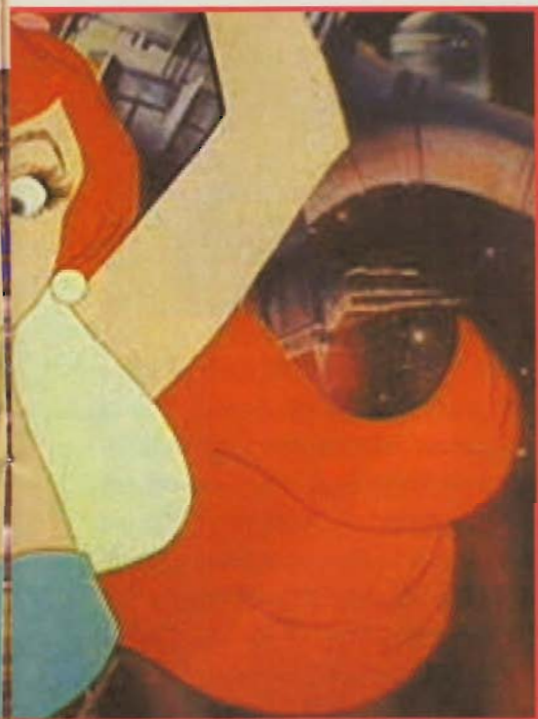
Kimberly wordt bij de start net naar Borf's ruimteschip getransporteerd. Borf verschijnt en schiet op je. Achter een rots zie je een geel licht, dit geeft

Space

aan waar Dexter naar toe moet bewegen. Beweeg de joystick nu dus naar rechts om daar naar toe te springen. Dexter springt vervolgens automatisch naar links. Beweeg weer naar rechts als

e Ace

de rots geel oplicht. Uit Borf's ruimteschip komen drie kleine schepen. Spring naar links als je het licht weer ziet oplichten in het midden van het scherm. De ruimteschepen lichten op, dus spring weer naar links. Als je het woord Energize ziet kun je eventueel op een actieknop drukken om als Space Ace verder te spelen (zie voor zijn route hieronder). Ga naar rechts zodra je de robots ziet. Beweeg de joypad drie maal naar links, zodat Dexter wegrent van de robots. Je ruimteschip licht op. Spring nog een keer naar links en je vertrekt in je schip.

Space Ace route

Nadat je op de actieknop hebt gedrukt bij het woord Energize verander je in Ace. Druk nogmaals op een actieknop om de robot neer te schieten. De rots rechts licht op, dus spring naar rechts. De rots links licht op, dus spring naar links. Spring naar rechts als de steen rechts oplicht. Druk op een actieknop als je pistool blauw oplicht om de twee schepen te vernietigen. Ga naar links en nogmaals naar links zodra je ruimteschip blauw oplicht.

Level 3: Dexter route

Je bent in de gewone versie van dit level als Dexter's schip op de rechterkant van het scherm landt, naar rechts springt en dan naar links draait. Zo niet, dan moet je bij de onderstaande beschrijving links en rechts steeds verwisselen. Beweeg de joypad naar links. Je komt bij een hoek, waar je rechts afslaat. Je ziet een knipperend geel licht voor je, dus beweeg de joypad omhoog. Het woord Energize verschijnt, dus hier kun je eventueel weer verder als Space Ace. Ga naar rechts bij de volgende hoek (je ziet er een geel licht). Vervolgens zie je weer een geel licht voor je, dus beweeg de joypad omhoog. Je komt weer bij een hoek, waar je links afslaat naar het gele licht. Ga bij de volgende hoek rechts en je komt in een kamer met een groot scherm, met daarop Kimberly. Je ziet twee poorten, waarvan je er een kiest.

Space Ace route

Ga naar links en er verschijnt een grote lelijkerd. Druk op een actieknop om hem neer te schieten. Ga naar rechts.

Ace stopt en kijkt omhoog. Voor je zie je een blauw licht, dus beweeg omhoog. Er verschijnt weer een vijand, die je neerschiet met een druk op een actieknop. Je verandert nu weer in Dexter. Links blinkt een geel licht, dus beweeg naar links. Je komt dan in de kamer met het videoscherm.

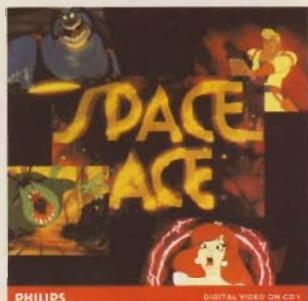
Level 5: Dexter route

Groene monsters zitten achter je aan. Beweeg de joypad omhoog om weg te rennen en te voorkomen dat je geplet wordt tussen twee grote monsters. Ga dan onmiddellijk naar links. Ga op de volgende hoek naar rechts (volg het gele licht) en je komt bij een nieuwe kruising. Energize verschijnt, dus zie hieronder voor de route van Space Ace. Als Dexter beweeg je omhoog om naar de volgende splitsing te rennen. Ga rechts en dan links, in de richting van de lichtjes. Beweeg vervolgens je joypad tweemaal omhoog om op een ladder te springen en in een ruimteschip te klimmen.

Space Ace route

Druk op een actieknop om de twee groene monsters te pletten. Twee robots proberen je neer te schieten. Ga naar rechts en ze schieten elkaar neer. Sla linksaf bij de volgende kruising. Er verschijnen opnieuw twee reusachtige monsters. Schiet een keer door op een actieknop te drukken, ga dan naar links. Voor je zie je een grote robot die op je gaat schieten. Druk op een actieknop om hem te vernietigen. Beweeg de joypad twee maal naar links om te voorkomen dat je verbrandt. Je verandert nu weer in Dexter. Ga naar rechts

Tips Trucs

en je klimt in een ruimteschip. Als deze scène in spiegelbeeld moet worden gespeeld, verwissel je overal links en rechts.

Snelheid

Alle acties die hierboven beschreven staan, moeten snel worden uitgevoerd. Voor je het weet ben je te laat en heb je al je levens verloren. Toch hoop ik dat je met de tips verder in het spel komt, ook al weet ik dat ze verre van volledig zijn.

muur. Sla hier rechtsaf en vervolgens nog een keer rechtsaf. Raap het goud op en loop over het gat (actieknop 2). Raap opnieuw wat goud op en eet eventueel de appels op om je energie aan te vullen. Keer weer terug naar de kruising. Sla rechtsaf, zorg dat je voor de deur staat en druk op actieknop 1.

Little Devil

Little Devil lijkt door z'n grappige graphics in eerste instantie misschien een niet al te moeilijk spel, maar schijn bedriegt. Er staan onze kleine duivel Mutt namelijk heel wat problemen te wachten in de Hel. De onderstaande tips helpen je hopelijk een stapje op weg.

Brug

Na de intro zien we Mutt voor een brug staan, die hij pas kan oversteken na een gevecht met een bewaker. Druk op een actieknop en beweeg de joystick omlaag om uit te halen naar de bewaker. Je moet hem vijf keer raken, waarna je het labrynt kunt betreden.

Winkel

Loop voorbij de kruising, maar pas op dat je niet geëlectrocuteerd wordt. Op een gegeven moment kom je bij een

Dit is de winkel, waar je een emmer (10 munten), een naald (1.099 munten), spinnenspray (2.966 munten) en een zeis (3.456 munten) kunt kopen. Koop de spinnenspray en de emmer en verlaat de kamer weer.

Spinnenkamer

Passeer de kruising en open de deur van de kamer tegenover de winkel. Dit is de Spinnenkamer, dus het is maar goed dat je net inkopen hebt gedaan. Een grote spin spuugt in deze kamer kleine spinnetjes naar je toe, die je moet proberen in te sluiten met hun web. Gebruik de spray om de grote spin te doden. Ga daarvoor dicht bij de spin staan en druk op actieknop 2. Als je het goed doet, begint de spin te knippen. Gebruik actieknop 1 om de kleine spinnetjes te pletten. Druk vervolgens weer snel op actieknop 2 en blijf dit herhalen. Zodra je de grote

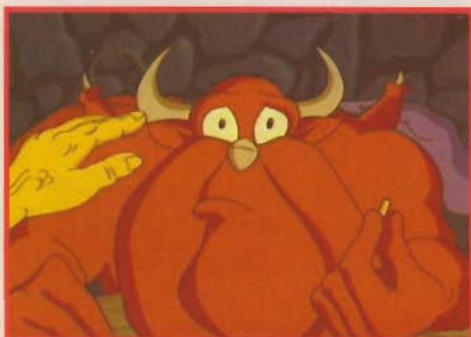
spin zestien keer hebt geraakt, ontploft hij. Raap de toorts op en verlaat de kamer, die vervolgens verdwijnt terwijl je energie helemaal hersteld is. Dit is trouwens iets dat iedere keer gebeurt als je een kamer hebt voltooid, behalve natuurlijk bij de winkel en de save-kamer.

Moeraskamer

Loop weer omhoog en neem de eerste tunnel links. Onderzoek de tunnel rechts, passeer de hoofden door dicht bij de muur te blijven. Pak de sleutel, draai je om en loop naar de Moeraskamer. Hier sta je op een steen, terwijl je kijkt naar een aantal andere stenen die op en neer bewegen in het moeras. Spring van steen tot steen totdat je het vuurmonster bereikt. Beweeg de joy-pad omlaag en druk op een knop om

omlaag te springen. Beweeg de joy-pad vervolgens naar rechts en druk op een knop om weer omhoog te springen. Spring nogmaals omlaag (plus actieknop) en dan nog twee keer rechts (plus knop). Spring pas op de laatste steen zodra het vuur vrijwel gedooft is. Vul zodra je op de rechter steen bent geland je emmer en giet het water in de bek van het monster. Deze verandert nu in modder, waarna je de kamer kunt verlaten (je energie wordt dan weer hersteld).

Gevangenen

Loop verder en onderzoek de rest van de tunnels. Pas op voor de spiezen in de vloer (bij de skeletten). Raap het voedsel, het goud en het hart (extra leven) op. Ga naar het midden van de tunnel als je ramen in de muren ziet, om te voorkomen dat je gedood wordt door de gevangenen. Als je goed zoekt, moet je in staat zijn hier meer dan 20.000 munten te verzamelen. Ga als je genoeg goud gevonden hebt terug naar de winkel en koop de naald en de zeis.

Save-kamer

Voordat je de Save-kamer kunt betreden, moet je eerst een gesloten deur openen met de sleutel uit stage 5. Ga de Save-kamer binnen en loop naar het bed om het spel op te slaan. Als je naar de trap loopt, verlaat je de kamer zonder het spel op te slaan. Onthoud goed waar deze kamer zich bevindt, zodat je er later weer naar terug kunt keren.

Platform-kamer

Loop weer verder en ga naar de Platform-kamer, waar je het kristal moet zoeken. Spring over de platforms door de joy-pad in de goede richting te houden en op een actieknop te drukken. Ontwijk de botten, want als je zes keer geraakt wordt, ga je terug naar het labrynt. Als je op ronde platforms springt, verschijnt een deur waarmee je naar een andere plaats in de kamer wordt getransporteerd. Zodra je het kristal gevonden hebt, moet je nog een keer door de deur gaan waar je het laatst uit kwam.

Arena

Onderzoek het gebied ten zuiden van de nu verdwenen Platform-kamer net zolang totdat je een sleutel vindt. Ga nu terug naar het gebied ten noorden van de Platform-kamer. Links op de kaart zie je een tunnel met twee

tekens, dit is de trap waar je eerder voorbij bent gekomen. Ga naar links en je kruist de tunnel met de trap. Open de deur met de zojuist gevonden sleutel. Neem de eerste tunnel links en ga de Arena binnen, waar je wordt aangevallen door een sumo-worstelaar. Deze moet je zes keer raken om hem te verslaan. Na de zesde rake klap of trap moet je de worstelaar prikken met de naald.

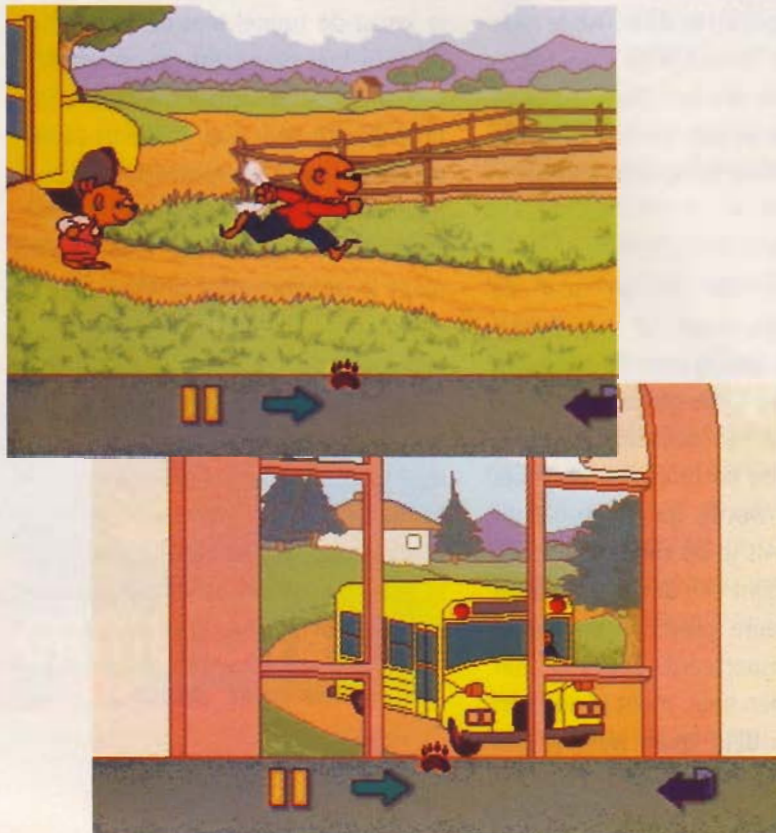
Tot zover

Nog lang niet alle tips en trucs zijn behandeld, ook niet alle kamers waar je bepaalde opdrachten moet uitvoeren. Wie weet komen we daar nog op terug. In ieder geval wens ik je veel speelplezier met Lital Divil en Space Ace.

Het is verbazingwekkend hoe snel kinderen het medium CD-i door hebben. Is er een roller-controller in huis dan is er helemaal geen uitleg meer nodig. De blauwe bal, waarmee gerold kan worden, is gemaakt voor een kinderhand en de rode knoppen aan weerszijden ervan nodigen uit tot fikse petsen. Maar ook bij een andere afstandsbediening kan er makkelijk op de actieknoppen gedrukt worden, het sturen met de cursor is soms wat moeilijker. De interactieve CD-i's voor jonge kinderen zijn echter zo gemaakt dat er altijd wel een knop voor beweging zorgt. Als het met de ene knop niet lukt, drukken kinderen automatisch de andere knop in. Dus welke afstandsbediening er ook aanwezig is, de handeling is nooit te moeilijk.

Lennie Pardoel

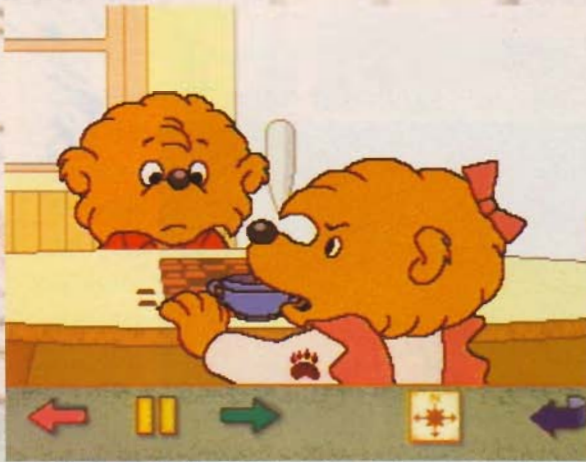
Kinderen willen niet anders leren dan spelenderwijs. Dwing je een kind, vergeet het dan maar. Een kind laat zich niets opleggen. Maak dus geen verkeerde opmerking in de trant van 'je moet' of 'nu ga je', want het kost dagen voor je hem of haar weer op het goede spoor hebt. Wat opvalt wanneer kinderen in de weer zijn met CD-i's is dat ze binnen de kortste keren allerlei facetten ontdekken hebben waar je zelf geen weet van had. Ook vertellen ze elkaar duidelijker hoe ermee om te gaan dan een volwassene dat zou kunnen. Al gaat dat over het algemeen niet erg geduldig; 'Neeee joh, je moet naar boven' of 'pas op... zo val je eraf!' Het is een gekrakeel van jewelste, wanneer ze aan de gang zijn. Maar welk kind er ook de macht in handen heeft met de afstandsbediening, de ander doet niet minder mee. Het lijkt nu alsof kinderen altijd samen spelen maar dat is natuurlijk niet zo. Met een CD-i kan uitstekend alleen gespeeld worden.

Ik kies wanneer ik dat zelf wil

De makers van CD-i's als Tim & Beer en Richard Scarry's Allerbeste en Allerdrukste Buurt Disc hebben al die kindereigenschappen goed in zich opgenomen. Er is namelijk geen element op deze schijven dat opgelegd wordt. Ook Bij de Berenstain beren thuis kan er op elk moment gekozen worden. Wanneer je niets kiest gaat het verhaal overigens gewoon verder. Maar de ervaring leert dat een kind de rust niet neemt af te wachten. Steeds wordt er gezocht naar uitwegen, naar opdrachten en vooral rare situaties. Het verven in Tim & Beer in het ziekenhuis is zo'n favoriete bezigheid. Met de cursor in de vorm van een kwastje gedoopt in een kleurenpalet is bijna alles te schilderen. Er is namelijk nauwelijks een beperking in de te verven voorstelling. Een kinderkamer of een ziekenzaal, het maakt allemaal niet uit. Het resultaat zorgt menigmaal voor gelach en gegil. Immers gele hoofden, blauwe benen, groene luchten zijn behoorlijk komisch. Bevalt het niet, dan gewoon een andere kleur gekozen. Geen probleem.

Bij de Berenstain beren thuis

Start de Berenstain-CD-i en opa beer zal gaan vertellen wat er allemaal te doen is in Berenland. Opa heeft een ietwat belerende stem, maar dat zijn kinderen wel gewend. Al piepend en krakend met zijn schommelstoel vertelt hij de kinderen hoe Berenland eruitziet. Voordat ze echter de grens van dit land mogen passeren, moet er een paspoort gemaakt worden. Met behulp van het alfabet en een cijferreeks is het mogelijk naam en telefoonnummer in te klikken en ook de Belgische of Nederlandse nationaliteit. Zijn die gegevens eenmaal ingetoetst dan blijven ze in het geheugen van de CD-i-speler. Dit persoonlijke element maakt het berenverhaal spel extra leuk. Vergeet overigens niet dat de CD-i op een ander apparaat een nieuw paspoort verlangt. Immers iedere CD-i-speler heeft een eigen geheugen.

Sterren

De twee beertjes krijgen een lijst met boodschappen, die ze in de supermarkt moeten halen. Op het lijstje staan woorden waarbij uit een plaatjesschema de bijbehorende producten geklikt kunnen worden. Doet de paspoorthou-

Zelfstandig worden is niet verplicht

BEREN

zullen je wel leren

Over de grens

Is het paspoort klaar dan kan de reis beginnen. De grenzen openen zich en opa geeft de kinderen de keuze door het raam te stappen of de kaart van Berenland ter hand te nemen. Hiervoor moet de cursor in de vorm van een berenklauwtje gestuurd worden totdat het geel wordt. En dan 'pets', Berenland gaat leven. Door het raam heen is er plotseling een bus met schoolkinderen. De film begint. Lekker onderuit kronkelt je kind mee door de straten. Dit deel van de CD-i kan zonder rollen of klikken als tekenfilm bekeken worden. Ontstaat er behoefte aan initiatief - en dat duurt meestal niet lang - dan voldoet een enkele 'pets' om weer bij opa te komen en de kaart van Berenland te kiezen.

Je hoeft me niet te helpen

Het onderliggende verhaal van deze CD-i is dat broer en zus beer zo graag naar de kermis willen, maar dat er niemand tijd heeft om met hen mee te gaan. Zowel ouders als grootouders hebben het te druk met hun werk. Omdat dit wel erg sneu is voor de kinderen wordt er een plan bedacht waarmee ze kunnen tonen dat ze zelfstandig genoeg zijn om alleen naar de kermis te gaan. Door middel van allerlei opdrachten kunnen broer en zus bewijzen dat ze in staat zijn zich op verantwoorde manier alleen door de stad te bewegen. Hieronder valt: zelf opstaan, bed opmaken, zonder hulp naar de schoolbus gaan, goed presteren op school, geen ruzie maken met vriendjes en boodschappen doen.

der dit goed dan mag er een ster in gestempeld worden.

Zo zijn er allerlei manieren om sterren te verdienen. In de badkamer van het boomhuis zwemmen eendjes in het bad. Wanneer tot tienmaal toe het juiste aantal geraden wordt, komt er weer een ster bij. Alle plaatsen op de kaart hebben zo'n opdracht in zich. In de poppenkast van Lizzy's huis zijn er geluiden te raden van beesten, van gereedschappen zoals een zaag, maar ook van een trommel en een fluit. Op school kunnen de kleine letters bij de hoofdletters gezocht worden. Er zijn ook ingesproken teksten bij voorwerpen. Dit gebeurt soms wat overdreven. Bijvoorbeeld: 'Altijd voorzichtig zijn met een schaar. Hou de punten naar beneden en nooit rennen met een schaar in je hand.'

Het neemt heel wat tijd voordat alle sterren in het paspoort staan en de kermis betreden mag worden. Want eerder komt geen kind erop. Voor de berenouders is iets anders doorslaggevend, maar daarover in het volgende nummer meer.

Bij de Berenstain beren thuis

Kinderen 3+

Nederlands

f 69,95 Bfpr 1.299

Philips Interactive Media Benelux BV

Op avontuur met

ROBBEDOES

Het blad Robbedoes bestaat al sinds 1938 en heeft meerdere makers gekend. Het begon allemaal met Joseph Gilian (Jijé). Hij nam zowel het tekenen, schrijven, als vormgeven voor zijn rekening. Jaren later werd hij opgevolgd door André Franquin, die ervoor zorgde dat het blad nog bekender werd. De strip Robbedoes wordt uitgegeven bij Dupuis, een uitgeverij die al vanaf 1898 bestaat.

Lennie Pardoel

In eerste instantie was Robbedoes bedoeld voor de Belgische jeugd en droeg hij de naam Spirou. Het was een ongekunstelde jongen met een altijd zonnig humeur waardoor hij al snel ieders lieveling werd. Hij beleefde veel avonturen. Pas later kwamen er twee nieuwe helden bij, namelijk de eekhoorn, Spip en de journalist, Kwabbernoot. Samen zijn zij sindsdien onafscheidelijk. Het uiterlijk van de strips is in al die jaren nogal veranderd. Tekenaars en schrijvers hebben elkaar afgewisseld en het bleef niet alleen bij het maken van bladen. Er zijn inmiddels t-shirts, beeldjes, sleutelhangers en video's te koop. Het nieuwste van het nieuwste echter is, dat Robbedoes vanaf nu ook op Video CD verkrijgbaar is. Een initiatief van EMI Music Holland BV.

EMI heeft het onmiddellijk goed aangepakt en tegelijkertijd twee verschillende Video CD's over Robbedoes uitgebracht. Op de ene Video CD staat het verhaal Virus, op de andere Video CD staan twee verhalen, namelijk De Sablotron, en De Klokkenmaker en de Komeet. De verhalen blijken niet rechtstreeks uit de strips te komen, want er zijn nieuwe elementen aan toegevoegd. Dit maakt deze disc's natuurlijk nog eens extra aantrekkelijk voor de verzamelaars.

Wie zijn Robbedoes, Kwabbernoot en Spip?

Robbedoes is vrijgezel, vindingrijk, dapper en vooral koppig. Hij gaat geen enkel gevaar uit de weg. Als de situatie dat van hem eist, springt hij uit een vliegtuig, met een parachute weliswaar. Moet hij diepzeeduik doen dan doet hij dat zonder enig gemor. Ook het besturen van de meest vreemdsoortige voertuigen, vindt hij geen enkel probleem.

De journalist Kwabbernoot is net als Robbedoes vrijgezel, ook hij schuwt geen gevaar, al is hij wat minder overmoedig. Hij is soms wat burgerlijk en kan enig comfort wel waarderen. Eerlijk zijn zij echter beiden evenveel. Robbedoes is iets eigenwijzer, Kwabbernoot is meer beïnvloedbaar.

Tot zover deze korte karakterschets van de twee vrienden. Tijdens hun avonturen worden zij vergezeld door Spip, een tamme intelligente eekhoorn. Spip is tot heldendaden in staat, terwijl hij toch vaak erg bedeesd is. Verder houdt hij niet van vroeg opstaan en zie je hem nogal eens slapend. Hetgeen soms bijna tot ongelukken leidt. In het verhaal De Sablotron bijvoorbeeld wordt hij net op tijd wakker om een grote graafmachine ervan te weerhouden Robbedoes en Kwabbernoot inclusief auto te vermorzelen.

De Sablotron

De Video CD waar twee verhalen ontstaan, begint met De Sablotron. Het is een spannend avontuur dat zich grotendeels afspeelt in de woestijn van Egypte. De graaf van Rommelgom heeft een machine uitgevonden die steen kan breken en weer in zijn oorspronkelijke vorm terug kan brengen. Deze machine wordt de Sablotron genoemd en tijdens een demonstratie op de televisie bedenken twee boeven grote plannen om er schatten mee te bemachtigen. Fieto is een domme boef, de andere boef Raspoutnikoff is veel gehaaid. Hij noemt zichzelf een groot meester en voorspelt zogenaamd de toekomst met een kristallen bol. Ze weten te ontsnappen uit de gevangenis en heel toevallig met een vliegtuig precies bij het huis van de graaf neer te storten. Hierdoor kunnen zij zonder al te veel moeite de machine stelen. Ze vluchten ermee in een ander vliegtuig naar de tempel van Isis. Nog toevalliger stort ook dit vliegtuig precies op de goede plek neer. Robbedoes en Kwabbernoot achtervolgen de boeven in hun bestelautootje. In de woestijn van Egypte zullen ze elkaar treffen. Daar gebeuren rare dingen; een graafmachine gaat automatisch rijden en het lijkt wel of een beeld in de piramide kan praten.

De Klokkemaker en de Komeet

Het andere verhaal op deze Video CD heeft een science-fiction-achtige inslag. Robbedoes en Kwabbernoot zijn in het huis van de graaf van Rommelgom, zij helpen hem met allerlei klusjes. De graaf gaat op reis en helpt hen nog eens herinneren aan de komeet die 's avonds voorbij zal komen. Hij heeft de telescoop er al voor opgesteld in een van de kamers. Wanneer Robbedoes en Kwabbernoot klaar zijn met gras maaien en de komeet willen gaan

bewonderen, valt er een flesje om. En dan gebeuren er opnieuw vreemde dingen. Ze worden wakker door een knal en er arriveert een ruimteschip met daarin – denken ze – graaf Rommelgom. Het blijkt echter zijn neef te zijn. Door de komeet die één keer in de zesenzestig jaar voorbij komt, kan hij door de verschillende tijdperken heen reizen. Ze reizen samen van prehistorie naar de toekomst en uiteindelijk weer naar het heden. Daar blijkt die neef eigenlijk het kleine neefje van de graaf te zijn, die door wild gedrag een klok op zijn hoofd krijgt. Dus wat er nu allemaal precies gebeurd is?

Virus

Tot slot de Video CD met het verhaal Virus. Net als bij de andere verhalen zie je Robbedoes door de stripplaatjes heen rennen, zo het nieuwe verhaal in. Het is donker en er sluipt een geheel groene man rond bij de haven. Hij blijkt een eng soort virus opgelopen te hebben en zoekt hulp. Het is echter wel een zeer besmettelijk virus, en niet makkelijk te behandelen. De graaf van Rommelgom wordt ingeschakeld en het avontuur begint. Waarvoor Robbedoes en Kwabbernoot bang waren, gebeurt inderdaad. Zij blijken ook besmet te zijn.

Plof in een stoel

Laat je net als Robbedoes, Kwabbernoot en Spip door een putdeksel naar beneden vallen. Met een plof val je dan in een stoel, de stoel draait zich om en de film begint. Met deze leuke vondst beginnen deze mooi gemaakte Video CD's. Er is geen moment van verveling mogelijk en ze zijn niet alleen leuk voor kinderen.

Virus

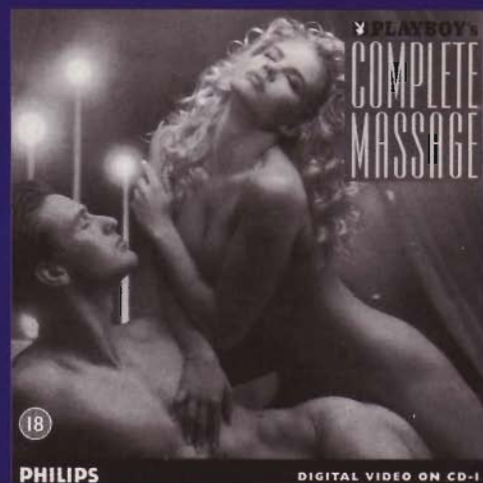
Video CD
EMI Video
Prijs f 19,95

De Sablotron, De Klokkemaker en de Komeet

Video CD
EMI Video
Prijs f 34,95

Je hoeft geen (s)expert te zijn...

PLAYBOY'S COMPLETE MASSAGE

Laten we eerlijk zijn, het blad Playboy wordt niet alleen gekocht om de interessante interviews. Ook voor de mensen die niet kunnen lezen is er genoeg te beleven in het glossy magazine. De CD-i Playboy's Complete Massage is er ook niet alleen voor masseurs in spé. Trouwens, en dat is iets wat minder mensen wisten, ook niet alleen voor mannen. Toch is Playboy's Complete Massage niet alleen mooi entertainment. Een uitgebreide stoomcursus in sensuele massage, waarbij de nadruk wordt gelegd op je eigen inventiviteit aan de hand van een groot aantal open richtlijnen. Ontdek met deze titel de schoonheid van lichamelijk contact, absolute ontspanning door niet al te veel inspanning, en erotisch samenzijn zonder direct aan sex te denken.

Rom Helweg

Het verschil tussen sex en erotiek is voor velen evident, terwijl anderen het onderscheid absoluut niet kunnen maken. Complete Massage behandelt voornamelijk de voorbereidende fase van de erotiek. In het eerste hoofdstuk, Intimate Overture wordt de verleiding behandeld, die absoluut noodzakelijk is voor een goed samenzijn. Zelfs de manier waarop je elkaar zachtjes en langzaam van de kleedingszaak ontdoet, kan uitermate ontspannend werken. Dit wordt de Zweedse manier genoemd.

Zweeds

Op een prettige, rustige manier wordt aangegeven hoe je het beste je handen, je vuisten, je armen en je benen kunt gebruiken om de ideale openheid tussen twee geliefden te creëren. Ook wordt er ingegaan op de atmosfeer waar je je in bevindt. Je favoriete muziek, de lekkere geur in huis en het goede licht brengen je altijd in een goede stemming. Het maakt niet uit of je een massagetafel hebt, of dat je dat op de grond doet of 'gewoon' in bed.

Er worden niet zozeer technieken uitgelegd, als wel tips gegeven, waar je zelf iets mee moet doen. Het gebruik van technieken leidt volgens de maker niet alleen maar tot routine in het sensuele leven. Eerlijk gezegd is dat ook de quintessens van de hele CD-i. Routinematige erotiek is moordend voor een relatie.

Stretching

Het tweede hoofdstuk gaat over het zogenaamde stretchen. Wie kent niet de onverwachte en ongewenste aanvallen van kramp in je benen of je voeten tijdens het liefdesspel? Een beetje stretchen van tevoren kan dan geen kwaad. Denk dan vooral niet aan de oefeningen in de fitnessclub! Wanneer je je partner op een zachte manier helpt de spieren wat soepel

peler te maken zul je merken hoe snel dat de intimiteit verhoogt. Ook wordt hier het masseren van de voeten behandeld, waarbij je zo'n beetje direct toegang hebt tot alle erogene zones.

Shiatsu

Het derde hoofdstuk krijgt een Oosters tintje en gaat over Shiatsu Massage. Shiatsu is een oosterse vorm van acupressuur, waarmee je de energiebanen van je partner kunt bewerken door middel van je vingers. Bij blokkades van deze energie- of zenuwbanen kunnen er vervelende dingen optreden bij het vrijen. Shiatsu is er speciaal op gericht om deze blokkades op te heffen.

Massage Romantique

De Fransen staan bekend om hun ongebreidelde gevoel voor romantiek. In het vierde hoofdstuk wordt dan ook de Franse massage behandeld. Een massagetechniek waarbij je tegenover elkaar zit, en elkaars lichaam probeert te herontdekken, als ware het de eerste keer dat je het zag. De Franse massage concentreert zich op het gezicht, en wordt beschouwd als een bron van eeuwige jeugd.

Gezichtsmassage is ideaal om 's ochtends uit te oefenen. Het maakt je op de prettigste en meest intieme manier wakker. Het hoofdstuk heet dan ook 'Morning Encounter'.

Heerlijk In bad!

Het kan niet op. Wat lijkt je nou lekkerder dan een heerlijke massage-partij in een lekker warm bad? Hoofdstuk vijf wordt 'Soothing Waters' genoemd wat zoveel wil zeggen als 'zalvend water'. Je kent dat wel, zo'n heerlijke zachte, schone huid tegen je aan, nog warm van het lekkere bad. Kortom, nou wordt het pas echt genieten.

De aanloop naar je dromen

De klap op de vuurpijl heeft de veelbelovende naam 'Prelude To Dreams' meegekregen. Waar de vorige hoofdstukken een massagetechniek bespreken die helemaal op zichzelf kan staan, gaat het hier over de werkelijke voorbereiding op het liefdesspel. Het einde van dit hoofdstuk laat je dan ook een beetje achter met de vraag: 'Ja, en dan?' maar daar gaat deze CD-i niet over.

Geen sex

Nee, wanneer iemand had gehoopt op seksuele actie zal hij of zij hierbij aan het verkeerde adres zijn. Afgezien van de prachtige, warme beelden van mooie vrouwen- en mannenlichamen, de sensuele muziek die een beetje riekt naar New Age, en de warme sferen, is er weinig spanning te beleven. Het ligt hier aan je eigen fantasie in hoeverre je er opgewonden van zult worden. Daar is deze CD-i in principe niet voor bedoeld. Playboy's Complete Massage is een gedegen stuk informatie, dat op een prachtige, fantasie-prikkelende manier is vormgegeven.

18+?

De CD-i is volledig Engelstalig. Op de cover staat dat het aan kinderen van onder de achttien jaar wordt afgeraden de CD-i te kopen of af te spelen. Op de vraag of de CD-i daarom onethisch of te grof zou zijn, zou ik mijn schouders onbegrijpend ophalen. Alsof de kindertelevisie van tegenwoordig daar überhaupt rekening mee houdt. Bovendien, met dit soort dingen kun je niet vroeg genoeg beginnen. Immers, je hoeft geen (s)expert te zijn om het je geliefde naar de zin te maken, maar ieder stukje kennis is toch maar mooi meegenomen!

**Playboy's Complete
Massage**
Cursus/Erotiek
Engels
f 59,95 Befr 1.199
Philips Interactive Media
Benelux BV

GORDON'S GALACONCERT

Topprestaties van eigen bodem

Exclusie

OP VIDEO CD

Toen de zanger Gordon met zijn eerste nummer in de Nederlandse hitparade verscheen kon hij nooit vermoeden tot welke hoogte zijn ster zou rijzen. 'Kan Ik Nog Even Bij Je Zijn' werd een grandioos succes. Zijn nieuwste Engelstalige CD lijkt ook weer de toppen te gaan bestijgen en er worden zelfs liedjes van hem gebruikt voor programma's in het buitenland. Onlangs gaf hij zijn eerste echte Galaconcert in de RA in Amsterdam. Met niets minder dan het Metropole Orkest liet hij zich van zijn beste kant zien. CD Magazine sprak met Gordon.

Ram Hevel

50 CD-1

Philipscdi.com

Gordon, of eigenlijk Cornelis Willem Gordon Heukeroth, begon zijn carrière op school. 'Ik was altijd al gek op aandacht, en ik zorgde dan ook dat ik die in ruime mate kreeg. Toen ik 17 jaar was, won ik een talentenjacht waardoor ik op de televisie kwam. Dat was bij de NCRV. Toen kreeg ik eigenlijk al een beetje de smaak te pakken. De hele sfeer er omheen...' Op de vraag waarom hij nou eigenlijk is gaan zingen, antwoordt hij lacherig: 'Dat vraag ik me eigenlijk nog steeds af...'

Het begin

Toen zijn eerste hit, 'Kon ik nog maar even bij je zijn' uitkwam, had Gordon nog niet eens een manager. 'Ik deed alles zelf. Alle platen ben ik zelf gaan promoten, ik liep met een zaktelefoon op zak, weet je wel; zo'n vervelend ding. Ik vond dat toen nog wel interessant staan. Nou kom ik uit een handelsfamilie, dus ik kende het klappen van de zweep wel. Weinig mensen realiseren zich echter hoeveel werk ermee gemoeid is. Mijn boekingsbureau boekte me helemaal vol. Zo vol dat ik niet eens meer kon praten. De manager die ik nu heb sinds twee jaar, Willem Dubois, is helemaal te gek. We hebben echt een heel erg goede band. Dat klinkt misschien een beetje afgezaagd, maar het is echt zo. Hij neemt me al het zakelijke werk uit handen, zodat ik me werkelijk kan concentreren op het zingen.'

Ideale start?

Om in het begin meteen een nummer 1 hit te hebben, is volgens Gordon niet de meest ideale start. 'Ik had liever gehad dat het wat rustiger aan was begonnen. Nu is het moeilijk om het niveau van de start te evenaren.' Toch blijft er, na deze grote successen, nog wel het een en ander te wensen over. 'We zijn nu erg hard bezig met het bewerken van de buitenlandse markt. Ik ben uitgekozen om de tune in te zingen van het populairste programma van Duitsland, Traumhochzeit van Linda de Mol. Ze hebben me gevraagd om dat toch in het Engels te doen. Dat is voor de Duitsers een grote uitzondering, want die zijn zo chauvinistisch als wat. Ik heb wel eens wat in het Duits opgenomen, maar dat is toch niet mijn taal. Ik kan er geen gevoel in leggen. Het liefst zing ik in het Engels. Het is een heerlijke taal, zowel om te spreken als om in te zingen. Ook doordat ik veel familie in Amerika heb wonen, beschouw ik het Engels echt als een soort tweede moedertaal.'

Lonely at the top

De stormachtige start van drie jaar geleden heeft niet alleen maar geluk en veel werk meegebracht. 'Op je weg naar de top laat je veel mensen achter je. Niet omdat jij dat wilt, maar omdat zij alleen nog maar die dure auto zien, het geld, je grote huis. (Gordon heeft 'Mijn eigen Amsterdam' verwisseld voor de Blaricumse bossen, red.) Als je dan terugkijkt op die band die je vroeger had, zowel met je vrienden en kennissen als met mensen uit je naaste familie, denk je toch wel even.... Ik kom uit een gezin met acht kinderen en dan krijg je zo iets al gauw.'

Eerste echte concert

'Dit concert was mijn eerste echte eigen volwaardige concert. Ik had eerst twijfels bij het Metropole Orkest. Het stond indertijd bekend als een nogal log apparaat. Nou had ik het onlangs gezien bij het Grand Gala Du Disque met onder andere Mariah Carey, en toen ben ik zo verschrikkelijk uit mijn dak gegaan! Het is een genot om met deze mensen te werken. Die Dick Bakker swingt echt ontzettend.'

Come Back

Het concert was ook een schitterende Come Back voor een aantal artiesten die we al heel lang niet meer hebben gezien. Patricia Paay is weer terug van weggeweest. En hoe. De jaren lijken een omgekeerde werking op haar te hebben gehad. In een soort Monroe-achtige jurk brulde ze de sterren van de hemel. Ook Jan Akkerman gaf weer eens acte de presence. Waarschijnlijk het swingendste nummer van het hele concert werd vakkundig begeleid door de man die ooit de beste gitarist ter wereld werd genoemd. Het was een droomwens van Gordon om eens met hem te mogen spelen. Zo'n wens die je doet wanneer je een vallende ster ziet. Gordon liet echter even weten dat de ster Anneke Grönloh was die op de televisie van een trap viel.

Ook de andere gasten waren niet bepaald onbekenden. Podiumvulster Sugar Lee Hooper kreeg samen met Gordon in een iets minder geslaagde uitvoering van Paradise By The Dashboard Light toch het publiek uit de stoelen.

Zonder poespas

Gordon is erg trots op het concert. 'Ik wilde nou eens een concert zonder zoveel poespas. Kijk, ik had ook een olifant op kunnen laten komen, maar de mensen kwamen echt voor de muziek. We hadden besloten om met maar vier dansers te werken, omdat we verkeerde maten van het podium hadden opgekregen. Bij de repetities bleek, dat er wel twintig op hadden gepast.' Er is heel erg hard gewerkt aan het eindresultaat. Omdat het voor Gordon een zo prestigieus optreden was, was hij toch niet gespeend van een behoorlijke dosis zenuwen. De vele repetities met het orkest hebben tot fantastisch materiaal geleid voor een nieuwe CD. 'Het tijdperk van 'Kon ik nog maar even bij je zijn' heb ik -gelukkig- achter me gelaten. Ik heb dat nummer nu drie jaar iedere avond soms wel drie keer moeten zingen, en dan gaat zo'n liedje je ontzettend de strot uithangen.' Dat is natuurlijk goed voor te stellen, hoe mooi het nummer ook is. Wel is het eventjes anders, wanneer het stuk begeleid wordt door het Metropole Orkest in plaats van een begeleidingsband.

Band

'Ik treed nog steeds op met een begeleidingsband (muziek op tape dus, red.). Er zijn dan wel twee achtergrondzangeressen mee om nog meer het livegevoel te geven, maar de muziek staat altijd vast. Zaalhouders kunnen een orkest, ook al is het niet zo groot als het Metropole, nooit betalen. Met een band-act ben ik vrij om overal te spelen waar ik wil.'

Live

Het bijzondere aan Gordon is, dat hij alles live zingt. 'Ook al zou ik het willen, ik kan helemaal niet play-back-en. Vaak word ik bewonderend opgebeld door bekenden die met

verbazing hebben gemerkt dat het live gezongen is.' Ook op de televisie en de radio doet Gordon niet aan play-back. Dat is in Nederland maar ook in het buitenland, bijna uniek.

Ook het concert was -natuurlijk- helemaal live gezongen. Wanneer je je realiseert dat er dus een uur onafgebroken gezongen moet worden, en helemaal met het stemregister van Gordon, is dat een behoorlijke krachttoer. Af en toe moet je dan ook wat schoonheidsfoutjes tolereren. Ik vind zo'n bijna perfect weggewerkt Amsterdam accent altijd wel charmant en is het je wel eens opgevallen hoe hoog hij kan zingen? Volgens de makers van het programma ging het voor

gemaakt kunnen worden als normale opnames. BTS, PTT Telecom en het NOB hebben daarnaast een zender opgezet die alle programma's voor de breedbeeldtelevisie klaarmaakt en uitzendt: TV Plus. Zij waren al geruime tijd op zoek naar een concept voor een programma voor breedbeeld TV. Dat programma moest in de entertainmentsfeer liggen. Het eerste concert van Gordon leent zich natuurlijk uitstekend voor een dergelijk project.

Samenwerking

In samenwerking met Veronica hebben zij gezorgd voor een prachtige registratie van een concert dat bijna zijn weerga niet kent. Er zijn weinig artiesten uit het genre van Gordon die het aandurven om met een orkest als het Metropole op de bühne te gaan staan. Zestig topmusici bundelen hierin hun talent tot een geluid dat tot het beste van Europa gerekend mag worden. En dat in iedere stijl van muziek. Toen Rogier van Otterloo overleed leek dat het einde te zijn voor dit magistrale orkest, maar niets blijkt minder waar. Dick Bakker vervulde deze keer de rol van orkestleider, en deed dat fantastisch.

Van het concert wordt zowel een audio CD als een Video CD gemaakt. Om tot de opnamekwaliteit te komen die voor dergelijke produkten is vereist, zijn op de dag van het concert naast de leden van het orkest (60 man) 120 man in de weer geweest om het geheel tot een succes te maken. Met maar liefst 7 HDTV camera's, 72 microfoons en 48 digitale sporen om het geluid mee op te nemen werd er gezorgd voor een prachtige registratie van dit evenement. Door het brede beeld met de hoogte-breedte verhouding van 9:16 heb je voortdurend een prachtig overzicht van het geheel. In een oogopslag zie je dan in dit geval het hele orkest, en ook nog onze ster ervoor.

Cinemascope

Gelukkig is er gekozen voor een transmissie naar CD met het zogenaamde 'Brievenbuseffect'. Dat wil zeggen dat er zwarte balken in beeld te zien zijn, alsof je naar een film zit te kijken. Ik heb er een verschrikkelijke hekel aan wanneer in de montagekamer wordt besloten om gewoon maar het hele kader van het TV beeld te vullen. Je mist dan voortdurend belangrijke informatie die de cameraman en regisseur in principe wel hebben uitgekozen.

Nederlandse Top

In Nederland is er een prachtige nieuwe trend ingezet door de artiesten van eigen bodem weer eens serieus te nemen. Zelden hebben er zoveel Nederlandse produkten in de Top 10 gestaan als in de afgelopen maanden. Gordon heeft met zijn Galaconcert bewezen dat hij zich tot de top van Nederland mag rekenen. Binnenkort zal de Video CD op de markt gebracht worden en voor mensen die van het Nederlandse amusement houden, is dit een onmisbare titel.

al om de amusementswaarde van het programma. Deze was hoog, getuige het aantal mensen dat zat te kijken. 850.000 Mensen hadden hun TV afgestemd op Gordon. Om tien over twaalf in nieuwjaarsnacht is dat erg hoog. Deze mensen verkozen toch dit evenement boven het vuurwerk dat buiten werd afgestoken. Oke, de mensen die vergeten zijn hun TV uit te zetten, voordat ze naar buiten gingen, buiten beschouwing gelaten.

HDTV

Het programma was een initiatief van Jhr. Ocker van Tets, iemand die zich van meet af aan ingezet heeft voor het promoten van HDTV op de Nederlandse markt. Hij werkt in Nederland voor Philips Broadcast Television Systems, BTS, dat de beschikking heeft over alle apparatuur om HDTV op te nemen en weer te geven. Een fonds vanuit de EG kan er tegenwoordig voor zorgen dat HDTV-opnames voor dezelfde kosten

MUZIEK

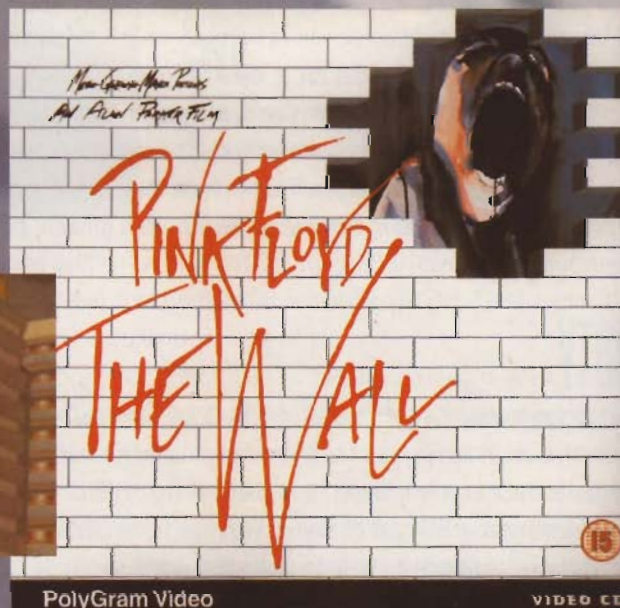

Muziek op CD-i...prachtig dus, want hoe kun je beter genieten van muzikale hoogtepunten dan door middel van digitaal geluid en beeld? Perfecte live-opnamen komen op deze wijze uitstekend tot hun recht. En clips mogelijk nog beter. Maar CD-i kan aan al dit fraais nog een bijzondere meerwaarde geven als ook de interactieve mogelijkheden volledig worden benut. Voor u bespreken wij iedere maand de meest recente muziek op CD-i.

Pink Floyd- The Wall

Uit een tijdperk waarin muzikanten nog geen virtuozen hoefden te zijn om een topband te worden, zijn er nog maar weinig bands over. Pink Floyd is er één van. De band van Roger Waters is nog steeds immens populair, getuige de laatste concertreeks. Het allergrootste meesterwerk van Pink Floyd staat nu op Video CD: The Wall. The Wall is niet zomaar een muzikaal evenement. Speelfilm, animatie, psychologie, en natuurlijk muziek. Veel muziek. The Wall is meer een muziekfilm die het verhaal vertelt van Pink, een uitgebrande muzikant die zichzelf verliest in zijn eigen herinneringen. Iedere herinnering draagt in de vorm van een grote steen bij aan een gigantische muur die hem afscheidt van de realiteit. The Wall heeft vanaf het begin bekend gestaan om de vlijmscherpe kritiek op de maatschappij. In Zuid-Afrika (waar anders?) is de film in alle theaters verboden geweest omdat hij werd beschouwd als te opruiend voor schoolkinderen. 'We Don't Need No

Education' werd voor velen een strijd-kreet die vaak te pas en te onpas gebruikt werd. Naast de soms tartende beelden wordt er geweldige muziek gemaakt. Alle Floyd-kenners kennen de muziek natuurlijk uit het hoofd, maar de beelden erbij zorgen toch weer voor gepaste rillingen over je rug. Pink Floyd heeft zich met dit album gemanifesteerd als één van de meest gevarieerde bands aller tijden. Van Rock tot Ballads, van Punk tot muziek met sterke Soul-invloeden. Bob 'Band-Aid/Boomtown-Rat' Geldof speelt de hoofdrol van Pink. Pink ziet zichzelf steeds meer als demagoog die op niet mis te verstane wijze zijn willoze publiek bewerkt. Bob Geldof heeft daar ook zelf een handje van gekregen, hoewel hij dat meer in dienst van nobele doeleinden heeft gesteld. The Wall is een streling voor je CD-i-speler en maakt natuurlijk op een prachtige manier gebruik van alle mogelijkheden.

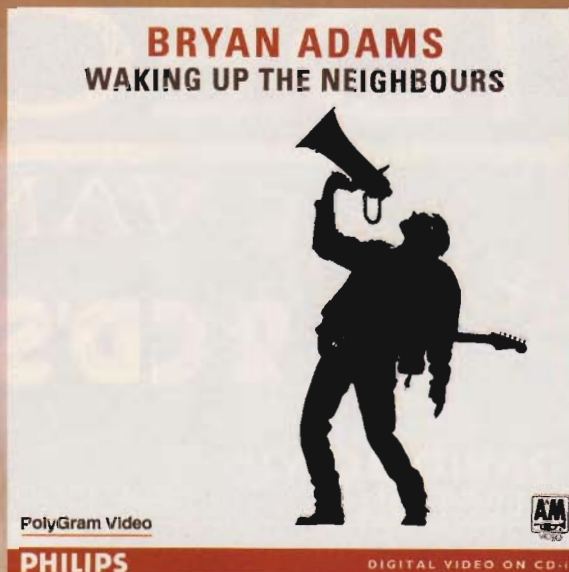
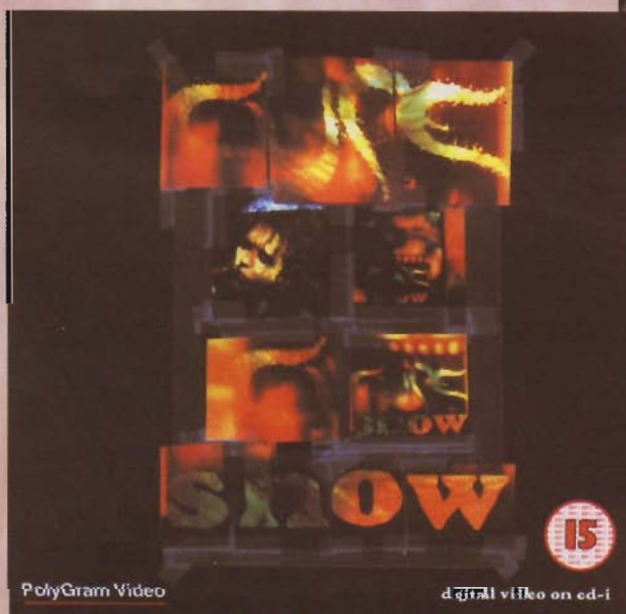
PolyGram Video

VIDEO CD

The Cure-Show

Zo'n anderhalf decennium schijnt de ster van The Cure. De Britse band onder leiding van de immer dik opgemaakte Robert Smith heeft altijd al aan de top gestaan van een zeer belangrijke stroming in de muziek, de New Wave. Veel jongeren van vijftien jaar geleden werden geïnspireerd door de muziek die uitblonk in de diepgang van de eenvoud. Wanneer er een concert van The Cure plaats vond, kon je er iets groots om verwedden dat het aantal mensen dat in iets anders gekleed ging dan in het zwart op twee handen te tellen was. De tijd lijkt te hebben stilgestaan. Op de Video CD Show van The Cure staat een registratie van een Liveconcert dat in juni 1992 werd gehouden in het Palace Theater in Michigan. Nog steeds dezelfde sfeer als toen, en de stem van Robert Smith is nog steeds even huilerig. Nee, van een concert van The Cure word je niet echt vrolijk. Voor de echte fans van The Cure is dat ook niet de bedoeling. De drieëntwintig nummers van het concert zijn stuk voor stuk poëtische overpeinzingen. De liefhebbers weten dat. De soberheid op het podium, het knallen van het licht, een erg goede geluidssamenstelling –Robert Smith is zelf verantwoordelijk voor de eindmixage–, alles draagt bij tot een typisch Cure-concert. De dubbel CD is op zich van een erg goede kwaliteit.

Op de hoes staat wel vermeld, dat de Video CD niet verkocht mag worden aan kinderen onder de vijftien jaar. Daar begrijp ik nou werkelijk niets van. Immers, de kinderprogramma's van tegenwoordig bevatten nog steeds een superhoeveelheid oorlog, moord, doodslag en machtsmisbruik bevatten, in vergelijking daarmee is er op deze Video CD werkelijk geen greintje kwaad te bespeuren.

Bryan Adams-Waking Up The Neighbours

Er zijn drie soorten videoclip, de clips die een portret moeten geven van de artiest, de clips die vooral geen portret moeten geven van de artiest, en de verhaaltjes met ook wel een beetje artiest erin. Bryan Adams wil gezien worden, en beperkt zich dus tot het eerste genre. Op de Video CD Waking Up The Neighbours staat een zevental stukken waarvan er drie live zijn opgenomen. Dit is echt een Video CD speciaal voor de fans. Veel Bryan Adams, lekker stevige muziek en sappige achtergronden. Ook op de Video CD het prachtige 'Everything I Do', een live-uitvoering van de soundtrack van de superfilm Robin Hood, Prince of Thieves.

VIDEOCD

'T NEUSJE VAN DE ZALM
2 CD'S!!!

DAVID BOWIE THE VIDEO COLLECTION

Deze 2CD, met 108 minuten beeld en geluid, neemt u mee door de carrière van één der markanter figuren in de muziekwereld. Beleef de vele gedaanteverwisselingen van David Bowie mee. Maar liefst 26 video's van 1972 tot en met 1990. Met o.a. 'Space Oddity', 'Heroes', 'Let's Dance', 'China Girl', 'Absolute Beginners' en vele andere.

CONSUMENTENADVIESPRIJS f 59,95

PINK FLOYD DELICATE SOUND OF THUNDER

Bent u één van die 120.000 Nederlanders die Floyd in september in de Kuip heeft gezien? 'Delicate Sound of Thunder' is een perfecte mogelijkheid om alles nog eens te beleven. Op deze live registratie, uit 1987, o.a. tracks: 'Shine On You Crazy Diamond', 'Wish You Were Here', 'Time', 'Us And Them' en nog 12 andere tracks. Totale speelduur: ca. 95 min.

CONSUMENTENADVIESPRIJS f 59,95

KATE BUSH THE WHOLE STORY '94

De titel dekt de lading optimaal: The Whole Story '94. Alle grote Kate Bush songs staan op deze 2CD. 'Wuthering Heights', 'Breathing', 'Babooshka' en natuurlijk 'Running Up That Hill'. In het totaal 18 tracks met een totale speelduur van 80 minuten.

CONSUMENTENADVIESPRIJS f 59,95

QUEEN GREATEST FLIX I & II

Het complete Queen verhaal in één doosje. Maar liefst 30 tracks op één document. Van de 'Bohemian Rhapsody' en de 'Bicycle Race' tot aan 'The Show Must Go On'. Ze staan er allemaal op! Deze extensieve VCD bevat bovendien een full-colour boekje van 16 pagina's. Totale speelduur: ca. 137 min!!!

CONSUMENTENADVIESPRIJS f 79,95

TINA TURNER SIMPLY THE BEST '94 - THE VIDEO COLLECTION

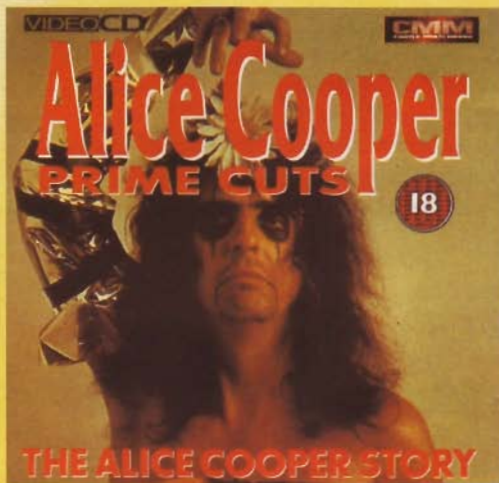
'Simply The Best '94 - The Video Collection' is een must voor elke Tina Turner fan. Tina Turner zit inmiddels 10 jaar bij het platenlabel Capitol. Deze dubbel VideoCD geeft een overzicht van alle songs met de bijbehorende videoclipps die Tina bij Capitol heeft gemaakt. Alle grote hits van Tina, die al bijna 1.000.000 albums in Nederland heeft verkocht, staan op dit document.

CONSUMENTENADVIESPRIJS f 59,95

Met o.a.: 'What's Love Got To Do With It', 'Private Dancer', 'We Don't Need Another Hero', 'Addicted To Love', 'Break Every Rule' en natuurlijk ook 'Simply The Best' e.v.a. De totale speelduur: 115 minuten.

DIGITAAL GEREMASTERED

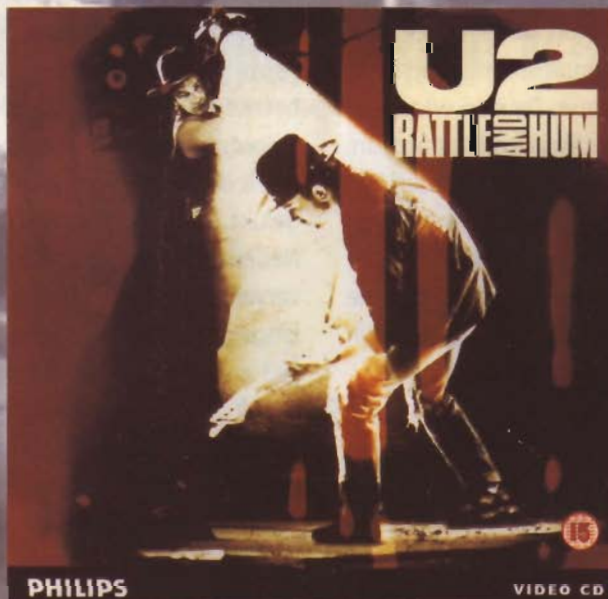

Alice Cooper-Prime Cuts

Alice Cooper is een levende legende. Hij begon zijn carrière eigenlijk pas goed na de dood van Doorszanger Jim Morrison, waar ook een tijdperk van Love en Peace mee werd afgesloten. Hij wilde weer eens wat roering brengen in de wereld van door liefde 'versufte' muziekliefhebbers. Met zijn onorthodoxe stijl wist hij telkens de mensen weer wakker te schudden. Onorthodox? Zeg maar gerust knettergek. Obscene scène's, heuse verkiezingscampagnes om burgemeester te worden, met als secondant een chimpansee en ga zo maar door. Prime Cuts wordt dan ook aanbevolen voor kijkers boven de achttien jaar. Eerlijk gezegd is dat ook de leeftijdsgroep die dan ook maar enigszins begrijpt wat de drijfveer van Alice Cooper is geweest om te doen wat hij doet. Prime Cuts is een zeer complete biografie van het fenomeen Cooper met natuurlijk muziek, maar ook met interviews en zeer uitgebreide achtergrondinformatie. Zo wordt er bijvoorbeeld ook gewag gemaakt van het verhaal dat Alice Cooper met zijn band als eerste bij de platenmaatschappij van Frank Zappa kwam auditeren. Er werd afgesproken om zeven uur. Daar stond de band dan, om zeven uur 's ochtends, opgesteld in de kelder van Zappa's huis. Iedereen weet, dat Grandmaster Frank hoogstwaarschijnlijk zeven uur 's avonds zal hebben bedoeld, getuige de slaperige man met koffie in de hand die zich afvraagt wat er in godsnaam aan de hand is, waarop Alice hem lacherig vertelt dat het eigenlijk beter uitpakt. Het heeft wel iets surrealistisch, zo 's ochtends. De dubbel CD Prime Cuts is vervaardigd door het Britse Castle Multi Media, die we kennen van 'How To Irritate People' en 'The Battle For Arnhem'. Zij schijnen zich telkenmale te mogen bedienen van een behoorlijk slechte beeldkwaliteit. Toch is het album absoluut het bekijken en beluisteren waard, en heb je hiermee een belangrijk document in de geschiedenis van de popmuziek in handen.

U2-Rattle & Hum

Net als The Cure begon de Ierse groep U2 zo'n vijftien jaar geleden aan een stormachtige carrière die al gauw de hele wereld versteld zou doen staan. De revolutionaire klanken van het viertal hebben in verbazend korte tijd een gigantische schare fans opgeleverd die nog steeds actief hun idolen bewonderen. Van hun Joshua Tree Tournee is een film gemaakt, die iedere liefhebber minstens een aantal keren gezien moet hebben. Rattle & Hum staat ook op Video CD en dat heeft uiteraard een aantal grote voordelen. Je kunt veel sneller bij het onderdeel komen dan met een gewone videoband, de slowmotions zien er fantastisch uit, en ga zo maar door. De hele film is in zwart-wit opgenomen. Dat heeft een beetje problemen opgeleverd met het overzetten naar digitale Video. Om geheugen uit te sparen, wordt maar een gedeelte van het kleurenspectrum geoptimaliseerd. Wanneer je dan in de twee uitersten zwart en wit je beeld opbouwt, wil dat nog wel eens problemen opleveren, daar ze zo ver uit elkaar liggen, en je geen aansluitende selectie kunt maken. Maak je geen zorgen, je hebt er getrainde ogen voor nodig om het te ontdekken, maar toch... De Video CD neemt je mee van Dublin naar Elvis Presley's Graceland, van San Francisco naar de straten van Harlem, van de Joshua Tree naar Rattle & Hum. Kijk maar eens naar de opnames van Still Haven't Found in de kerk met het plaatselijke Gospelkoor of naar het legendarische When Love Comes To Town met de nog legendarischer BB King en zijn band. Deze Video CD is een must voor de liefhebber en is een document van blijvende waarde en van blijvende kwaliteit.

FILMS

Films op CD-i geven je het gevoel alsof je in de bioscoop zit, alleen je hoeft er de deur niet voor uit. De beeld- en geluidskwaliteit zijn dusdanig goed dat een film thuis voor de buis een extra dimensie krijgt. Gelukkig zijn er al veel speelfilms op CD-i gezet en dit aantal groeit gestaag. Wij bespreken elke maand een aantal nieuwe speelfilms die op CD-i zijn verschenen.

Binnenkort veel Video CD's met ondertiteling

Beverly Hills Cop II

Onlangs schreven we al over het verschijnen van de eerste Beverly Hills Cop op Video CD. Maar, Axel Foley is terug op Video CD in Beverly Hills Cop II. Eddie Murphy is ook hier nog in grootsse vorm. Natuurlijk komt hij weer terecht in Beverly Hills, het Amerikaanse Wassenaar. De Video CD wordt binnenkort uitgebracht met Nederlandse ondertiteling.

Het verhaal

We zijn weer terug in de wereld van Axel Foley, de onorthodoxe smeris uit het smerige Detroit. De stad waar alles om kleine en grote misdaad lijkt te gaan. Waar kwaad met kwaad bestreden lijkt te moeten worden. Ook hier is Axel verwikkeld in een gecompliceerde undercover zaak, wanneer hij via de televisie verneemt dat een oude vriend van hem in Beverly Hills is neergeschoten. Zijn oude vriend was de uit de eerste aflevering bekende Lt. Bogomil, met wie hij goede vismaatjes blijkt te zijn geworden. Axel moet erop af. Na op uiterst ludieke en inventieve wijze een nogal

luxueus huis te hebben bemachtigd, merkt hij al snel, dat de machtsverhoudingen in Los Angeles een behoorlijke verandering hebben ondergaan. De machtigsten zijn zij met het meeste geld. Axel ontdekt, met zijn oude vrienden, dat Lt. Bogomil meer wist van de zogenaamde Alphabet Crimes dan werd toegestaan. Het spoor leidt namelijk naar de rijksten en dus de machtigsten. Axel zou geen Foley heten als hij de zaak niet tot in de puntjes uit zou zoeken. Met behulp van Taggart en Rosewood/-bloom/-wood dringt hij door tot in de toppen van de Jetset van Los Angeles en...

Nee, koop de Video CD maar.

Kwaliteit

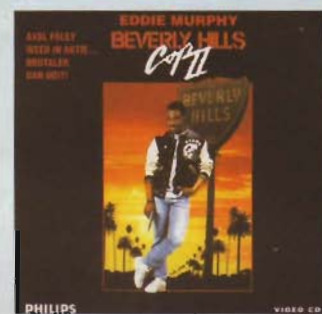
De beeldkwaliteit van deze CD-i lijkt die hier beter dan ooit. Het beeld is echt van een uitstekende kwaliteit evenals het geluid. Vooral in de donkere gebieden van het beeld is er een verrassend goede resolutie bewerkstelligd en dat is toch wel bijzonder knap.

Ondertiteling

Binnenkort is de film volledig Nederlands ondertiteld. Met de snelheid van de tekst is het vaak een kwestie van gokken wat er eigenlijk wordt bedoeld. Vooral zonder ondertiteling ben je al gauw geneigd maar te gissen naar de betekenis van de woorden, of de woordspelletjes over het hoofd te zien. Het is de vertalers wonderwel erg goed gelukt om de grappen naar het Nederlands over te zetten, zonder te vervallen in flauwe Hollandse vergelijkingen.

Het enige nadeel van de ondertiteling is dat je door de grote hoeveelheid tekst vaak meer gefixeerd bent op de woorden, dan op het beeld. Schaam je dan niet om een stukje opnieuw te bekijken, want wie zou er nou kiezen

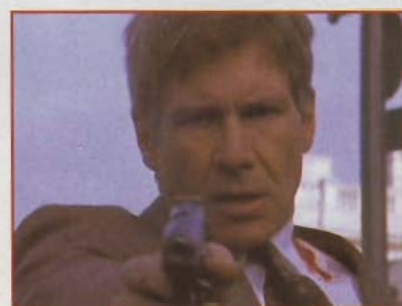
voor een nagesynchroniseerde versie van de film? De stem van Kenneth Herdigein als Eddie Murphy? Jaap Stobbe die zijn stem gebruikt om Rosewood verstaanbaar te maken? Paul Haenen als Bogomil? Lang leve de ondertiteling, en helemaal zolang dat zo goed gebeurt als hier.

Beverly Hills Cop II
Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD, Dolby Surround
f 49,95 Befr 999
Philips Interactive Media
Encoding: *****

Patriot Games - Harrison Ford tegen de IRA

Over de strijd voor de Ierse onafhankelijkheid is inmiddels een groot aantal films gemaakt. Ook nu de onderhandelingen gaande zijn tussen Engeland en de IRA blijft het een onderwerp dat stof tot nadenken biedt. Patriot Games is het verhaal van een Ex-CIA-agent Ryan, die zich mengt in een aanslag op een Engelse minister. De gevolgen zijn

niet te overzien. Het zal een strijd worden van één man tegen een leger van terroristen.

Harrison Ford speelt de rol van Ryan. Met zijn familie is hij op vakantie in Londen, wanneer hij voor Buckingham Palace wordt geconfronteerd met een aanslag van de IRA op een Engelse minister, een relatief kleine rol van de geweldige James Fox. Met zijn getrainde ogen weet Ryan de moord op de minister en zijn familie te voorkomen. Hiertoe moest hij wel het een en ander aan schietwerk verrichten. Bij de schietpartij komt een jonge man om die betrokken was bij de IRA. Het was zijn eerste aanslag, en zijn grote broer was er ook bij.

De jonge terrorist moet gewroken worden, dat gaat nou eenmaal zo. Niet alleen omdat er weer eens een daad van vrijheidsstrijd is vrijdeld, maar ook de familieband is verstoord. De moedige daad van Ryan is tevens de ondergang van zijn veiligheid, maar vooral ook van de veiligheid van zijn familie.

Ondertiteling

Bij de ondertiteling kon niet zoveel mis gaan. De Engelse teksten laten niet veel te raden over. Er wordt duidelijk gesproken, vooral door Ford zelf, maar ook bijvoorbeeld door James Earl Jones (The Lion King, Hunt For Red October). De Engelse teksten zijn zeer goed vertaald in het Nederlands. Voor mensen die moeite hebben met het Engels, is dit erg handig.

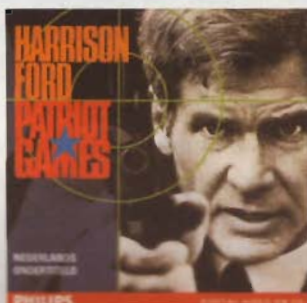
Mooi document

Patriot Games is een uiterst spannend verhaal over zinloos geweld, wraak, trots en angst. Het Ierse patriottisme wordt hier niet bepaald populairder gemaakt, voor zover dat al mogelijk was. Er wordt erg goed omgegaan met het weergeven van sferen. Zo goed, dat je inderdaad denkt, dat het Engelse gedeelte is opgenomen door een Engelse crew, met hardere beelden en

een scherpere definitie. De Amerikaanse sets zijn, zoals we van de Amerikanen gewend zijn, veel zachter van kleur. Ook op Video CD is daar veel van overeind gebleven.

Patriot Games is een echte aanrader voor de liefhebber van actie-thrillers. Met deze Video CD in huis kun je keer op keer genieten de film en van muziek van onder anderen Clannad.

Patriot Games
Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD, Dolby Surround
f 49,95 Bftr 999
Philips Interactive Media
Encoding: *****

Naked Gun 1 en 2 1/2

In het genre van lachspiermartelaren staat de Naked Gun-trilogie eenzaam aan de top. Leslie Nielsen bestrijdt samen met de weduwe Presley en George "Dallas" Kennedy de misdaad. Waar anders de vervolgfilms alleen maar afdoen aan de kwaliteit van de oorspronkelijke uitgave, blijft het grappenniveau hier ongelooflijk hoog. De grappen zijn van ieder niveau. Van voor de hand liggende onderbroekenlol tot uiterst subtiele achtergrondgrappen, waarvan je nauwelijks zou denken dat ze zo bedoeld zijn. Eindelijk een film waarbij je denkt dat

je tot een kleine elite hoort van mensen die dat soort grappen wél heeft gezien.

Ondertiteling

Deel 1 is nu met een Nederlandstalige ondertiteling verkrijgbaar. Deel 2 1/2 zal binnenkort met ondertiteling uitgebracht worden.

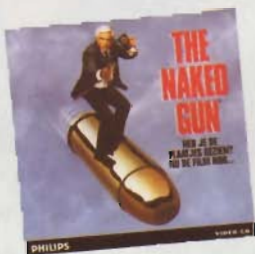
Kijk, hier hebben we nou een tweetal Video CD's waarbij het moeilijk is een goede vertaling te bedenken. Het is erg

Films op CD-i geven je het gevoel alsof je in de bioscoop zit, alleen je hoeft er de deur niet voor uit. De beeld- en geluidskwaliteit zijn dusdanig goed dat een film thuis voor de buis een extra dimensie krijgt. Gelukkig zijn er al veel speelfilms op CD-i gezet en dit aantal groeit gestaag. Wij bespreken elke maand een aantal nieuwe speelfilms die op CD-i zijn verschenen.

gemakkelijk om de woordjes gewoon mee te lezen. Het gevaar van ondertiteling is dat de grappen en grollen verloren dreigen te gaan. Engelse en Amerikaanse humor leent zich over het algemeen nauwelijks voor goede vertalingen. Toch is er bij deze ondertiteling op een goede manier rekening mee

gehouden.

De actie is bovendien zo verschrikkelijk snel, dat je, ook al knipper je maar even met je ogen, je al een boel mist

van het gebeuren. Ondertiteling is te gebruiken als hulpmiddel, wanneer je als kijker echt niet genoeg hebt aan bewegende beelden. Natuurlijk kun je de film ook gewoon honderd keer gaan zien. Het leuke van Video CD is,

Naked Gun 1 / Naked Gun 2 1/2
Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD, Dolby Surround
f 49,95 Befr 999 / f 49,95 Befr 999
Philips Interactive Media
Encoding: ****

dat dat goed kan, en dan met een blijvende kwaliteit.

Fatal Attraction

Glenn Close is een actrice waar ik een hekel aan heb. Niet omdat ze slecht acteert, integendeel, zij mag zich van mij tot de besten rekenen. Niet omdat

ze in werkelijkheid een slecht mens is; ik ken de Grande-Dame-du-Cinema niet persoonlijk. Glenn Close is iemand die een karakter neer kan zetten dat je zo verschrikkelijk tegen de borst stuit dat je welhaast zou gaan geloven, dat ze het niet speelt. De dame acteert zó goed, dat ik haar in het echt niet tegen zou willen komen.

In Fatal Attraction is zij de ware nachtmerrie voor mannen die bang zijn om een fout te maken. Fatal Attraction is les 1 t/m 10 in de cursus "waarom moet een man geen overspel plegen?".

Met de Nederlandse ondertitels is deze film ook toegankelijk gemaakt voor het Nederlandse publiek. Geloof me, afgezien van de moralistische inhoud van de film is het een hele spannende titel om in huis te hebben, al was het maar als waarschuwing...

Fatal Attraction
Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD, Dolby Surround
f 49,95 Befr 999
Philips Interactive Media
Encoding: ****

Top Gun

Van sommige teksten moet je geen vertaling krijgen. Eén van die teksten is de tekst van de Golden Oldie "You've Lost That Lovin' Feeling" van de Righteous Brothers. De vertalers van het straaljagerspektakel "Top Gun" hadden dat door. Ook in de vaktaal die straaljagerpiloten onder elkaar schijnen uit te wisselen, voelen wij ons als kijkers uitverkoren deelgenoten.

Top Gun is een absolute 'must' voor een ieder die zich ook maar enigzins voelt aangetrokken tot alles wat vliegt. Tom Cruise was nog geen seksymbool en

Kelly McGillis was nog niet zo bekend. Toch genoeg acteertalent om deze film te verheffen boven de gemiddelde actie-standaard. Alleen al voor het gebruik van de F15-Eagle-jagers is er meer in deze film geïnvesteerd dan het budget

van een normale film. Het was dan ook onvermijdelijk dat deze film zo snel Nederlands ondertiteld zou worden.

Top Gun
Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD, Dolby Surround
f 49,95 Bèfr 999
Philips Interactive Media
Encoding: *****

Alive!

MONTEVIDEO (Reuter en AFP) - De overlevenden van een vliegtuigongeluk in het Andesgebergte die tien weken op hun redding hebben moeten wachten, hebben gisteren op een persconferentie in Montevideo bevestigd dat ze in leven zijn gebleven door het opeten van de lijken van de inzittenden die het ongeluk niet hadden overleefd.

Haarlems Dagblad

Aldus een bericht in het Haarlems Dagblad van 29 december 1972. Het bericht volgt een eerder bericht op van 22 december, toen een muilezeldrijver twee haveloze mannen vond in de buurt van de Chileense stad San Fernando. De twee behoorden tot een groep van 14 overlevenden van een vliegtuigramp die ruim twee maanden eerder in het onherbergzame Andesgebergte had plaatsgevonden. Een Fokker Friendship van de Uruguayaanse luchtmacht stortte op

13 oktober 1972 neer in het Chileense deel van het Andesgebergte. Er waren 45 mensen aan boord. Alle pogingen echter om het vliegtuigwrak op te sporen liepen op niets uit. Aangenomen werd dat alle inzittenden om het leven waren gekomen.

Waar gebeurd

Het moge duidelijk dat dit waar gebeurde thema zich bij uitstek leent voor een draak van een speelfilm. Ik moet eerlijk bekennen dat ik de film met de nodige scepsis heb aangezet. Ik vreesde met grote vreze dat een en ander op de typisch Amerikaanse manier 'geromaniseerd' zou worden. Niets is echter minder waar. Naar het zich laat aanzien hebben de makers zich keurig aan het oorspronkelijke verhaal gehouden, zonder van de angstige overlevenden hellden te maken.

Toch geen hulp

Als kijker ben je toeschouwer van een afschuwelijk drama, dat een extra dimensie heeft door de wetenschap dat het echt is gebeurd. Het verhaal is op zich simpel. Een vliegtuig stort in het Andesgebergte neer, veel mensen overleven de crash niet, maar een beperkt groepje redt het. In eerste instantie wel te verstaan. Als de passagiers van de eerste schrik van het ongeluk bekomen zijn, begint het grote wachten op de reddingsploegen. Die komen echter niet. Als na een dag of drie een vliegtuig overkomt en om een onverklaarbare reden met z'n vleugels wiebelt is iedereen er van overtuigd dat de redding nabij is. De resterende voedselvoorraad (niet meer dan een paar stukjes chocola) wordt in versneld tempo opgegeten. Wanneer na nog een paar dagen het besef doordringt dat er helemaal geen redding nabij is en men op een gevonden transistor-

radiootje ook nog eens hoort dat de zoekacties zijn gestaakt, maakt zich een moedeloze stemming meester van de overlevenden.

Luguber idee

De honger wordt steeds erger. Totdat iemand oppert de doden op te eten. Het idee vat langzaam maar zeker post bij het groepje hongerige en verkleumde mensen. Als er één schaap over de dam is, volgt de rest schoorvoetend. Het prijst de makers van de film dat een en ander zeer terughoudend is gefilmd. Het idee dat iemand een stukje van een medemens in de mond steekt is al gruwelijk genoeg. Er blijft de overlevenden weinig ellende bespaart. Niet alleen worden ze

geteisterd door honger, ook de elementen spelen een onbarmhartige rol. Ijzige kou, lawine's en mist zijn hun deel. Uiteindelijk weten twee jongens na een dodelijke tocht de bewoonde wereld te halen, waarna de resterende overlevenden worden gered.

Het krantenbericht van 29 december 1972 eindigt met: "Een rooms-katholieke theoloog in Rome verklaarde naar aanleiding van de geruchten over kannibalisme 'dat het eten van mensen in uiterste noodzaak geoorloofd is'."

Alive!
Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD, Dolby Surro and
f 49,95 Bèfr 999
Philips Interactive Media
Encoding: *****

CD-i PROF

Futuropolis

1 994 - het jaar dat alweer voorbij is als u dit leest maar nog niet terwijl ik dit schrijf - werd door het NBLC (het Nederlands Boeken en Lector Centrum) uitgeroepen tot het Jaar van de Toekomst. In bibliotheken door het hele land werd het onderwerp 'toekomst' op uiteenlopende manieren gepresenteerd, en één van de manieren waarop dat gebeurde was met behulp van een medium dat zich in diezelfde toekomst een plaats in iedere huiskamer hoopt te verwerven - de CD-i! Speciaal voor het Jaar van de Toekomst is Futuropolis gemaakt, een CD-i die tot stand is gekomen door een samenwerking tussen de Nederlandse bibliotheken en Explainer Interactive uit Amsterdam.

Onder het motto Ontdek het Nederland van de Toekomst wordt aan de hand van de futuristische tekeningen van Rudolf en Robbert Das een beeld geschetst van hoe Nederland er in de toekomst zou kunnen uitzien - met de nadruk op zou. De gebroeders Das zien de toekomst namelijk door een nogal rose bril. U kunt het net als ik niet helemaal eens zijn met hun visie, toch doet dat niets af aan de kwaliteit van deze CD-i. Heel Nederland staat vol met luxe gebouwen waarvan alle daken tuinen zijn en zonnepanelen geen sprankje zonlicht onbe-

Het bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van CD-i. Dit medium leent zich daar uitstekend voor.

De professionele toepassingen zijn zeer divers in allerlei verschillende branches. Maandelijks berichten wij in deze rubriek over de nieuwste professionele toepassingen.

Rob Smit

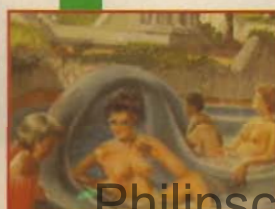
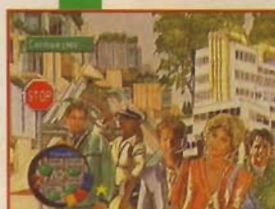
nut laten. De mensen zijn allemaal vrolijk en onbezorgd, gaan lachend naar hun werk met behulp van computergestuurde auto's die nooit in de file staan en vermaken zich in mega-zwembaden, mega-winkelcentra en mega-relaxcentra vol elektronische snuffjes. Alle vrouwen zijn mooi en zonnen, sporten en recreëren bij voorkeur topless. Er is geen armoede, er zijn geen krottenwijken, er zijn geen verkeersopstoppingen, er is geen luchtvervuiling, ontevreden mensen zijn in geen velden of wegen te bekennen laat staan drugverslaafden, criminelen of zelfs maar zieken. Tegelijkertijd is nergens meer wilde natuur: iedere vierkante meter van Nederland is door mensenhanden geordend. Hoe ons landje dat

Bedrijf op Schijf

allemaal zou moeten realiseren, en of zo'n toekomst eigenlijk wel wenselijk is, wordt in het midden gelaten. Je kunt alleen maar in het kielzog van An, Pim, Rob, Hans en Sue - de achternaamloze gastvrouwen en -heren van de CD-i - een blik op de buitenkant van Futuropolis werpen. Maar hoezeer Nederland in de toekomst ook veranderd zal zijn, een aantal hoekstenen van de huidige samenleving, zo blijkt, zal overleven, en Albert Heyn, de VSB Bank, Philips, Mercedes Benz, de bibliotheken, de Waterschappen en de Gasunie mogen zich tot de gelukkigen rekenen - de sponsors van de CD-i. De rondleiding van An, Pim, Rob, Hans of Sue eindigt namelijk stevast bij een scherm waarop het logo van één van deze bedrijven of instellingen te zien is. Klik hierop en er volgt òf een promotiefilmpje òf de bedrijfsvisie op de toekomst. De kwaliteit van deze filmpjes is zeer wisselend: de presentaties van de gezamenlijke bibliotheken en de VSB Bank zijn tamelijk amateuristisch, maar die van de Gasunie is absoluut briljant. De activiteiten van de Gasunie worden gepresenteerd in de vorm van een muziekstuk waarbij een groot deel van de gebeurtenissen als het ware wordt gezien vanuit een gasleiding; de muziek zelf is een modern klassiek orkestwerk dat geheel met behulp van digitale instrumenten wordt uitgevoerd.

Futuropolis zit technisch aardig in

elkaar maar is inhoudelijk wat rommelig; waarop de geboden toekomstvisie gebaseerd is en hoe een en ander generaliseerd zou moeten worden blijft onduidelijk. Het grootste deel van zijn charme ontleent de schijf aan de prachtige tekeningen van de gebroeders Das en de manier waarop door middel van camerabeweging en inzoomen beweging door Futuropolis gesuggereerd wordt. Desondanks was Futuropolis voor heel wat mensen een eerste kennismaking met het verschijnsel CD-i, en heeft het Jaar van de Toekomst er mede toe bijgedragen dat de CD-i-speler zich in de Nederlandse bibliotheken nu een eigen plaats veroverd heeft naast de boeken en de tijdschriften - toch zeker geen slechte zaak!

Overigens bevat Futuropolis nog een aardige, zij het door de makers waarschijnlijk onbedoelde verrassing.

Wanneer je op het beginscherm het pijltje van je cursor over de figuren van An, Pim, Rob, Sue en Hans beweegt stellen ze zich allemaal aan je voor: 'Hoi, ik ben Hans'; 'I am Sue'; 'Ik ben Pim'; 'Hai, ik ben An' en: 'Ik ben Rob'. Beweeg het pijltje wat sneller en ze krijgen niet de kans om hun zinnen af te maken. Beweeg nog sneller en de verschillende fragmenten wisselen elkaar af met het staccato van een machinegeweer. Vijf minuten oefenen, een beetje durf en hup daar heb je het basismateriaal voor een flitsende house-mix van de Future-Rap.

(Explainer Interactive, Amsterdam, tel. 020-6102511).

Cursusgenerator

Op 12 december jongstleden werd na een uitgebreide testperiode COGIT ten doop gehouden. COGIT? COGIT? Wat is COGIT? De afkorting staat voor COurse Generator for Interactive Teaching en kan omschreven worden als een op CD-i gebaseerde cursusgenerator. Ter gelegenheid van de introductie is aan Dr. H.N. Hart, voorzitter van de Nederlandse Reanimatie Raad, de interactieve cursus Hartreanimatie overhandigd door Prof. Dr. G.P. Vooyo, decaan van de faculteit medische wetenschappen van de Universiteit van Nijmegen en Cees Morsch, directeur van Case Interactive. Case Interactive is het bedrijf dat COGIT, samen met het Screening Center Nijmegen (waaraan Prof. Vooyo eveneens verbonden is) heeft ontwikkeld.

Met de cursusgenerator kunnen docenten zelf interactieve multimediale cursussen samenstellen. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van een beeldbank op CD-i die dia's, teksten, grafieken, animaties en video kan bevatten; de teksten plus de interactieve structuur worden op een diskette vastgelegd. De toepassing heeft vele handige eigenschappen zoals het scrollen van tekst en beeld, het bladeren door de beeldbank op CD-i en een zogenaamde 'integrity check', waarmee de docent kan controleren of de interactieve structuur logisch in elkaar zit. Aangezien de besturingssoftware van de cursusgenerator zowel wordt vastgelegd op floppy als op de CD-i is onrechtmatig kopiëren vrijwel onmogelijk. Vanwege de eenvoudige bediening is het ook mogelijk om een cursus per individuele student aan te passen.

COGIT is ontwikkeld met financiële steun van de Nederlandse Kankerbestrijding: het Koningin Wilhelmina Fonds. Tot nu toe zijn er al enkele cursussen gemaakt, zoals een cursus over huidandoeningen en één over een bijzondere vorm van baarmoederhalskanker. Het is de bedoeling dat

COGIT wereldwijd gedistribueerd zal worden door Case Interactive en het Screening Center Nijmegen. Inmiddels zijn in de Verenigde Staten al presentaties verzorgd.

Om een cursus te kunnen afspelen zijn alleen een Philips 605 CD-i-speler en een TV nodig; voor het vervaardigen van een cursus komt daar een eenvoudige PC bij. De inzetbaarheid van de cursusgenerator wordt nog eens verhoogd door de mogelijkheid om tests of examens af te nemen en de resultaten hiervan na afloop direct zichtbaar te maken.

Hoewel de cursusgenerator is ontwikkeld voor educatieve toepassingen leent hij zich ook goed om op andere terreinen gebruikt te worden. Zo kan er bijvoorbeeld een produktassortiment worden aangeemaakt, waarbij prijzen, specificaties en voorschriften eenvoudig kunnen worden aangepast terwijl het beeldmateriaal gelijk blijft. Ideaal voor het snel bewerken van een informatiezuil of produktpresentatie. (Case Interactive, De Bilt, tel. 030-202824).

Lotto op CD-i

Wie de hiernaast afgedrukte foto van het blauw met grijze apparaat vluchtig bekijkt zou de indruk kunnen hebben dat één van de robots uit Star Wars van de filmset ontsnapt is en nu een kijkje is komen nemen in de Lage Landen. Maar schijn bedriegt: het is de speciaal ontworpen informatiezuil van de Nationale Sport Totalisator, beter bekend als De Lotto. Door middel van de ingebouwde Philips CD-i-speler kunnen consumenten informatie opvragen over de verschillende Lottospelen zoals Lotto, Toto, Krasloten en Lucky Ten zonder dat de winkelier er aan te pas hoeft te komen. Deze heeft zo zijn handen vrij voor andere zaken terwijl toch het niveau van de informatie niet achteruitgaat, want het merendeel van de spelen is gemakkelijk uit te leggen met behulp van beelden.

Voor de presentatie van die beelden is gezocht naar een combinatie van informatie en entertainment, wat heeft geresulteerd in een uitstraling die eerder televisie-achtig dan computerachtig is. De bewegende beelden zijn dan ook in de vorm van Digital Video op de CD-i opgeslagen. De bediening van het programma gebeurt met behulp van zogenaamde Soft Keys, toetsen die naast het televisie-apparaat zitten en vergelijkbaar zijn met die van een geldautomaat. Op dit moment biedt de zuil alleen informatie, maar in de toekomst zou dat uitgebreid kunnen worden met bijvoorbeeld een transactie mogelijkheid. Daarmee zou de consument direct mee kunnen

doen aan diverse Lottospelen. Er zijn tot op heden tien informatiezoulen geplaatst. Na drie maanden zullen gebruikers en winkeliers worden ondervraagd over hoe het geheel aanslaat en of er verbeteringen moeten worden aangebracht. Is er sprake van een succes dan zal het project door De Lotto op grote schaal worden ingevoerd.

Het concept voor het informatieprogramma is ontwikkeld door Master Communications uit Amsterdam. Het formidabele ontwerp van de zuil is van de hand van ontwerpbureau Total Design, dat hiermee overduidelijk laat zien dat praktische toepassingen en een goed ontwerp elkaar beslist niet in de weg hoeven te staan. Verder zijn ook Valkieser Multimedia uit Hilversum (techniek) en Reclamebureau Result bij het project betrokken.

(Master Communications, Amsterdam, tel. 020-6655221).

De overgang

Farmaceutisch bedrijf Ciba-Geigy heeft een CD-i uitgegeven over de overgang, de periode in het leven van een vrouw, ruwweg rond het vijftigste jaar, waarin er een einde komt aan haar vruchtbaarheid en haar hele hormoonhuishouding zich ingrijpend wijzigt. Deze overgang naar een nieuwe lichamelijke balans kan bij veel vrouwen tot lichamelijke en geestelijke klachten leiden, waarover echter lang niet altijd voldoende kennis van zaken bestaat. Deze CD-i, die gebruikt wordt op beurzen en voorlichtingsbijeenkomsten, probeert dit kennisgat te dichten. Op een informele manier wordt uitgelegd wat de overgang is, wat de oorzaken en verschijnselen van overgangsklachten zijn en wat er gedaan kan worden om die klachten te verhelpen. Binnen het programma kan de kijkster haar eigen klachten aanklikken en zo een pad volgen naar een mogelijke oplossing. Eén van de behandelingsmethoden die daarbij naar voren komt is de hormoonpleister, die op een simpele manier hormonen inbrengt via de huid om zo weer wat orde op zaken te stellen in de verstoorde hormoonbalans. De CD-i bevat ook een enquête waarvan de resultaten kunnen worden opgeslagen. Aan de hand hiervan kan nagegaan worden over welke onderwerpen vrouwen meer willen weten, en welke klachten of verschijnselen het meest worden ervaren.

De manier waarop Ciba-Geigy dit onderwerp aanpakt, verdient alle lof. In plaats van een arts in een witte jas vanachter zijn bureau met een ernstig gezicht recht in de camera te laten praten wordt het onderwerp op een prettige manier behandeld door de actrice Sjoukje Hooymaayer (dokter Lidi van der Ploeg uit de televisieserie Zeg eens Aa), die zich voorafgaand aan een voorstelling in haar kleedkamer zit op te maken. Terwijl ze nu eens een keer zichzelf speelt, verstrekt ze in een ongedwongen vrouwen-onder-elkaar sfeer alle relevante informatie. (Case Interactive, De Bilt, tel. 030-202824).

Op het moment dat deze column in druk verschijnt, ben ik bezig met het opnemen van een reeks nieuwe televisieprogramma's. Deze programma's zullen gaan over het leven en werk van grote mannen. Het eerste programma gaat over Thomas Alva Edison, de grootste uitvinder die de wereld ooit gekend heeft. In de voorbereidingen van dit programma merkte ik dat veel mensen denken dat Edison al zo'n eeuw of anderhalve eeuw dood is. Dat is onjuist: Edison is recenter dan de meeste mensen denken. Hij werd geboren in 1847 en stierf pas in 1931. Omdat hij dus pas 64 jaar dood is, bestaan er talrijke geluids- en filmopnamen van hem. Daarop ziet hij er als oudere man als een leuke, gezellige opa uit.

Toch was het deze opa die honderd-twintig jaar geleden begon met een reeks uitvindingen waar wij nog dagelijks plezier aan beleven. Edisons werkkracht en vindingrijkheid waren legendarisch. Tijdens zijn leven verkreeg hij meer dan duizend patenten en men kan straffeloos stellen dat zonder hem de hele elektronische industrie er niet zo uit zou zien zoals zij er nu uitziet.

Een paar jaar geleden begon men in Amerika met het uitgeven van alle 'papers' (zijn briefjes met aantekeningen, opgeschreven plannetjes, brieven et cetera) en men is nu gevorderd tot deel drie (het worden circa twintig dikke boekdelen). Het is verbazend, verbijsterend en ontroerend om al het gekriebel en gekrabbel van Edison te lezen. Het lijkt aan het einde van de twintigste eeuw zo gewoon, maar je moet er maar op komen om de gloeilamp, de batterij, de filmcamera, de grammofoon enzovoort te verzinnen. Zo ongeveer de hele elektronische industrie en computer-business is door Edison mogelijk

büch Gloobaal

gemaakt, want Edison heeft niet alleen een heleboel dingen verzonnen, maar indertijd reeds bestaande dingen heel vaak aanzienlijk verbeterd. Edison had natuurlijk verschrikkelijk rijk kunnen worden, maar hij stak al zijn geld steeds in nieuwe plannen en projecten. Zo moest hij regelmatig patenten verkopen om aan de gang te kunnen blijven en hoewel hij niet armlastig stierf, is hij toch niet een klassiek specimen van-krantenjongen-tot-miljonair geworden. Dat kwam ook omdat de geniale en vriendelijke baas nogal eigenwijs was. Hij verloor tijdens zijn leven ontzettend veel geld omdat hij het bleef steken in zijn eigen uitvindingen die door anderen al verbeterd waren. Zo kon Edison niet de moed opbrengen om in het geval van de geluidsrepro-

duktie de 'rol' te vervangen door de 'schijf'. En zoals wij allemaal weten heeft de 'schijf' het bij geluids- en beeldreproductie helemaal gewonnen (grammofoonplaat, CD, CD-Rom, CD-i et cetera).

Het is de vraag of het schijfje zoveel beter is, maar het is in elk geval een stuk handiger gebleken bij het opbergen, vervoer en gebruik. Een andere klassieke misser van Edison was zijn bijna onberedeneerde en onkritische voorkeur voor de gelijkstroom, terwijl iedereen zei dat wisselstroom beter was. Edison is zijn hele leven blijven geloven in gelijkstroom en deze vasthoudendheid heeft hem miljoenen dollars gekost. Wat ik mij tijdens al mijn Edison-studies dikwijls heb afgevraagd, is hoe Edison de huidige technologische vooruitgang zou vinden. Wat zou ik graag Edison een CD-i-machine laten zien! Wat zou ik hem graag bij mij thuis ontvangen en hem vragen: 'Nou, meneer Edison, wat vindt u er allemaal van? Had u gedacht dat uit al dat primitieve gepruts van u in uw laboratorium in Menlo Park, New Jersey, dit groeien zou?'

Ik heb zo het vermoeden dat Edison wat rond zou kijken, van een aantal dingen daadwerkelijk ontdaan zou raken, maar uiteindelijk aan zijn pijp zou trekken en opmerken: 'Mooi, hoor, allemaal, maar ik begrijp niet dat al uw spulletjes op wisselstroom werken. Gelijkstroom is toch veel beter.' Ik acht het overigens niet uitgesloten dat Edison ooit nog eens gelijk krijgt en we allemaal overschakelen op gelijkstroom, want een héél groot genie was die Thomas Alva Edison natuurlijk wel.

Boudewijn Büch

**De informatie-snelweg,
digital highway,
InterNet**

**Abonneer u
op WEB
Het InterNet
Magazine**

WEB

Iedereen heeft het erover. Veel kranten en tijdschriften hebben een wekelijkse rubriek rond dit fenomeen. Laten we er kort over zijn: de digitale snelweg bestaat in de vorm van InterNet. Het grote probleem voor veel mensen is hoe er mee om te gaan. Waar vind ik wat? WEB Het InterNet Magazine helpt u daarmee.

InterNet kent momenteel zo'n 40 miljoen gebruikers. Wereldwijd. Maandelijks komen daar zo'n 20.000 gebruikers bij. InterNet is meer dan een groot Bulletin Board. InterNet is een digitale weerspiegeling van de samenleving. Wereldwijd wel te verstaan. De crisis in het voormalig Joegoslavië wordt uitgebreid besproken op InterNet, WEB bericht er over. Wilt u een bericht sturen naar president Clinton van de Verenigde Staten van Amerika, dan kan dat. Sterker nog, u krijgt antwoord. Wij berichten erover. Het maakt niet uit of u thuis zit of op kantoor. InterNet is overal. WEB Het InterNet Magazine brengt u overal. En sterker nog, het geeft uitleg.

WEB Het InterNet Magazine is daarom geen luxe. Het is een must. Het is uw programmagids van de toekomst.

Elk nummer van WEB is nieuw, is anders. Elke dag van InterNet is nieuw, is anders. Daarom heeft u WEB Het InterNet Magazine nodig. InterNet groeit zo snel, dat u dat niet kunt bijhouden. Wij wel. Het is onze expertise.

WEB geeft informatie die zelfs elektronisch moeilijk te vinden is. Zoals:

- Waar vind ik in Nederland toegangspunten en wat kosten ze
- Hoe sluit ik m'n LAN aan op InterNet
- Hoe sluit ik me aan (welke programma's bij welk besturings-systeem)

HÉT INTERNET MAGAZINE

Kies daarom voor zekerheid, kies voor WEB. InterNet-goeroes houden u op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Zo zal Ron Lofsky, professor aan de universiteit van Idaho, die aan de wieg stond van de oprichting van InterNet, maandelijks een column verzorgen.

Maandelijks terugkerende items zijn:

- De juridische aspecten rond e-mail
- Nieuwe diensten
- Wat is er mogelijk via mail (FTP)
- Nieuws
- Tests (software, modems, ISDN, enz.)
- Hoe werkt dat (aansluiten van Unix, Windows, Macintosh, enz.)
- Commerciële diensten op InterNet
- Zaken doen via InterNet
- Interessante FTP-adressen
- Leuke e-mail adressen (regeringsleiders, beroemdheden en andere interessante persoonlijkheden).

WEB Het InterNet Magazine verschijnt 10 maal per jaar. Het eerste nummer komt februari 1995 uit. Losse nummers kosten f 7,95. Een jaarabonnement kost f 69,95. Ook kunt u een proefnummer aanvragen voor f 5,- (excl. porto à f 1,50)

Bovendien ontvangt u als abonnee een welkomstschenking in de vorm van een CD-ROM met 600 Mb InterNet-programmatuur. Daarnaast krijgt u minimaal vier keer per jaar gratis een update. Ook op CD-ROM.

Vul de bon in en stuur deze ingevuld naar:
WEB Magazine
Antwoordnr. 1228
2000 VG Haarlem

Een postzegel is niet nodig.

WEB

- Ik wil een abonnement voor f 69,95
 Ik wil een proefnummer voor f 5,- (excl. portokosten à f 1,50)
- Naam:.....(M / V)
Adres:.....
Postcode:..... Plaats:.....Telefoon:.....
- Wijze van betaling:
 Girobetaalkaart
 Eurocheque
 Eenmalige machtiging. Banknr:..... Gironr:.....

Handtekening:.....

Philipscdi.com

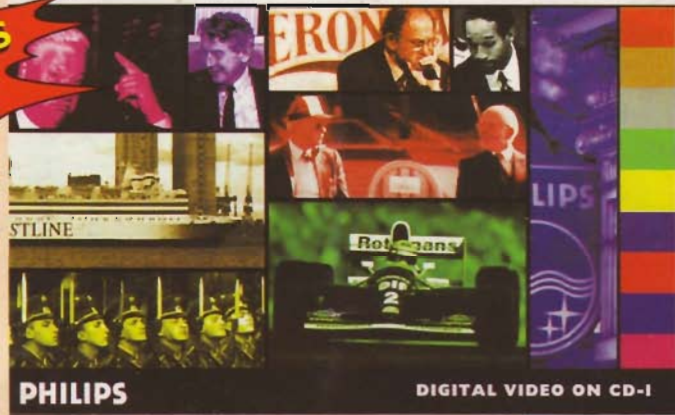

BELEEF VORIG JAAR OPNIEUW!

WERELDNIEUWSOVERZICHT

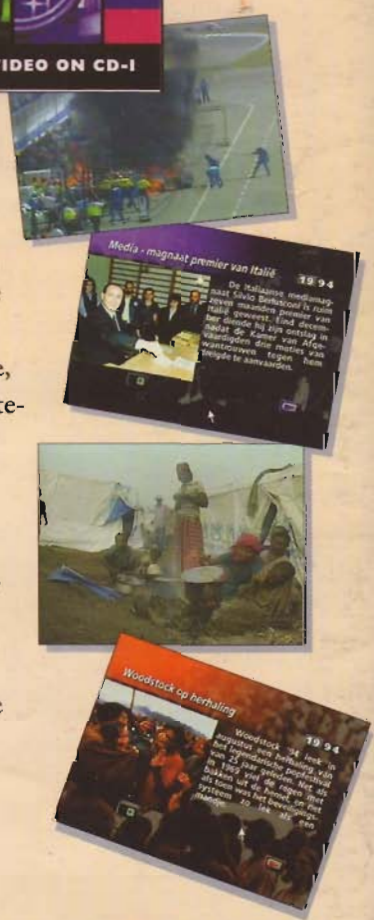
DIT WAS
1994
WERELDNIEUWS OVERZICHT

COLLECTORS ITEM

Een uniek interactief jaarverslag met alle belangrijke en opmerkelijke nieuwsfeiten van het gehele jaar 1994. De disc "Dit was 1994"* laat je alle spannende momenten van 1994 opnieuw beleven. De voortdurende strijd in Bosnië, de ramp met de veerboot Estonia, het debuut van Jos Verstappen, de Oscar uitreiking, de IRT affaire, 50 jaar bevrijding, de luieroorlog en veel ander interessant nieuws. Een uniek document, dat elk jaar waardevoller wordt!

- 180 verschillende nieuwsfeiten op een CD-i
- 40 filmfragmenten uit de archieven van de NOS, ANP en belangrijke buitenlandse nieuwszenders (ruim 30 minuten)
- 500 foto's uit het ANP fotobestand
- 100 radionieuwsdienst fragmenten, met bekende nieuwslezers
- quiz met 180 vragen
- Een collectors item!
- Digital Video Cartridge nodig.

Philipscdi.com

PHILIPS